For S

Med detta häfte följer som bilaga Medd. från Statens Skogsförsöksanstalt h. 17 nr 3.

Biolo
& Me
Serial

Svenska

SKOGSVÅRDS FÖRENINGENS TIDSKRIFT

FACULTY OF FORESTRY
JUL 1 1920
UNIVERSITY OF TORONTO

HÄFT. 5–6 MAJ–JUNI 1920 ÅRG. 18

SKOGSVÅRDSFÖRENINGENS TIDSKRIFT

MED
MEDDELANDEN FRÅN STATENS SKOGSFÖRSÖKSANSTALT

UTGIVES AV
SVENSKA SKOGSVÅRDSFÖRENINGEN
(FÖRENINGEN FÖR SKOGSVÅRD)
REDAKTION: PROFESSORN, JÄGMÄSTAREN GUNNAR SCHOTTE, ANSVARIG UTGIVARE
PROFESSORN, FIL. D:R HENRIK HESSELMAN.

Tidskriftens pris i bokhandeln 15 kr., för medlemmar (medlemsavgift 3 kr., varför erhålles tidskriften Skogen) allenast 12 kr.

Föreningens kontor, Jakobsbergsgatan 9, 3 tr., hålles öppet vardagar kl. 1/2 10—4. Rikstel. 22 90. Postadress: Stockholm C. Professor Schotte träffas i telefon Riks Experimentalfältet 32 (kl. 10—11 f. m.) och efter kl. 1/2 6 e. m. i sin bostad vid Dalängens hållplats å Lidingön, Rikstelefon Lidingö 133 o. Allm. tel. Lidingö 219.

Författarna äro ensamma ansvariga för sina uppsatsers innehåll. Avtryck av uppsatser och illustrationer ur tidskriften förbjudes, därest ej särskilt tillstånd härtill erhållits av redaktionen.

INNEHÅLL:

TAMM, OLOF: Markstudier i det nordsvenska barrskogsområdet (med 4 tavlor och 22 fig.) ..... Medd. sid. 49—296

JACOBSSON, PER: Skogslagstiftningens mål och möjligheter ..... Ser. A. sid. 125

STRANDBERG, VILH.: Några erfarenheter från timmerkörning med traktorer (med 15 fig.) ..... » » » 135

Skogspolitiska inlägg:

JONSON, TOR: Skattelagstiftningens skogspolitiska betydelse..... Ser. B. » × 137

GRENANDER, TELL: I skogsarbetarefrågan ..... » » » × 149

Riksdagen:

Kungl. propositioner ..... » » » × 154

Motioner i skogs- och jordfrågor ..... » » » × 161

Litteratur:

Recensioner:

AUGUSTINE HENRY, Forests, Woods and Trees in relation to Hygiene (rec. av SVEN PETRINI) ..... » » » × 164

AUGUST KUBELKA, Die Ertragsregelung im Hochwalde auf waldbaulicher Grundlage (rec. S. P.)..... » » » × 165

A. E. DOGLAS, Climatic cycles and tre-growth (rec. LARS-GUNNAR ROMELL) ..... » » » × 165

Tidskriftsöversikt:

Skogsuppskattning ..... » » » × 168

Nyutkomna böcker ..... » » » × 169

Meddelanden från skogsbiblioteket N:o 6 ..... » » » × 171

Skogsadministrationen:

Tjänster och förordnanden ..... » » » × 175

Platsnotiser.

Register över Skogsvårdsföreningens publikationer.

På Svenska Skogsvårdsföreningens förlag har i dagarna utkommit en av förste bibliotekarien vid Kungl. Biblioteket, dr. L. LINDER under medverkan av professor G. SCHOTTE utarbetad

Bibliografisk förteckning över Svenska Skogsvårdsföreningens publikationer 1902—1919

jämte utförligt register över det förtecknade innehållets gruppindelning samt författareregister med kortfattade biografiska anteckningar och uppgifter om författarskap.

Arbetet, som omfattar 288 sidor, föreligger dels i en vanlig upplaga till ett pris av 25 kronor — varje medlem erhåller ett exemplar till nedsatt pris av 15 kr. — dels i en bibliofil-upplaga i 100 numrerade exemplar å bättre papper till ett pris av 50 kronor — för medlemmar 30 kronor.

Rekvisition sker genom insändande av postanvisning å beloppet till

SVENSKA SKOGSVÅRDSFÖRENINGENS KONTOR,
JAKOBSBERGSGATAN 9III, STOCKHOLM.

Ny paraduniform till salu!
Pris med alla tillbehör 500 kronor. Utan sabel 400 kronor.
FREDRIK BÅNG
Adress: LJUNG.

Skogsstatens Paraduniform
fullkomligt felfri, av bästa kvalité, omgående till salu. Längd över medellängd, bröstvidd 100 cm.
Jägmästare G. RISBERG
Västerås.

PLATSNOTISER FÖR SKOGSTJÄNSTEMÄN

20 MAJ 1920.

Kungl. Domänstyrelsen.

Tjänstledighet har beviljats:
byråchefen G. Cassel för beredande av visst ärende $^{6}/_{5}$—$^{2}/_{6}$; vikarie jägmästaren E. J. Berggren;
amanuensen E. Malmgren 17—31 maj.

Till **e. amanuens** har förordnats:
e. jägmästaren Sigurd Ehrenborg från $^{15}/_{5}$.

Sakkunniga för biträde vid beredande av vissa bokföringsfrågor.

Domänstyrelsen har bemyndigats att under högst två veckor tillkalla två tjänstemän vid Länsstyrelserna för att biträda i Styrelsen vid beredandet av vissa bokföringsfrågor. Tillkallade äro: landskamreraren C. F. Johansson, Linköping, och länsassessor G. A. Lekander, Östersund.

Skogsstaten.

Till **överjägmästare** har utnämnts och förordnats:
jägmästaren i Älvdalens östra revir Oscar Daniel Frykman den 30 april i Smålands distrikt.

Tjänstledighet har beviljats:
jägmästaren i Storlandets revir A. Engman för att biträda i Domänstyrelsen vid viss utredning rör. flottledsarbeten m. m. ytterligare 9—15 maj med assistenten G. Grahn som vikarie;
jägmästaren i Storbacken revir J. E. Wibeck för fullgörande av uppdrag som försöksledare för specialundersökningar rörande de norrländska skogarnas föryngring ytterligare $^{1}/_{5}$ 1920—$^{1}/_{5}$ 1921;
jägmästaren i Selets revir Magnus Alm för enskilda angelägenheter 8—14 maj med assistenten Hemming Gadd som vikarie;
jägmästaren i Hallens revir Knut Malmgren för sjukdom f. o. m. 15 maj till årets slut med assistenten i reviret Erik Busck som vikarie;
jägmästaren i Enköpings revir L. F. Molander 1 år f. o. m. 1 juni 1920 för sjukdom;
t. f. överjägmästareassistenten i Bergslagsdistriktet A. Carlberg för sjukdom 3—15 maj;
assistenten i Malmesjaurs revir Otto Rittner för tjänstgöring som assistent hos överjägmästaren i Mellersta Norrlands distrikt f. o. m. $^{1}/_{5}$ t. v.
assistenten i Sikå och Vargiså revir Hugo Montell 16—25 maj för tjänstgöring som assistent hos överjägmästaren i Nedre Norrbottens distrikt;
assistenten i Bräcke och Östersunds revir Oscar Lindblad för fortsatt tjänstgöring hos de sakkunniga för utredning om statlig träförädling 1—31 maj.

Transporterad jägmästare:
Gustaf Jakob Sandberg i Frostvikens revir till jägmästare i Gästriklands revir f. o. m. den 30 april.

Till **t. f. jägmästare** ha förordnats:
e. jägmästaren August Skoog i Storbackens revir $^{1}/_{5}$ 1920—$^{1}/_{5}$ 1921;
Skogstaxatorn J. E. Wretlind i Södra Malå revir f. o. m. 14 maj t. v. under 1920;
assistenten G. A. Nordfors i Frostvikens revir f. o. m. 1 maj tills tjänsten blir tillsatt.
assistenten Knut Martin i Gästriklands revir f. o. m. $^{30}/_{4}$ under den tid jägmästare Sandberg åtnjuter tjänstledighet för tjänstgöring i Brännslekommisionen;
t. f. assistenten Nils Lundborg i Älvdalens östra revir f. o. m. 1 maj tills tjänsten blir tillsatt;
assistenten i Grangärde revir Sven Boberg f. o. m. 1 maj tills tjänsten blir tillsatt.

Till **överjägmästarassistenter** ha förordnats:
e. jägmästaren Hugo Montell i Nedre Norrbottens distrikt 16—25 maj;
e. jägmästaren Hans Melander i Dalarnes distrikt 1 juni—31 augusti.

Till **revirassistenter** ha förordnats:
e. jägmästaren Hans Hellichius i Gällivara revir f. o. m. den 26 maj t. v. 1920;
e. jägmästaren Dan Åkerman i Råneträsks revir f. o. m. 26 maj t. v. 1920;
e. jägmästaren Otto Rittner i Malmesjaurs revir f. o. m. 1 maj t. v. 1920;
e. jägmästaren Hugo Montell i Sikå och Vargiså revir 16—25 maj;
e. jägmästaren Per Casparsson i Lycksele revir;
e. jägmästaren Erik Wadman i Ö. Stensele revir;
e. jägmästaren Georg Duvall Rosenmüller i Örå revir samtliga f. o. m. den 26 maj t. v. 1920;
e. jägmästaren Paul Börjeson i Dorotea revir f. o. m. 26 juni t. v. till årets slut;
e. jägmästaren Gerhard Pettersson i Örnsköldsvik och Anundsjö revir f. o. m. 26 juni t. v. till årets slut;
skogstaxatorn i Nedre Norrbottens distrikt J. E. Wretlind i Anundsjö och Örnsköldsviks revir 1—5 maj med tjänstledighet under samma tid fr taxatorstjänsten;
e. jägmästaren Thorsten Swensson i Gästriklands revir f. o. m. 6 maj tills tjänsten blir besatt, med upphävande under samma tid av förordnande som indelningsassistent i Dalarnas distrikt;
e. jägmästaren Gustaf Söderberg f. o. m. 1 maj t. v. till årets slut i Älvdalens Östra m. fl. revir;
e. jägmästaren Robert Lindbom i Grangärde revir f. o. m. 1 maj tills jägmästartjänsten i reviret blir tillsatt.

Till **repetitör vid Klotens fortsättningsskola** har förordnats utex. skogseleven Henrik Björkman under tiden 11—31 maj.

Till **extra skogsingenjörer** ha förordnats:

e. jägmästarna

Hugo Montell i Piteå skogsvårdsområde 26 maj—30 nov;

Ruben W:son Hollander i Töre skogsvårdsområde 26 maj—31 aug.

samt f. o. m. 26 maj—30 nov:

Erik Koch-Schmidt i Luleå skogsvårdsområde;

Gösta Petersson i Luleå skogsvårdsområde;

Martin Stiernspetz i Nysätra norra skogsvårdsområde;

Felix Nicolin i Skellefteå södra skogsvårdsområde;

Einar Söderberg i Skellefteå södra skogsvårdsområde;

Birger Åström i Vindelns skogsvårdsområde;

Sten Nordenstam i Umeå skogsvårdsområde och

Hjalmar Lundberg i Umeå skogsvårdsområde.

Till **skyddsskogsassistenter** i Mellersta Norrlands distrikt ha förordnats för tiden 1 juni—15 nov.

e. jägmästarna Leif Övergaard, Birger Hallding, Paul Andersson, Per Björk och överjägmästarassistenten i Dalarnes distrikt Tor Jacobson med tjänstledighet under samma tid från överjägmästarassistenttjänsten.

Till **skogsindelningsassistenter** ha förordnats:

e. jägmästarna Allan Ernfors i Mellersta Norrlands distrikt 1 juni t. v. under året, Th. Swensson i Dalarnes distrikt fr. 1 juni t. v., Axel Tidics i Dalarnes distrikt 3 maj—19 juni och Harald Eriksson i Bergslagsdistriktet från 16 maj t. v.;

Paul Börjeson i Bergslagsdistriktet 26 april—22 maj;

Leif Övergaard i Västra distriktet under maj.

Till **e. jägmästare** ha förordnats:

utex. skogseleverna Seth Grönkvist i Övre Norrbottens distrikt, C. J. Sandström i Skellefteå distrikt, Martin Stiernspetz i Umeå distrikt och Sigurd P. Ehrenborg i Östra distriktet.

Tjänstledighet har beviljats:

kronojägaren i Dalby bevakningstrakt av Södra Skånes revir C. G. Blomgren 1—31 maj för sjukdom med e. kronojägaren Joel Nilsson som vikarie;

e. kronojägaren i S. Malå revir O. R. Flemström f. o. m. $^{15}/_{5}$ för fullgörande av värnplikt;

e. kronojägaren John Ågren i N. Sorselse revir f. o. m. $^{1}/_{5}$ för fullgörande av sin värnplikt med Valdemar Hedman som vikare;

e. kronojägaren i Selets revir O. A. Fahlén för sjukdom 1 maj—15 sept.

Transport har beviljats:

kronojägaren i Djurlångens bevakningstrakt av Malingsbo revir Per August Danielsson f. o. m. 16 maj till Björsjö bevakningstrakt av samma revir.

Till **kronojägare** har förordnats:

e. kronojägaren Botvid Matsson i Klarälvdalens bevakningstrakt av Fryksdals revir f. o. m. $^{1}/_{5}$.

Stipendium för deltagande i vägkurs under tiden $^{17}/_{5}$—$^{16}/_{6}$ har tilldelats:

kronojägaren i Lahnajoki bevakningstrakt av V. Korpilombolo revir V. Bergdahl (300 kr.),

kronojägaren i Nedre Ångeså bevakningstrakt av Bönälvens revir J. A. Nydahl (300 kr.),

kronojägaren i Vitåns bevakningstrakt av Råneå revir Rob. E. Svanberg (275 kr.), och dikningsförmannen i Övre Norrbottens distrikt O. Fjällström (175 kr.),

kronojägaren i Svärdlandets bevakningstrakt av Södra Arvidsjaurs revir K. E. Johansson (410 kr.),

kronojägaren i Åbmorfors bevakningstrakt av Malmesjaurs revir A. Sundqvist (410 kr.),

kronojägaren i Juckils bevakningstrakt av Sikå revir L. J. Larsson (385 kr.),

kronojägaren i Alträsks bevakningstrakt av Selets revir F. Roslund (325 kr.) och extra kronojägaren i Bodens revir O. Wallström (300 kr.).

Enskilt uppdrag:

kronojägaren i Järvsjöns bevakningstrakt av Volgsjö revir Hilmer Persson har medgivits tillstånd att mottaga och t. v. inneha uppdrag som ordförande i Järvsjö valdistrikt;

kronojägaren i Guliksbergs bevakningstrakt av Anundsjö revir K. Jonsson har medgivits tillstånd att innehava befattningarna som ordförande i Anundsjö sockens norra pensionsdistrikt och brandfogde i Solbergs brandrote.

Till **t. f. kronojägare** har förordnats:

e. kronojägaren Axel Ekman i Vassgårda bevakningstrakt, Kristinehamns revir f. o. m. 1 maj tills tjänsten blir tillsatt.

Till **e. kronojägare med arvode** ha förordnats:

e. kronojägaren Carl Olof Thomsson i Kristinehamns revir f. o. m. $^{1}/_{5}$.

e. kronojägaren Gustaf Johansson i Kristinehamn revir f. o. m. 1 juni t. v. under 1920;

e. kronojägaren Gösta Thorgren i Grönbo revir från 5 maj t. v. under året.

Upphävt förordnande:

Det e. kronojägaren Anders Petter Fernström meddelade förordnandet såsom e. kronojägare i Örbyhus revir f. o. m. $^{9}/_{5}$.

Till **e. kronojägare** ha förordnats:

utex. skogslärlingen Karl Hilmer Bergström i Sollefteå m. fl. revir av Härnösands distrikt;

skogvaktaren Carl Olof Thomson i Kristinehamns m. fl. revir av Bergslagsdistriktet.

Till **e. bevakare** har förordnats:

e. bevakaren Fritz Holmqvist i Västerås revir f. o. m. 1 maj t. v.

Enskild tjänst.

Till sekreterare hos skogstaxeringssakkunnige har antagits e. jägmästaren Rob. Sköld.

LEDIG TJÄNST.

Kronojägarebefattningen i Djurlångens bevakningstrakt av Malingsbo revir och Kopparbergs län kungöres härmed ledig till ansökan hos jägmästaren Sven Lundberg, adress Björsjö, Smedjebacken, före klockan tre på dagen den 14 nästkommande juni.

Ansökan skall vara åtföljd av prästbetyg och därest läkarebetyg icke förut behörigen företetts, även av dylikt, jämte intyg om kompetens.

Köp

Ramnäs

Ketting,
Flottningssmiden & Gjutgods!
Tillförlitligaste fabrikat.

SKOGSINSTRUMENT

alla slags
ständigt i lager

GEODETISKA
INSTRUMENT

INSTRUMENTFABRIKS A.-B.
LYTH
STOCKHOLM

HERRAR SKOGSÄGARE,

som önska fast anställa eller för tillfällig hjälp anlita skogsmän, som genomgått K. Skogsinstitutets kurs för utbildande av privata skogstjänstemän eller Skogshögskolans forstmästarekurs, erhålla kostnadsfritt anvisning å platssökande sådana genom Svenska Forstmästareförbundets ombudsman,

Skogsförvaltaren, Forstmästare
Frank Lyon, Gimo.

Smålands Skogsbyrå

utför skogsindelningar, skogsräkningar, taxeringar och skyndsamma överslagsvärderingar. Upprättar avverkningsplaner och verkställer utstämplingar i enlighet med gällande skogslag. Förvaltar skogar. Anskaffar köpare till avverkningsrätter och skogsegendomar. Skogsbrandförsäkring.

Uppdrag mottagas över hela landet.

Forstmästare Frih. Carl Rappe
Kontor: Östra Storgatan 11
JÖNKÖPING. Riks 10 50.

PER JACOBSSON

SKOGSLAGSTIFTNINGENS MÅL OCH MÖJLIGHETER.

Föredrag vid skogsveckans öppnande den 19 mars 1920.

Det är i denna krets onödigt att utveckla den betydelse som skogarna och på dem grundade industrier spela för vårt land. Vi veta alla, att skogens avkastning för vårt folk utgör förnödenheter, nödvändiga för en högre odling i vårt nordliga klimat, att skogen är grundvalen för våra viktigaste exportnäringar och därmed ger oss våra värdefullaste bytesmedel mot utlandet, en fördel, som vi just i dessa dagar lära oss att uppskatta. I detta utbyte äro vår världsdels högt stående länder våra naturliga avnämare. En återblick på vår ekonomiska historia ger oförtydbara bevis om att skogens produkter sökt sig till den vid varje tid dominerande ekonomiska stormakten; Hansan, Holland och England ha avlöst varandra. Hänsyn till skogshushållningen och skogsindustrierna måste alltid bli av största betydelse för vår yttre handelspolitik och skola därmed även öva inflytande på vår allmänna politiska orientering. Från denna utgångspunkt må blott betonas det osannolika i att vår ekonomiska orientering skall gå mot öster: måhända skola vissa svenska exportindustrier kunna kämpa sig till fotfäste på den ryska marknaden, men så länge trävaror, pappersmassa och papper äro våra viktigaste exportvaror, kan aldrig handelsutbytet österut bli det för vårt land mest betydelsefulla; man driver aldrig handel med dem, som framställa enahanda produkter, som man själv producerar, utan de bli landets naturliga konkurrenter. Självklart är, att vi böra sträva efter en så allsidig utveckling som möjligt; jag har endast velat framhålla den huvudsynpunkt, som synes böra gälla, därest vi i en svår tid olyckligt nog skulle bli försatta i tvånget att göra ett val.

Då den svenska skogen sålunda bildar en av de värdefullaste tillgångarna i vårt folks förmögenhet, åligger oss att förvalta detta vårt naturliga pund på förmånligaste sätt. De stora värden, som vid en felaktig förvaltning kunna stå på spel, bilda en tillräcklig grund för ett statligt ingripande, om ett sådant skulle visa sig av nöden. Det mål som vi sträva efter inom skogsbruket, är detsamma som inom andra näringsgrenar, nämligen att för de gjorda uppoffringarna i jord, kapital och arbete vinna bästa ekonomiska resultat eller m. a. o. att av alla

de tekniskt biologiska möjligheter, som erbjudas för denna produktion, städse utvälja den, som är ekonomiskt mest givande. Den biologiska och tekniska forskningen bildar därför grundvalen för den på tillgodogörande av marknadslägets prisväxlingar inriktade ekonomiska verksamheten, och en god utbildning i rent forstligt hänseende utgör därför den ena förutsättningen för ett gott finansiellt resultat.

I allmänhet gäller, att man kan kan gå ut ifrån, att det enskilda initiativet och kapitalets inneboende benägenhet att söka sig till de mest lönande placeringarna automatiskt garanterar produktionens gestaltning på det för den enskilde och för landet mest fördelaktiga sätt. Men efter vad erfarenheten lärt och lär, kunna vi ej inom skogshushållningen räkna med detta lyckliga resultat.

Samhällets intresse kräver, att av vårt lands tillgång på produktivkrafter i jord, kapital och arbete så mycket nedlägges och bevaras i skogsbruket, som efter rådande knapphetsförhållanden och därav följande prislägen kan erhålla sin vederbörliga normala vinst — varken mer eller mindre. Helt kan man ej bortse från faran att en *för stor* uppoffring göres, så att skogen får binda kapital, som med större fördel för det allmänna kunnat ägnas åt andra näringsgrenar. Just f. n. lider vårt land av en mer än vanligt markerad brist på kapital, tvingande oss till räntestegring och inskränkning av företagsamheten, en brist, som är så mycket mera betänklig, som de nödvändiga omläggningarna i samband med 8-timmars arbetsdagens genomförande kräva betydande mängder kapital. Det är då icke annat än riktigt, att denna brist får öva inverkan också på skogshushållningens bedrivande; det synes just nu vara ett särskilt gynnsamt tillfälle att utmönstra alla överåriga bestånd även om utdrivningen skulle överstiga, vad som eljest borde utgöra normal. Därigenom skulle vi samtidigt öka vår tillgång på för näringslivet frigjort kapital och genom exporten skaffa oss välbehövliga utländska tillgodohavanden. Även den mest avgjorda anhängare av teorier om obehövlighet att räkna med räntabilitet inom skogsbruket, måste väl medge att för vinnande av sådana mål en kraftigare beskattning av våra skogars tillgångar kan vara tillfälligt berättigad. Liksom ofta för den enskilda skogsägaren får skogen i detta fall för landet karaktären av ett sparat reservförråd, som man nu faller tillbaka på. Men denna överavverkning, som dock får sin ofrånkomliga begränsning genom den rådande bristen på arbetskraft, bör naturligtvis gå ut över de minst räntabla bestånden och får ej rikta sig mot den växande ungskogen. Sannolikt kommer den nuvarande högkonjunkturen ej att vara i längden utan lär nog inom en ej alltför avlägsen framtid avlösas av en lågkonjunktur med sjunkande räntefot. Då kan det vara tid, att genom sparsamhet samla upp vad som nu tages ut.

Men om det sålunda kan föreligga en fara för överkapitalisering inom skogsbruket är dock f. n. den motsatta faran att skogen skall erhålla *för litet* kapital den vida större. En försummelse av nyodlingen och ett ingrepp i de mest växtliga bestånden kan icke försvaras och gent emot tendenser i den riktningen bör staten ingripa. Man kan t. o. m. motivera, att staten föreskriver en starkare kapitalnedläggelse än som till synes borde vara förenligt med allmänna lagar.

Till följd av den långa omloppstiden kan en utökning av träproduktionen endast ske mycket långsamt i jämförelse med framställningen av andra produkter. I vanliga fall är en prisstegring hastigt verksam för att åstadkomma en ökad produktion å en knapp vara: ofta träder t. o. m. spekulationen in så tidigt vid en förutsedd brist, att bristen aldrig behöver bli verklighet. Men för att man inom skogshushållningen skall nå detta lyckliga resultat, måste spekulationen gå händelserna i förväg — *mer än 50 år*. Ett sådant förutseende äger man ej vänta av den stora massan skogsägare. Så vitt man kan döma om framtiden, ha vi att motse kommande år med ökad knapphet på skogsprodukter. Man kan peka på den oerhört starka överavverkningen i Förenta Staterna — tre gånger mer än den årliga tillväxten — den intensivare drivningen från de kanadensiska skogarna och den starka skattning, som skett av de mellaneuropeiska skogstillgångarna under världskriget. Detta kan ge anledning till, att man redan i nutiden nedlägger kostnader på en skogsodling, som efter nu rådande prislägen ej är fullt räntabel. Det blir en spekulation, men med sådan utsikt till framgång, att lagen här kan tänka för den enskilda och för oss alla och föreskriva, att spekulationen företages. Så sker i utlandet. Särskilt i England har man blivit uppskrämd av en befarad brist på skogsprodukter: en »timber famine», och står i beredskap att nedlägga mycket stora kostnader för skogsodling. Under kriget tillsattes en kommitté för skogsbruket, som efter en översikt kom till det resultatet, att världens skogstillgångar hastigt minskades. I Förenta Staterna bearbetas f. n. i tidningar och tidskrifter den allmänna opinionen våldsamt i ändamål att åstadkomma en effektiv skogslagstiftning. Man börjar även där få ögonen öppna för faran i att uttömma detta naturliga kapitalförråd.

Skogen bör få behålla sitt kapital, så länge kvantitets- och värdetillväxt i förening lämna skälig räntabilitet: En skövling i förtid är till samhällets skada. Det gives emellertid många skogsägare som ej äro benägna att vänta på sitt kapital den tid, som kräves härför. En enskild skogsägare finner sig plötsligt försatt i en brydsam situation; hans enda möjlighet till räddning är måhända att avverka skogen och då företager han denna avverkning, oberoende av om skogen under den när-

mast kommande aren skulle ge fem, sex eller sju procent i ränta. Det kan vara skogsskövlare som för relativt billigt pris överkommit en skogsegendom; om han skulle vid uthålligt skogsbruk förtjäna 6 à 7 % på skogsvärdet intresserar honom icke, för så vitt han vid skövling kan förtjäna 10—15 à 20 % eller mer på köpesumman. Men det intresserar staten. Det blir en konflikt mellan det allmänna intresset och den enskildes åtgöranden. Denna konflikt är så mycket farligare, som erfarenheten visar, att skövlingen kan så bedrivas, att skogsmarkens reproduktionsförmåga väsentligt nedsättes eller t. o. m. upphör till obotlig skada för kommande generationer och för vårt lands ekonomi. Det är den likheten mellan skogshushållningen och penningväsendet, att det går rasande lätt att förstöra såväl valutan som skogen, men det är mycket svårt att reparera det en gång förstörda. Endast den skogsägare är ur allmän synpunkt lämplig, som finnes villig att låta skogen behålla det kapital, som den kan nöjaktigt förränta. Skogshushållningen är en kapitalkrävande näringsgren, men de faktiska skogsägarna äro ofta kapitalsvaga, och ju svagare de äro, desto större blir frestelsen. I förbigående vill jag påpeka, att den förståelse, som enligt vittnesbörd från olika håll mött den provisoriska skogslagen i icke ringa grad har sin grund däri, att våra skogsägares ekonomiska ställning under den s. k. kristiden avsevärt förbättras, och att de därför ej blivit så beroende av att lita till avverkning i skogen. De ekonomiska förutsättningarna voro därför synnerligen gynnsamma vid den provisoriska lagens antagande.

För att vara en god företagare inom skogsbruket fordras sålunda såsom saklig förutsättning en viss kapitalstyrka. Men det fordras också personliga kvalifikationer, enär skogsbruket ej ger lika mycket i vems hand som helst, utan att en god avkastning med lämplig räntabilitet förutsätter en ingående kännedom om skogens rätta vård.

Man kan ju tänka sig, att den statliga regleringen av skogshushållningen kan löpa efter två linjer: för det första kunna de allmänna strävandena inriktas på att samla skogen hos sådana ägare, som besitta de nödiga kvalifikationerna för en god skogsvård i personligt och ekonomiskt hänseende. Men för så vitt man ej kan omedelbart nå detta önskemål — och dess realiserande begränsas ju i högsta grad bl. a. av de rådande äganderättsförhållandena — måste man gå på en annan linje och genom förbud och påbud uppställa vissa generella minimalfordringar för skogens vård.

När staten vid 1800-talets början avhände sig bästa delen av sina skogar i södra och mellersta Sverige, var den vackra motiveringen för det ödesdigra beslutet, att den enskilde kunde bättre än staten sköta skogen. Nu ha åsikterna kastat om: 1896 års skogskommitté kallade sta-

ten »den yppersta skogsägaren». Även om detta är väl mycket sagt, så äro dock alla ense om att staten har speciella förutsättningar för att driva skogsbruk genom sin breda kapitalstarka rygg, sin villighet att även taga hänsyn till kommande generationers väl och sin möjlighet att endast använda sakkunnig personal. Enahanda skäl tala också för tillvaron av andra offentliga skogar än statens.

Men c:a 80 % av de svenska skogarnas sammanlagda värde befinner sig enligt 1908 års uppskattning av vår nationalförmögenhet i privat ägo, och det är därför mycket viktigt att dessa skogar skola besittas och förvaltas av sådana skogsägare, som ha de nödiga förutsättningarna efter vad förut sagts. Vilka äro de lämpliga enskilda ägarna? Man får vid besvarandet av denna fråga ledning genom att undersöka, hur vårt ekonomiska liv i övrigt lyckas bedriva kapitalkrävande företag. Som bekant genom aktiebolagsformen. Den väsentliga fördelen med aktiebolag är, att man genom dem lyckats göra det fasta kapitalet fungibelt eller rörligt. Bolaget behöver disponera mycket kapital för dyrbara anläggningar, fabriker, kraftstationer, arbetarebostäder etc., kapital, som ej kunna lösgöras ur produktionen. Men den enskilda aktieägaren kan vilken dag som helst disponera sitt kapital genom att sälja sina aktier. Företagets behov blir på detta sätt oberoende av de enskilda aktieägarnas villighet att spara eller vänta. Ett bolag har i händelse av kapitalbrist lättare än enskilda att uppbringa främmande medel genom sina bankförbindelser eller genom obligationslån. Det senare gäller särskilt om sådana bolag som äga fastigheter och som därför kunna erbjuda god realsäkerhet. Då vi förut funnit att faran för skogens skötsel just bestod i att skogens livslängd blev beroende av den enskilde ägarens individuella förmåga och benägenhet att avvakta skogens ekonomiska mognad,[1] ligger det nära till hands att antaga, att bolagsformen bör vara synnerligen lämplig för skogsbrukets vidkommande, och att ju större och mera kapitalstarka bolagen äro, desto bättre skola de kunna bedriva skogsskötseln. Erfarenheten synes också ge vid handen att detta antagande är riktigt. Skogsvårdsstyrelsernas vittnesbörd tala i det stora hela i den riktningen. Den i samband med Värmlandstaxeringen gjorda uppskattningen av olika ägares skogar visar också en viss överlägsenhet för bolagsskogarna.[2] Man kan också till förmån för bo-

[1] Genom ökade möjligheter till skogsinteckning kan man göra även det kapital, som tillhör en enskild, mera fungibelt, och frågan därom förtjänar sålunda allt beaktande.

[2] På denna punkt erhöll föredraganden vid Skogsvårdsföreningens årsmöte följande dag ett angrepp av överjägmästare Uno Wallmo, som bestred riktigheten av denna utläggning av Värmlandstaxeringens resultat. I mitt föredrag torde orden fallit väl kategoriskt. På grund av bristande tid kan jag ej nu ingå på frågan om beviskraften hos Värmlandstaxeringen och vissa speciella omständigheter, som tvivelsutan inverka.

lagsformen anföra att skogsbruket för sitt rationella bedrivande kräver stora sammanhängande komplex. Endast då kunna den modärna teknikens alla hjälpmedel prövas och utnyttjas, endast då kan administrationen ske i de mest lämpliga formerna. Likaså kan man framhålla att den förening, som etableras mellan förädlingsindustrierna och skogarna genom de stora bolagen, är till ömsesidig båtnad för dem båda; det egentliga skogsbruket får en intimare kontakt med världsmarknadens strömningar och efterfragans inriktning och kan därför gestaltas på ett ekonomiskt bättre sätt. Å andra sidan erhålla föreningsindustrierna en solid bakgrund i skogen.

Jag har velat betona organisationsproblemet inom skogsbruket därför att det står i överensstämmelse med tidens allmänna strävanden. Det gäller striden mellan stordrift och smådrift, som utkämpas på alla områden. Inom skogshushållningen har den svenska staten tagit ståndpunkt till problemet genom Norrlandslagstiftningen, som lägger hinder i vägen för en vidare utveckling av de stora företagen och praktiskt taget förhindrar nya. Det nyss framlagda förslaget från jordkommissionen om Norrlandslagens utsträckning till södra Sverige, innebär ett fullföljande av den inslagna politiken. Därigenom har man tvivelsutan förhindrat, att det enskilda intresset som en självverkande kraft skall skapa den för skogshushållningen lyckligaste organisationen i stora företag. Jag skall här ej gå in på att söka bedöma denna lagstiftning med hänsyn till de skäl som må tala för den, utan endast framhålla att när staten på detta sätt fastlåser äganderättsförhållandena vid det historiskt givna, så är det dess skyldighet att så vitt möjligt genom särskilda åtgärder undanröja de nu med förbudslagstiftningen förenade nackdelarna. Särskilt gäller detta arronderingen. Såsom från olika håll upprepade gånger framhallits, utgör den största svagheten i Norrlandslagstiftningen att den ej tager sikte på denna punkt. Vi ha här ett av de närmaste målen för svensk skogslagstiftning och ett mål, som speciellt nu kan vara värt att kraftigt pointera.

Det är en av grundtankarna i den socialistiska åskådningen att produktionen dels bedrives genom stora väl organiserade företag, och det är just genom en bättre organisation av näringslivet som man anser sig kunna vinna en produktionsökning. Man må därför hoppas, att de nya makthavare, som vårt land nu ha, skola ha förståelse även för den utveckling av skogslagstiftningen efter den linje, som syftar till en lämpligare organisation av företagen inom skogsbruket. Förvisso är detta en fråga som går utöver spörsmålet: bolag eller icke bolag, det rör sig även om sammanslutningar av annan art, men till följd av skogsbrukets kapitalintensiva natur är ofrånkomligt, att den företagsform, som det moderna näringslivet experimenterat sig fram till för att ombesörja de kapitalkrävande uppgifterna, också här bör vara av betydelse.

Man får dock inte överdriva. Om en organisation av vår skogshushållning på lämpliga företag skulle skapa den bästa förutsättningen för en rationell skogsvård, någon osviklig garanti innebär den icke. Det är ju dessutom ett önskemål, som icke inom rimlig tid kan bli förverkligat — varken det allmänna eller enskilda stora kapitalstarka företagare kunna bli uteslutande ägare till våra skogar. Skogslagstiftningen får då gå efter den andra linjen: att uppställa vissa minimalfordringar — ev. olika i olika fall — för skogsvårdens rätta bedrivande.

Därvid kommer lagstiftningen att föreskriva en viss metod med större eller mindre svängrum för den enskildes fria rådighet. Kärnpunkten blir alltid, att man ålägger den enskilde vissa uppoffringar, låt vara att dessa uppoffringar äro till hans eget bästa, om ej för stunden så dock i längden. Men när lagstiftningen på detta sätt ingriper reglerande, föreligger alltid den faran, att lagen ej kan lämpa sina bestämmelser efter det levande livets oändligt skiftande krav. Vad som är görligt och räntabelt i skogsbruket växlar efter tid och ort, transportmöjligheter och befolkningsförhållanden, kort sagt, efter allt, som inverkar å prisen på produkterna å ena sidan, och på kapital och arbete å den andra. Det ligger i lagens natur att den måste gå ut ifrån mer eller mindre formella anknytningspunkter, livet är rörligt, lagen är stel. 1896 års kommitté löste detta problem genom att skapa såsom den själv uttryckte sig »ett levande samfundsorgan» i skogsvårdsstyrelserna, som övervakade den enskilda skogshushållningen och på samma gång kunde understödjande ingripa däri. Ju längre man går i reglering, desto större krav ställas på skogsvårdsstyrelserna att driva lagen med måtta och smidigt anpassa sina ingripanden efter de rådande omständigheterna. Otvivelaktigt är, att dessa styrelser måste utrustas med långt gående befogenheter, tillräckligt omfattande för att effektuera samhällets berättigade anspråk. *Men en god skogsvårdsstyrelse är bättre än en god lag, ty den kan laga efter lägligheten.*

Det tillkommer icke mig att ge någon översikt över alla de speciella problem, som dyka upp vid utformandet av en modern skogslagsstiftning. Det gäller i eminent grad att det önskvärda begränsas av det uppnåeliga och att man ej får gå längre än till vad som uppbäres av en mera allmän opinion.

Ett svårt problem att lösa är frågan om, i vilken utsträckning man bör fordra en *jämnt fördelad avverkning* av skogskapitalet. Från ekonomisk synpunkt gäller, att när en skog nått sin ekonomiska mognad, så bör den avverkas och kapitalet frigöras, även om detta skulle temporärt medföra något som ter sig som en överavverkning. Med växlande konjunkturer och därmed växlande prislägen förflyttas tidpunkten för

skogens ekonomiska mognad. Under högkonjunkturen är marknadens behov av trävaror starkare, de höga prisen och den högre räntefoten ge anledning till ökad avverkning och utdrivningen i skogarna ökas. Tvärtom vid lågkonjunkturen. Att genom en restriktiv lagstiftning hämma denna vågrörelse kan icke vara riktigt, så fast som den är grundad i hela vårt näringslivs struktur. När det samhälliga behovet uttryckt i marknadens förändrade priser växlar, måste också anspråken å skogskapitalen växla, ty eljest anpassar sig ej produktionen efter konsumtionens skiftande intensivitet, vilket ju är dess egentliga uppgift. Att fastställa skogsplaner, som göra våld på den ekonomiska principen, är icke riktigt. Naturligtvis får man ej tolka dessa ord så, att en rovdrift utan vidare bör tillåtas vid högkonjunkturen. I samhällets intresse ligger, att det i första hand bör vara de äldsta minst räntabla bestånden, som beskattas, och det finns inga skäl att av nu nämnda hänsyn till konjunkturernas växlingar göra eftergifter i fråga om ungskogsskyddet.

En avverkning, som ojämnt fördelas på olika perioder, kommer naturligtvis i strid med de från biologiska och tekniska utgångspunkter uppgjorda indelningsplanerna. Mången skogsförvaltare finner säkerligen den ojämna avverkningen synnerligen besvärande. Härpå svaras, att skogsplanerna endast äro medel vid den ekonomiska skötseln, och att de ej få stå hindrande i vägen för vad sakens natur kräver.

Man brukar framhålla att hänsyn till fördelen att kunna bereda stadigvarande arbetstillgång, att garantera skogsprodukter för industriens och jordbrukets varaktiga behov tala för en jämn avverkning. Industrien med sina stora fasta anläggningar har givetvis ett eget intresse av att bevara skogstillgångarna, så att ej driften blir fördyrad eller t. o. m. tvingas att upphöra. Man kan därför i allmänhet gå ut från att dessa företag å sina egna skogar sörja för ett uthålligt skogsbruk. Men det blir naturligtvis kalkylation in casu, om man av mogen skog skall på en gång avverka mer även med risk att sedan få inskränka driften, eller om man skall taga ut allt under en kortare period. Med hänsyn till ränteförlusten vid fördröjd exploatering kan det också ligga i samhällets intresse att avverkningen påskyndas. Något motsvarande gäller vid jordbruket. Det kan vara ekonomiskt mest fördelaktigt för en jordbrukare att avverka sin mogna skog även med risk att för framtiden behöva lita till inköp för husbehov, Att tvinga honom att på fastigheten bevara föga räntabel skog ligger varken i hans eget eller i samhällets intresse. Men å andra sidan: om skogsprodukter måste köpas på långa avstånd i händelse av avverkning, gör han säkert klokast i ett uppskov. Allt beror på de lokale forhold. Den regel, som den provisoriska skogslagen fastslår att vid vissa fastigheter avverkning ej får äga rum, så att

fastigheten därigenom skulle komma att lida brist på behövlig skog efter ortens förhållanden, är icke obetingat riktig, men någon obetingat riktig regel kan ej generellt uppställas. Det kommer icke så mycket an på att varje fastighet har sin egen skog, som att varje bygd äger tillgång på skogsprodukter. Någon absolut skogsbrist kan ju med våra dagars transportförhållanden ej uppkomma, men nödvändigheten att hämta skogsprodukter från avlägsna trakter, det kan innebära ökade och onödiga kostnader såväl för den enskilde som för samhället. Samhället kan i detta hänseende göra mycket genom sina egna skogar.

Ännu större svårigheter bereder frågan om jämn avverkning av hänsyn till de på skogen sysselsatta arbetarna. Ingen förnekar, att det är ett behjärtansvärt intresse att bereda de i skogarna boende trygga existensvillkor genom jämn arbetstillgång och att en totalavverkning eller ett plötsligt inställande av avverkningarna å viss ort kan medföra sociala vådor. En arbetslöshet inom skogsdistrikten blir så mycket vanskligare, som arbetskraften ofta är bunden till platsen för den egna eller arrenderade torvan och endast med stora svårigheter eller praktiskt taget icke kan överflyttas till annan produktion. Det är en specialfråga i det stora arbetslöshetsproblemet mera svårlöst än eljest på grund av ogörligheten. Såsom förhållandena f. n. gestalta sig, torde man icke behöva befara något överflöd på arbetarna i skogarna. Men å vissa orter kunna arbetssvårigheter göra sig gällande och där kunna de vara allvarliga nog. Och med en ojämn avverkning bli de ju alltid så gott som ofrånkomliga. Huruvida man för att vinna påtagliga sociala fördelar bör ålägga skogsägarna vissa förpliktelser med hänsyn till avverkningens bedrivande, kan vara tvivelaktigt. Den tanke synes bland annat föresväva borgmästare Lindhagen, att man borde ålägga de stora skogsägarna en skyldighet till viss årlig avverkning. Detta synes mig föga rationellt. I stället för att föreskriva en viss gestaltning av produktionen, synes man här som eljest hellre böra gå fram på den vägen att ålägga företagarna att sörja för sina arbetare. Principen bör vara: full frihet över produktionens bedrivande men direkta sociala förpliktelser.

Sociala synpunkter bli inom skogsbruket av mycket stor betydelse, hänsyn till den självägande jordbruksklassens bestånd, till arbetarestammen etc. göra sig gällande. Ofta komma de sociala synpunkterna i strid med de ekonomiska intressena. Även om man bör medge att det kan vara riktig och god politik att för vinnande av en social fördel göra en ekonomisk uppoffring, fordrar dock ärligheten, att man även här gör en räntabilitetsberäkning och också redovisar, vad man uppoffrar. Samtidigt bör man undersöka, huruvida man ej å andra vägar kan nå det eftersträvade målet, såsom t. ex. genom skattelagsstiftningen, arbetslös-

hetsförsäkring etc. Dylika vägar äro obetingat att föredraga framför en tvångsreglering av produktionen. Tyvärr går en allt allmännare strävan i den senare riktningen. Jag erinrar blott om rådsystemet som olyckligt utformat kan lägga en fullständigt död hand över det fria näringslivet. Till de mest farliga förluster, som samhället kan göra, höra de, som uppstå vid en oekonomisk produktion på grund av fastlåsta förhållanden, detta emedan de ofta äro svåra att upptäcka.

Det är ur en brottning mellan sociala och ekonomiska synpunkter, som den moderna ekonomiska lagstiftningen växer fram. Vår tid ställer sig ojämförligt mera gynnsam mot ett statligt ingripande i kontrollerande och dirigerande syfte än vad våra förfäder i det gångna århundradet gjorde. Det är på sätt och vis typiskt att det nu föreliggande förslaget till ändrad skogslagstiftning debatteras av Skogsvårdsföreningen. När staten ger sig i kast med en ekonomisk lagstiftning, tvingas den att söka kontakt med de speciellt fackkunniga sammanslutna i fria föreningar eller fastare byggda korporationer.

Liberalismen under 1800-talet gjorde sitt bästa att bryta sönder alla sådana organisationer, ofta rent medvetet av fruktan för s. k. »sammansättningar» till konkurrensens avlägsnande. Vilka principer för samhällslivet som i framtiden må bli gällande såsom högsta normer i vår skogshushållning, måste organisationen gå med och ej mot de sakkunniga skogsmännen, knyta an till vad det egna intresset har byggt upp. Den andra vägen är bolchevismens väg.

Denna korta framställning av skogslagstiftningens mål och möjligheter har måst utelämna några viktiga sidor av det stora problemet. Jag har endast sökt visa att lagstiftningen måste löpa efter två linjer; den första går ut på att lägga skogen i händerna på de bästa företagarna i lämpliga stora komplex (organisationsfrågan), den andra att stadga vissa minimalfordringar, som varje skogsägare måste vid driften uppfylla. Båda linjerna äro lika viktiga. De statliga åtgärderna för skogens räkning äro naturligtvis ej uttömda genom vad lagstiftningens tvångsmakt kan åstadkomma. Staten kan på mångahanda sätt understödja enskilda strävanden genom spridande av upplysning, understöd och dessutom icke minst genom sitt goda föredöme. Målet är att fostra varje svensk skogsägare. Lyckades detta, skulle behovet av en reglerande skogslagstiftning bortfalla, och man skulle därför kunna våga det påståendet, att skogslagstiftningens yttersta mål är att göra sig själv överflödig.

VILH. STRANDBERG

NÅGRA ERFARENHETER FRÅN TIMMERKÖRNING MED TRAKTORER.

Föredrag vid Skogsveckans öppnande den 19 mars 1920.

Bristen på arbetskraft och de på grund härav allt mer stegrade arbetskostnaderna hava under de senaste åren inom alla grenar av vår industri framkallat en strävan att i största möjliga utsträckning utbyta den mänskliga arbetskraften mot maskinella anordningar av olika slag.

Även inom vårt lands skogsbruk har denna fråga blivit aktuell. I facktidskrifterna har flerfaldiga gånger framhållits nödvändigheten av att vid avverkningarna införa maskindrift. Att en hel del försök i denna riktning redan omsatts i praktiken torde väl vara bekant. Jag syftar då härvid närmast på de olika slag av träfällningsmaskiner, som avprovats under de senaste åren, samt de transportabla linbanor och transportbanor av trä, som på sista tiden kommit till utförande.

Det är för ett annat försök med maskinell virkestransport nämligen timmerkörning med traktorer, som jag här skulle lämna en kort redogörelse.

Jag ber emellertid att redan från början få påpeka, att, på grund av den korta tid försöken pågått samt framförallt genom de under den gångna delen av vintern rådande, för avverkningarna synnerligen ogynnsamma snöförhållandena, de gjorda försöken ej på något vis kunna sägas vara uttömmande.

Olika slag av traktorer.

De i handeln nu förekommande traktorerna kunna uppdelas i tvänne olika typer nämligen hjultraktorer och Carterpillartraktorer. Som av namnet framgår drives den första af dessa typer medelst hjul. För att öka dragförmågan äro hjulringarna försedda med tvärsgående flänsar eller taggar, vilka gripa fast i marken.

Traktorer med Carterpillarsystem däremot framdrivas genom rullkedjor. Det är denna idé, som ligger till grund för den under världskriget så framgångsrika »tanken», vilken, tack vare denna kedjeanordning, kunde

taga sig fram i obanad terräng. Den går så att säga på skenor, som den själv bär med sig, lägger ut och plockar upp efter sig för att åter lägga ut framför sig. Även dessa kedjor äro försedda med flänsar eller taggar. På grund av kedjornas större anliggningsyta mot marken kunna dock dessa taggar och flänsar göras mycket längre än vad som erfordras för en hjultraktor.

För timmertransport å snöföre och i oländig terräng torde endast traktorer av Carterpillarsystem kunna med fördel användas. Dessa äro nämligen i manöverförmåga långt överlägsna hjultraktorerna, varjämte de av ovan antydda skäl ej försämra basvägen i samma grad som en hjultraktor.

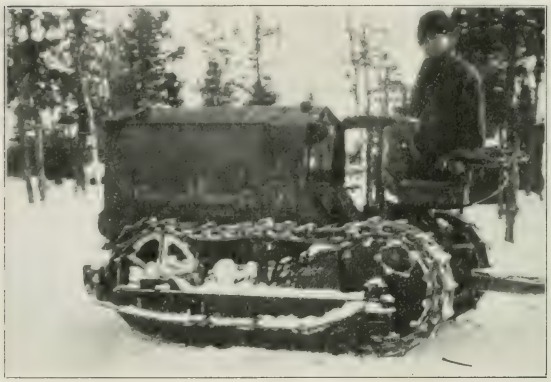

Fig. 1. Clevland-traktor.

Enligt de upplysningar jag hittills lyckats erhålla, försäljes för närvarande i Sverige endast tvänne olika traktorer av Carterpillartyp, båda av amerikansk tillverkning nämligen Holt och Cleveland.

Holt.

Holttraktorn tillverkas i tvänne storlekar, en om 10 och en om 5 tons vikt. Av dessa torde endast den senare vara lämplig för virkeskörning, enär det torde vara nästan omöjligt att åstadkomma foror av den storlek att den större traktorns dragförmåga fullt utnyttjas. Motorstyrkan hos den större traktorn uppgives vara 60 hästkrafter och för den mindre 40. Traktorerna äro försedda med remskiva, och kunna således även användas som kraftkälla vid stationär drift.

Fem (5) tons traktorn har en hastighet vid gång med last av sex (6) kilometer i timmen och vid tomgång 11,5 kilometer.

Till bränsle användes bensin.

Holttraktorerna försäljas genom Aktiebolaget Järnvägsmaterial i Stockholm, och betingar den mindre av dem ett pris av 30,000 kronor.

Fig. 2. Basvägen. Till vänster om vägen har parallellt med densamma uppkastats ett dike, vilket uppfångar drevsnön och således hindrar densammas indrivning i vägen.

En Holttraktor har under innevarande vinter med framgång använts vid Uddeholm.

Cleveland.

Då mina personliga erfarenheter härröra sig från Clevelandtraktorn, skall jag här med några ord närmare redogöra för dess konstruktion, detta så mycket mer som enligt de gjorda erfarenheterna den synes synnerligen väl lämpa sig för de norrländska avverkningsförhållandena.

Denna traktor framdrives av en fyra-cylindrig vattenkyld motor av automobiltyp. Tändningen sker genom högspänd magnet och smörjningen är automatisk. Transmissionen sker genom friktionskoppling och har endast en hastighet framåt och en bakåt. Motorn är utrustad med en automatisk explosionsregulator, som reglerar motorns hastighet såväl under gång som under stillastående. Om man således vid körningen möter en uppförsbacke ökas gastillförseln till motorn och därmed dess styrka så att maskinen bibehåller ungefär samma hastighet utan någon särskild åtgärd från maskinskötarens sida. Styrningen sker medelst ratt och åstadkommes därigenom att den ena sidans drivhjul och rullkedja fastbromsas under det att andra sidans drivhjul och rullkedja pådrives. Härigenom går alltså den ena sidan fortare än den andra och maskinen svänger med egen motorkraft.

Manövreringsförmågan är så stor att traktorn kan svängas helt om på en yta med 3,5 meter diameter. Genom upprepade mindre svängningar

Fig. 3. Traktorer med tomkälkar.

i förening med backning kan helomvändning ske på än mindre utrymme. Maskinen kan således vändas på en vanlig basväg.

Hastigheten är omkring 6 kilometer i timmen och kan vid god väg uppbringas till 7 km.

Till bränsle användes fotogen eller bensin. Tanken för bränslet är avdelad i tvänne rum, ett om cirka 45 och det andra om cirka 5 liter. Det mindre av dessa rum bör alltid fyllas med bensin.

När maskinen köres med enbart fotogen bör startningen dock alltid ske med bensin. Bränsleåtgången är ungefär $3\,^1/_2$—4 liter per timme.

Traktorn är försedd med en remskiva så att maskinen stillastående kan användas såsom kraftkälla för olika ändamål. Vid timmeravverkningen skulle denna remskiva, som utvecklar 20 hästkrafter, lämpligen kunna användas till drivandet av en vinsch eller ett spel för timrets lastning.

Clevelandtraktorn är trots sin motorstyrka av synnerligen små dimensioner. Totala vikten är $1\,^1/_2$ ton, längden 2,43 meter, bredden 1,27 meter och höjden 1,31 meter. Den säljes av Liberty Trading C:o i Stockholm och kostar för närvarande 12,000 kronor.

Landsvägstransport. Clevelandtraktorn har under innevarande vinter prövats såsom dragkraft vid avverkningarna på ett flertal ställen och beder jag nu få lämna en redogörelse för resultatet från en av A.-B. Ytterstfors Munksunds avverkningar i Norra Finland, där tvenne traktorer äro i arbete. Innan jag övergår till själva timmerkörningen skall jag dock med några ord beröra traktorns användning för landsvägstrans-

port vintertid. Den ena av bolagets traktorer avgick den 11 sistlidne december från Rovaniemi till den 14 $^1/_2$ mil därifrån belägna avverkningstrakten. Traktorn medförde ett lass om 4 $^1/_2$ ton, varförutom tvenne åkslädar med 4 personer jämte packning voro bundna efter lasset.

De nordfinska vägarna plogas aldrig och äro därför synnerligen lösa. På grund av sin bredd måste traktorn gå med den ena dragkedjan i snön utanför det tillkörda spåret. Som släden följde i traktorns spår, blev följden den, att ena meden likaledes gick i lös snö, vilket givetvis gjorde lasset synnerligen tungt att framforsla.

Det oaktat drog traktorn utan hinder fram foran utefter den delvis mycket backiga vägen. Endast vid ett tillfälle vid passerandet av ett större vattendrag med mycket branta nipkanter ville det ej lyckas på vanligt sätt. Traktorn vändes emellertid då helt om och backade med lätthet upp lasset. De sista 18 kilometerna tillryggalades efter en vanlig skogsväg och var det rent av förvånansvärt att se traktorns förmåga att i den lösa snön tvinga sig uppför backarna. Givetvis slirade kedjorna ofta, men sedan kedjorna arbetat bort den lösa snön och kommit ned till fastare underlag, följde lasset med. Den sammanlagda körtiden på dessa 145 kilometer var 31 timmar, det vill säga i medeltal 5 kilometer pr timme. I körtiden ingå emellertid en del uppehåll för fotografering, påfyllande av bränsle samt omlastning av foran, vilken stjälpte två gånger under vägen. Den verkliga körtiden är alltså kortare än vad ovan angivits. Motorn arbetade hela tiden utan fel. Temperaturen under färden varierade mellan —17 och —27 grader.

Fig. 4. Traktor med lass.

Avverkningen. För att kunna redogöra för traktorernas arbete på själva avverkningsplatsen är det nödvändigt att lämna en närmare redogörelse över virkets beskaffenhet och arbetet med basvägens iordningställande.

Det virke, som å ifrågavarande plats framköres med traktorer, utgöres av virke, apterat i långa längder intill 56 engelska fot och med en minsta toppdiameter av 7 engelska tum. Medelkubikmassan pr block utgör i runt tal 25 verkliga engelska kubikfot.

Fig. 5. Traktor med lass.

Timret är medelst hästar förut hopkört i vältor och ligger på ett avstånd av mellan 5 och 6 kilometer från vattendraget.

Om virke av så stora dimensioner som detta och med så lång körväg skall framköras med häst, måste mycken omtanke ägnas själva basvägen. Sedan vägen upphuggits och planerats på barmark, måste, när snön kommit, vägen genom vattenkörning isas, så att själva vägbanan blir hård. Härefter är det brukligt att med en härför särskilt konstruerad väghyvel uppköra särskilda spår för medarna. På den väg, efter vilken traktorerna arbeta, har nedlagts samma arbete med vattenkörning, som om hästar skulle hava använts, men några spår för medarna ha ej uppkörts, enär det ansetts onödigt och traktorernas dragkedjor för övrigt snart skulle hava förstört desamma.

Kälkarna. De kälkar, som använts, hava varit dels vanliga getdoningar dels bordslädar. Båda dessa kälktyper hava emellertid visat sig vara alldeles för veka för lass av den storlek, som äro nödvändiga för att utnyttja traktorns dragförmåga. Från första början hade man tänkt sig att koppla ett flertal lass efter varandra.

Det har emellertid ej lyckats att konstruera någon lämplig koppling mellan kälkarna, så att lassen ej blott styras i samma spår som de föregående, utan även kunna bromsas i utförsbackarna. Det har huvudsakligen varit det här framkörda virkets längd, som lagt hinder i vägen för anordnandet av lämplig koppling mellan lassen. På ställen, där virket apterats i korta längder och där således varje lass blir både

Fig. 6. Främre ändan av ett lass om cirka 600 kbf (= 14 ton).

kortare och lättare, torde emellertid denna fråga helt säkert kunna lösas på ett tillfredsställande sätt.

Det bästa sättet att erhålla tillräckligt stora lass är emellertid att bygga särskilda kälkar av kraftigt tilltagna dimensioner. Getdoningstypen bör därvid bibehållas, men bredden mellan medarna bör göras ungefär en meter. Härigenom komma medarna nämligen att följa i samma spår som traktorns dragkedjor. I övrigt böra slädarna göras så bastanta, att de tåla en last av 1,000 kubikfot, ty på en välunderhållen basväg kan traktorn framskaffa lass av denna storlek. De största lass, som nu kunnat lassas, hava varit omkring 600 kubikfot och dessa lass hava traktorerna framsläpat även efter mindre bivägar, vilka endast varit nedskottade till fast mark och ej på något sätt isade.

Kopplingen. Till koppling mellan traktorn och lasset har använts en dragbom, vilken närmast kälkarna varit försedd med en tvärslå av något mer än kälkens bredd. På undersidan av denna tvärslå hava anbringats bromsjärn av samma konstruktion som på de hästskaklar, som användas vid vanlig timmerkörning. Genom att lasset i utförsbackarna åker upp på tvärslån och pressar bromsjärnen ned mot vägbanan, bromsas lasset.

Driftsäkerheten. Av de två traktorer, som använts vid här omnämnda avverkning, hade vid mitt besök å arbetsplatsen den ena varit i gång i 55 och den andra i 23 dagar. Något som helst motorfel hade ej förekommit på någon av dem. Den ena hade emellertid genom brott av fjädern varit stående en vecka. Att uppehållet blev så långt var uteslutande beroende på platsens avlägsna läge och dålig postgång. Om

Fig. 7. Lasset å fig. 6 losstogs och framkördes till basvägen å den lösa och ojämna väg, som visas å denna bild.

reservfjäder funnits på platsen, hade uppehållet ej behövt bliva mera än en halv dag. Några andra delar än denna fjäder hava ej behövt utbytas.

Bränsle och kylning. Bränsleåtgången har i medeltal varit 45 liter pr arbetsdag om 12 timmar. Härvid är att märka, att sedan motorn startats på morgonen, har den ej avstannats förrän på kvällen vid arbetets slut. Orsaken härtill har varit rädsla för att vattnet i kylaren möjligen skulle frysa vid den låga temperatur, som varit rådande. Fastän traktorerna arbetat i ända till 40 graders köld, har ej någon skada uppstått å kylaren. Kylvattnet har urtappats varje kväll. För att underlätta startningen har på morgonen en hink varmt vatten slagits i kylaren. Sedan motorn kommit i gång har kallt vatten påfyllts. Genom detta förfaringssätt har motorn varit lättstartad även vid stark kyla.

Fig. 8. Främre ändan av ett lass om 530 kbf.

Första tiden användes som bränsle en blandning av bensin och fotogen, men sedan det visat sig, att motorn går med samma kraft vid användandet av enbart fotogen, har

Fig. 9. Samma lass som å fig. 8, sett från sidan.

man numera övergått till att använda endast detta slags bränsle. Oljeåtgången har varit ca 1 $^1/_2$ liter per dag.

Arbetsprestation. Traktorernas hittillsvarande arbetsprestation har varit följande. Den av traktorerna, som arbetat under 55 dagar, har under denna tid nedkört i medeltal 1,325 kubikfot per dag. Den andra traktorn har under 23 dagar i medeltal framforslat 1,530 kubikfot per dag. Väglängden har som sagt varit 5—6 kilometer. Jag ber emellertid att genast få understryka, att dessa siffror ej giva någon verklig bild av traktorns dragförmåga. Som jag förut nämnt, har under hela avverkningstiden väderleken och föret varit de mest ogynnsamma. Traktorerna hava därför under ett flertal dagar måst användas för att även köra snöplogen efter basvägen. Vidare har, som likaledes förut framhållits, de använda kälkarna varit för svaga och ej tillåtit påläggandet av så stora lass, att traktorns dragförmåga fullt utnyttjas, varjämte traktorerna oupphörligt blivit uppehållna i och för reparationer av kälkarna. Sedan kälkarna under sista tiden förstärkts, har ock resultatet av körningen blivit betydligt bättre, vilket framgår därav, att under den senaste veckan av den tid undersökningen omfattar, 92 stammar eller 2,300 kubikfot nedfraktats per dag och traktor. Om särskilt konstruerade kälkar användes, skulle även denna siffra kunna långt överskridas. I detta sammanhang är det kanske lämpligt påpeka, att de här arbetande traktorerna ännu ej försetts med för arbete i snö lämpliga dragkedjor. För arbete av detta slag finnas nämligen bredare kedjor, försedda med tag-

Fig. 10. Ett normalt hästlass efter samma basväg som traktorslassen å fig. 8 och 9.

gar för att gripa fast i isad väg. Snökedjorna hava emellertid helt nyss inkommit från Amerika och äro på väg upp till arbetsplatsen.

Kalkyl. Tager man den senast erhållna siffran 2,300 kubikfot per dag till utgångspunkt för beräkning av vad själva körningsarbetet kostar per kubikfot, erhålles följande resultat:

40	liter	fotogen	à 65 öre	kr. 26: —
5	»	bensin	à 90 »	» 4: 50
1 1/2	»	olja	à 3 kr.	4: 50
Fast smörja m. m.				» 1: —
				Summa kr. 36: —

Härtill kommer kostnaden för maskinskötaren. För att kunna fullt utnyttja maskinen och kunna ägna densamma nödig tillsyn hava för två traktorer varit anställda tre maskinförare. Med en beräknad avlöning av 20 kronor per dag, skall således kostnaden för 1 1/2 maskinskötare eller 30 kronor läggas till ovannämnda belopp. Den totala omkostnaden per dag blir således 66 kronor eller 2,9 öre per kubikfot, 25 öre per ton kilometer.

Om denna siffra jämföres med den kostnad, som med nuvarande pris på ett kördagsverke måste beräknas för enbart körning å en 5 kilometers väg, torde jämförelsen obetingat utfalla till traktorns fördel, trots att utgifterna här ovan äro rundligt tilltagna. En dryg marginal förefinnes

Fig. 11. Samma hästlass som å fig. 10 samt bakom detsamma ett traktorslass.

således för reparationer och amortering å traktorn, innan kostnaden för körning med denna blir lika med kostnaden för körning med häst.

Vid den avverkning, från vilken dessa siffror äro hämtade, finnes tillfälle att direkt jämföra kostnaden för traktorkörningen med hästkörning.

Tyvärr sker all utbetalning för sagda avverkning i finska mark och då det på grund av rådande valutaförhållanden kan bliva missvisande att omräkna beloppen i kronor, måste jag nöja mig med att vid denna jämförelse uttrycka resultatet i finska mark.

Bolaget har sökt att bortackordera körningen av detta timmerparti till körare på vanligt vis och därvid erbjudit en betalning av finska mark 10 per stam samt fri lastning.

Detta pris har emellertid ansetts för lågt och har därför endast erhållits ett fåtal hästar, som nu gå efter samma väg som traktorerna.

Om traktorerna gottgöras efter samma pris, skulle dagsinkomsten under sista veckan bliva för 92 stammar à 10 mark 920 mark.

Utgifterna per dag för traktorn äro:

40	liter	fotogen	à 3: 50	mark	140: —
5	»	bensin	à 5: 50	»	27: 50
1 1/2	»	olja	à 12: —		18: —
Fast smörja				»	4: —
				Transport mark	189: 50

Fig. 12. Vattenlåda för vattning av basvägen.

	Transport mark	189: 50
1 1/2 motorskötare à 60: —	»	90: —
2 man för lossning av kälkarna à 30: —	»	60: —
	Summa mark	339: 50
Dagsinkomsten blir således	»	580: 50 p-i

Fig. 13. Vattenlåda sedd bakifrån.

Även om en avsevärd del av detta belopp anslås till underhållskostnader för traktorn och kälkarna, tillåter inkomsten en snabb amortering av maskinen.

Även å andra håll, där Clevelandtraktorn varit i bruk innevarande vinter, har den använts med framgång. I Uleåborg i Finland hava tvenne traktorer varit i arbete sedan jultiden. De hava där använts för att framsläpa timmer från de landrullade upplagen till sågarna. Bägge traktorerna hava gått utan fel eller reparation. Bränsleåtgången har varit 30 liter fotogen per 9 timmars arbetsdag. Vid vardera såg-

Fig. 14. Kombinerad snöplog och väghyvel.

verket har traktorn ersatt 6 hästar, som förut måst användas till detta arbete.

Från körningar vid Villingsberg i Karlskoga bergslag hava likaledes gynnsamma resultat uppnåtts.

Förbättringar. De förbättringar man på grund av de gjorda erfarenheterna skulle önska få införda på Clevelandtraktorn för att ytterligare öka dess användbarhet vid timmerkörning äro i huvudsak följande:

1) Traktorn bör göras ungefär en ton tyngre och något längre, varigenom såväl dess dragförmåga som dess förmåga att hålla emot tunga lass i utförsbackarna skulle väsentligt ökas.

2) I likhet med Holttraktorn bör den förses med växel för uppnående av en hastighet av minst 10 kilometer i timmen. Clevelandtraktorn har hittills huvudsakligen använts vid jordbruksarbete, där den hela tiden fått gå med full belastning. Vid timmerkörning måste den ju alltid gå halva vägen utan lass och är det då givetvis av stor betydelse för traktorns rationella utnyttjande att vid tomgång uppnå större hastighet.

Fig. 15. Detalj av hyveljärnet.

3) Förarsitsen bör göras bekvämare och så att föraren skyddas mot köld och oväder.

Beträffande frågan om motorstyrkan skall anses tillräcklig eller om densamma borde ökas utöver den nuvarande har det ännu ej lyckats mig få någon bestämd uppfattning. Detta är nämligen i utomordentligt hög grad beroende av huru avverkningen är ordnad. Om basvägarna anläggas och underhållas med samma omsorg som vid rationell körning med häst torde något behov av ökad motorstyrka knappast finnas.

Hålles vägen däremot lös och dålig samt måste den läggas i upprepade stigningar kan större maskinstyrka vara av behovet påkallad.

På grund av de förut påpekade svårigheterna för erhållande av fullt effektiv styrning och bromsning på ett flertal efter varandra kopplade kälkar kommer det alltid att erbjuda svårigheter att fullt utnyttja en starkare motor, såvida jag ej har en alldeles ovanligt rak basväg.

SKOGSPOLITISKA INLÄGG

SKATTELAGSTIFTNINGENGS SKOGSPOLITISKA BETYDELSE

Av *TOR JONSON.*

Vid sidan av sin huvuduppgift att tillföra det allmänna behövliga inkomster, har ju skattelagstiftningen en indirekt uppgift eller åtminstone en möjlighet att genom den ekonomiska pressning, som skatten förorsakar, driva utvecklingen i en viss riktning. Sålunda har man, speciellt från äldre tider, många exempel på att staten genom skattebefrielse direkt sökte understödja vissa handels- och näringsföretag, medan det i nyare tid ej sällan åtminstone teoretiskt påyrkats, att på skattevägen åstadkomma vissa socialpolitiska förändringar för att icke säga omvälvningar inom samhället.

Även i det komplicerat uppbyggda moderna samhället kan sålunda ordet »*skatteskruv*» ge ett gott uttryck för skattläggningens förmåga, att sakta men säkert och med koncentrerad kraft utöva press på vederbörande beskattningsobjekt.

Det kan då måhända vara av intresse att försöka framlägga, vilken inverkan det nu i Kungl. Maj:ts proposition n:o 191 föreliggande kommunalskatteförslaget kan tänkas få för vårt svenska skogsbruk, medan det rent skattetekniska och principiella underlaget för beskattningen ligger utanför området för denna uppsats. Att jag sålunda lägger huvudvikten vid skattelagarnas skogspolitiska betydelse, anser jag dessutom desto mera önskvärt, som man ej kan undertrycka den uppfattningen, att skogsvårdens representanter under hela det mångåriga utredningsarbetet haft allt för litet tillfälle att göra sin mening hörd, och ha de någon gång blivit i tillfälle att yttra sig, har i regel liten eller ingen hänsyn tagits till deras uttryckta önskemål.

Detta förhållande måste anses desto egendomligare, som skogsbruket är en näring, vilken använder c:a 80 % av Sveriges produktiva areal och som sedan länge tillbaka levererat råvaran till c:a halva vår exportsumma. I senare åren har denna skogsbrukets stora ekonomiska roll än mera stigit dels på grund av världskrisen på bränsleområdet, dels också på grund av den oerhört stegrade efterfrågan på trä för byggnadsändamål samt av pappersmassa för kulturella ändamål. Med vårt utmärkta geografiska läge, vårt för skogsbruk synnerligen lämpade klimat och vårt enastående flottledssystem komma skogarna med säkerhet att även i all framtid spela den allra största roll i vår ekonomi och böra de därför ha rätt att i alldeles särskild grad bli föremål för statsmakternas uppmärksamhet.

För att kunna förstå den ekonomiska lagstiftningens roll vis à vis skogsbrukets utveckling måste man klargöra för sig den totala omvälvning, som skett eller inom närmaste tiden måste ske vid vår övergång från ett *exploaterande* till *producerande* skogsbruk. I vårt stora skogsland, Norrland, har ju skogsbruket hittills bestått i explotering av urskogar, vid vilkas uppdragande och vård människan ej lagt två strån i kors. Detta urskogskapital var till allra

största delen överarigt och trögväxande samt i starkt behov av att komma bort för att efterträdas av mera produktionskraftiga ungskogar. Av många orsaker har emellertid avverkningen skett på så sätt, att i början endast det grövsta och bästa uttogs, varefter, i mån av förbättrade pris, allt klenare och sämre virke kunde medtagas, dock alltid så *att det sämsta ständigt måste lämnas kvar* på grund av bristande avsättningsmöjligheter.

Vårt nuvarande norrländska virkesförråd består sålunda i stort sett av de sämsta resterna av det gamla urskogsförrådet och vad värre är: *återväxt har i endast ringa utsträckning infunnit sig i det avverkades ställe.* Närmaste framtiden för våra norrlandsskogar kommer sålunda att karaktäriseras därav, att arbete och betydande kostnader måste nedläggas för att på mer eller mindre konstgjord väg draga upp ny skog i stället för den, som vi under de sista 50 à 75 åren exporterat.

Längre söderut ställa sig förhållandena något annorlunda. Visserligen har även här de förbättrade kommunikationerna medfört exploatering av urskogsområden, som förut varit oåtkomliga, men lika ofta ha samma kommunikationer och de stegrade virkesprisen givit upphov till en hänsynslös rovhuggning av medelålders och yngre bestånd i sin bästa växtkraft. I dessa trakter är emellertid föryngringsproblemet i regel löst, ej minst genom 1903 års skogslag med dess inrättande av skogsvårdsstyrelser, vilka under sin 15-åriga verksamhet hunnit göra den allra största nytta. Naturligtvis behövas även i dessa delar av landet alltjämt skogsodlingskostnader nedläggas i den mån avverkning sker liksom också för tillvaratagande av våra nu improduktiva »svältor», »ljunghedar», »fäladsmarker» och skräpskogar, men *vad som här bäst behöves är skydd åt den unga och medelålders skogen under dess kraftigaste tillväxtår* så att avkastningen från skogarna med tiden kan bli ekonomiskt tillfredsställande.

Det må tillåtas mig illustrera denna fordran på ungskogsskydd med ett par alldeles färska siffror från en av Skogshögskolans demonstrationsskogar (Kloten). Beståndet ökar där sitt värde genom tillväxt med följande belopp pr hektar

Ålder	20	40	60	80	100 år.
Värdetillväxt pr hektar	17	45	67	76	78 kronor.

Om nu skogen avverkas innan den hunnit avsätta de starka tillväxterna i senare medelåldern kan ju medelavkastningen från marken aldrig uppgå till någon större höjd, vilket synes av följande siffror

Avverkningsålder	20	40	60	80	100 år.
Medelavkastning pr år och hektar (brutto)	2,35	17	30	41	48 kronor.

Denna behövliga sparsamhet med den tillväxtkraftiga skogen i och för ernående av förbättrad avkastning inverkar emellertid så, att det på skogen stående virkesförrådet och dess värde måste vara betydligt större ju längre avverkningen uppskjutes, d. v. s. ju längre omloppstid som användes, vilket kan illustreras sålunda:

Avverkningsålder	40	60	80	100 år.	
Virkesförråd { massa m³	38	68	98	124 m³.	
pr hektar { värde kr.	278	527	876	1,254 kronor.	

D. v. s. att vi för att få 41 kronors bruttoinkomst (80 år) behöva ha stående 98 kubikmeter pr hektar medan 38 kubikmeters kapital (40 år) endast giva 17 kronor i avkastning.

Vi ha nu i många år avverkat våra skogar långt utöver den årliga tillväxten, d. v. s. vi ha minskat ned vårt virkesförråd med varje år och samtidigt minskat tillväxten. Detta måste naturligen taga ett slut och *vårt första mål måste bli, att genom skogsodling upprätta nya skogar i urskogarnas ställe samt att åter höja produktionen genom sparsamhet såväl med de redan befintliga som med de nyuppdragna, växtkraftiga bestånden.*

Även med rätt blygsamma fordringar på skogsvård och på en förökad skogsproduktion vill jag för egen del hålla före, att vi behöva bringa upp vårt växande virkeskapitals värde *till minst det dubbla* mot nu.

Angående detta i korthet skisserade framtidsprogram för skogarna råder ingen som helst meningsskiljaktighet och har riksdagen för sin del i princip godkänt detsamma genom antagande dels av 1903 års återväxtlag dels genom 1918 års lag om skydd för växtlig skog, vilken senare lag visserligen är provisorisk men torde den kanske redan nästa år i utvidgat skick bliva antagen som ett verksamt medel till våra skogars bevarande och restaurerande.

När nu riksdagen, understödd av en enhällig folkmening stiftar skogslagar för våra skogars förbättrande och skogsproduktionens höjande, så vilja vi här söka utreda i vad mån den nu föreslagna *skattelagstiftningen* verkar befordrande eller hämmande på det mål *skogslagstiftningen* för sig uppställer.

Tyvärr måste jag då redan från början betona, att därest det nu föreliggande kommunalskatteförslaget blir upphöjt till lag, så kommer detsamma att på ett mycket olyckligt sätt motarbeta det mål, som skogslagstiftningen avser att befordra. För skogsbrukets vidkommande skall enligt Kungl. Maj:ts förslag skatterna uttagas dels genom *fastighetsskatt,* baserad på ett skogarna åsatt taxeringsvärde dels också genom en inkomstskatt, baserad på den från skogen deklarerade inkomsten. Av dessa beskattningsformer är det den föreslagna formen för *fastighetsbeskattningen,* som uppväcker de allvarligaste farhågor, medan jag endast har ett par mindre väsentliga anmärkningar mot sättet för *inkomstskattens* beräknande.

Fastighetsskatten har i Kungl. proposition betecknats som en intresseskatt, motiverad med det större eller mindre intresse fastigheten skulle ha av de påkostade kommunala anordningarna. I vad mån detta motiv kan vara bärande för andra fastighetsobjekt, vill jag alldeles lämna därhän, men när man försöker att analysera skogsbrukets intresse av sådana kommunala inrättningar som skolor, sjukvård, fattigvård m. m., kan man ej finna annat, än att sammanhanget mellan värdet av växande skog och primärkommunens välfärdsanordningar är ytterst lösligt. Detta beror ju därpå att skogsbrukets behov av mänskliga arbetskrafter är så ytterst ringa, jämfört med andra näringars. Även med våra intensivast bedrivna skogsbruk, kan man ej beräkna behovet av fast arbetarstam till mera än en familj på 50 à 100 hektar och på de extensivare långt mindre t. ex. en familj på 200 à 300 hektar.

I det stora flertalet fall disponerar för övrigt vårt svenska skogsbruk ej alls eller endast i ringa grad egna arbetskrafter, ty mesta arbetet bedrives vintertid med överskottskraft från jordbruket, som då vilar. I de större skogstrakterna *är denna tillfälliga arbetskraft ej ens boende inom kommunen* utan kommer som säsongarbetskraft från tätare befolkade jordbrukskommuner, vilka

helt få bekosta de där kvarlämnade familjernas förseende med kommunala välfärdsmedel. Man efterskriver även »värmländingar» vid en mängd avverkningar i hela södra och mellersta Sverige. Detta erkännes också av departementschefen som på sid. 272 i Kungl. propositionen säger: »*Värdet av skog till avsalu kan ej anses i lika hög grad som fastighetsvärdet i övrigt vara en mattstock på vederbörande innehavares intressegemenskap med kommunen*». Jag skulle vilja gå ännu längre och säga, att växande skogen i många fall icke företer någon som helst intressegemenskap med kommunen, men däremot kan själva skogsmarkens uthålliga produktion vid intensivt skogsbruk påverkas av traktens befolkningsförhållanden.

Om man nu anser sig behöva uttaga en del av beskattningen å skogsbruket i form av fastighetsskatt, bör sålunda talet om intresseskatt enligt mitt förmenande läggas åt sidan och i stället undersökas om och i vad mån det är *nödvändigt för kommunens* budget att belasta skogsfastigheten såsom sådan med skatt i stället för att vänta till de år, då inkomst från fastigheten *inflyter* och då ägaren har verklig *förmåga* att erlägga skatten i fråga.

Ser man saken enbart från kommunens synpunkt, så skulle helst hela beloppet uttagas som fastighetsskatt, ty då visste man på *bekvämaste sätt och på förhand,* huru många skattekronor, som årligen stode till buds i och för repartitionen om budgeten.

Skogsägaren däremot har naturligtvis ett alldeles motsatt intresse, nämligen att endast betala skatt, då inkomst åtnjutits. Mellan kommunen och det stora, på jämn uthållighet baserade skogsbruket råder emellertid i denna fråga ingen intressemotsats, ty detta skogsbruk har alla år inkomst, om också litet växlande med konjunkturerna och spelar det för sådant skogsbruk ingen roll om den ena eller andra *formen* lägges till grund för skattens beräknande, endast totalsumman blir rättvis. Till denna kategori skogsägare kan räknas staten och allmänna inrättningar, ägande c:a 20 % av skogsmarksarealen samt i regel de större skogsbolagen, som torde äga högst 30 à 40 % av totala skogsmarksarealen i hela landet.

För resterande, ungefär halva skogsmarksarealen, som huvudsakligen äges av Sveriges bönder, äro förhållandena helt annorlunda.

För dessa skogar är det snarast ett undantagsfall att ägaren *årligen* kan utföra avverkning för avsalu och detta av många orsaker. Ej ovanligt är att skogen har så ringa omfång, att den årliga avverkningskvantiteten blir alldeles för obetydlig både för att kunna försäljas till fördelaktigt pris, möjligen också för att kunna till skäligt pris avverkas. Så t. ex. i Norrland, där man ej kan iordningställa en lång och dyrbar basväg endast för en kortare tids körning. Dessa hemman äro hänvisade att med mellanrum på 10 à 20 år eller längre uttaga större avverkningar på en gång och är i dylika fall en ägare mången gång helt oförmögen att erlägga någon större skatt under tiden mellan avverkningarna.

Om nu en fastighetsskatt blir tryckande och tillika, såsom i Kungl. propositionen föreslås, blir lagd såsom direkt skatt på den växande skogen enligt ett taxerat saluvärde på denna, så tvingas helt enkelt den ekonomiskt mindre starke skogsägaren att i förtid och även mot sin vilja avverka sin skog kanske i dess bästa växtkraft för att bli fri fastighetsskatten.

Enligt förslaget kan han nämligen omedelbart få taxeringsvärdet nedskrivet på grund av den företagna avverkningen.

Någon mera direkt fingervisning huru en skogsägare med svag ekonomi skall göra sig av med sin skog, så fort den blir matnyttig, kan ju ej givas och ett skatteförslag, som mera strider mot andan i vår ungskogslag, avseende att i det längsta skydda växande skog mot avverkning är svårt att framlägga.

I vad man denna fara är överhängande eller icke skall jag strax i annat sammanhang beröra, men vill jag innan dess påpeka, hurusom allt vad skogsvårdsintresse heter fullkomligt enigt på ovanstående motiv samlar sig mot denna beskattning av växande skog, emedan bestämmelsen av alla anses som ett mycket allvarligt hinder till återupprättande av våra allt för hårt medtagna skogstillgångar.

För att ytterligare understryka, i vad riktning skogsvårdsintresset i denna fråga pekar, tillåter jag mig att anföra det uttalande Svenska skogsvårdsföreningen nyligen gjorde vid denna frågas diskuterande: »Svenska Skogsvårdsföreningen vill uttrycka den mening, att blivande kommunalskatt ej får läggas så, att den befrämjar överdriven avverkning av skog, vilket kan befaras bliva fallet, om det lagförslag, som är framlagt i Kungl. propositionen vid årets riksdag blir lag. Om dock skog skall fastighetsbeskattas, får ej realisationsvärdet läggas till grund för beskattningen utan endast det värde, skogen anses hava enligt principerna för uthålligt skogsbruk».

Att det icke rör sig om enstaka uppkonstruerade fall, där skogsägaren kan få svårt att erlägga fastighetsskatt på grund av bristande inkomst framgår av finansministerns yttrande sid. 394, där han påpekar att det icke går att räkna med en jämn årlig avkastning »*i de särskilt för mindre hemman eller hemmansdelar helt vanliga fall, att skogen eller åtminstone större delen av densamma är av jämförelsevis ensartad beskaffenhet, antingen ungskog eller avverkningsmogen skog*». Att efter detta fullt riktiga påpekande negligera svårigheten för en mindre skogsägare att bibehålla sitt växande virkesförråd samtidigt som han för detsamma får betala en större fastighetsskatt i förskott för blivande avkastning måste anses otillåtligt.

Huru går det förresten för skogarna under laga skifte, där avverkningsförbud föreligger? I Härjedalen ha vissa skiften tagit 50 år och att få ordning på Dalarnas invecklade skiften torde taga kanske lika lång tid.

I detta sammanhang må även ett annat exempel anföras, i det vi taga en hemmansägare, vars utmarksskifte antingen sedan gammalt, genom skogsbrand eller genom avverkning till största delen består av kalmarker. Här kommer nu skogsvårdsstyrelsen i länet och *ålägger* honom, därest han själv avverkat, eller lockar honom med löfte om understöd — därest marken sedan gammalt är kal — till att skogsodla dessa sina kalmarker. F. n. kan skogsodling knappast ske under 150 kr. pr hektar och mångenstädes går den till dubbelt. I och med att skogsodling företages stiger emellertid värdet på egendomen med den nedlagda kostnadssumman, 150 kr. pr hektar, och måste givetvis höjning av taxeringsvärdet vid nästa taxering ske. Efter det föreslagna repartitionstalet 3 för saluskog och 6 för husbehovsskog blir nu denne ägare påförd 4,5 resp. 9 skattekronor pr hektar och får han i en socken, där skatten uppgår till 10 öre pr skattekrona, i skatt för den nykultiverade plantskogen erlägga att börja med 45 resp. 90 öre pr hektar samt sedan, i den mån skogen tillväxer, ett alltjämt stigande belopp.

För dessa nedlagda kostnader kan ägaren erhålla i bästa fall någon liten avbetalning i form av gallringsvirke först om 30, kanske 40 år. Han har då

enbart i skatter med 6 % ränta på ränta i 30 år behövt lägga ut 50 kr. pr hektar, om det är saluskog, och dubbelt, om det är husbehovsskog, vartill kommer själva kulturkostnaden med dess räntor tillsammans utgörande efter 6 % 801 kr.

När nu en person nästan aldrig lever så länge, att han själv får njuta frukterna av sina skogsodlingsarbeten, så måste man fråga, om det kan anses klokt eller ens berättigat att ytterligare förminska hans intresse för dylika framtidsarbeten *genom att ålägga honom förskottsvis skattskyldighet för värden, som först kommande generationer få draga nytta av.*

Nu kan däremot invändas, att man med *skogslagen* kan *framtvinga* skogsodlingsåtgärder, därest skogsägaren visar sig ovillig att själv utföra sådana. Därtill må svaras att det skogsvårdsarbete, som bara sker av nödtvång utan kärlek till skogen och utan intresse för resultatet blir till föga nytta och tusen möjligheter finnas att förhala och göra om intet en åtgärd, som markägaren anser för sig oförmånlig.

När nu, enligt vad förut visats, stora delar av speciellt Norrland behöver rustas upp genom direkt nedläggande av föryngringskostnader, medan i övriga Sverige f. n. kanske största vikten ligger i konserverande av alla växtliga skogsbestånd, så måste av de exempel jag ovan anfört med tydlighet framgå, att en hårdare beskattning av den växande skogen skulle i yttersta grad försvåra det nödvändiga arbetet för ett förbättrat skogstillstånd, ett arbete som speciellt lagts i händerna på våra skogsvårdsstyrelser, vilka i denna fråga, därest de bleve hörda, med säkerhet skulle intaga samma ståndpunkt som skogsvårdsföreningen.

Även Domänstyrelsen och Skogsägareförbundet gå i sina yttranden klart och tydligt på samma linjer.

Nu kan kanske invändas, att samma fara för skogsvården måste föreligga enligt nu gällande skattesystem, där skogen t. o. m. ingår i skattskyldighet med repartitionstalet 6 % av taxeringsvärdet mot nu föreslagna endast 3 % för saluskog. Teoretiskt är anmärkningen riktig, men i praktiken har ju så tillgått, att växande skog ofta ingått i egendomens taxeringsvärde med endast en bråkdel av sitt värde och stundom icke alls, allt efter olika tolkning av lagen. Därjämte har saluskogen så intimt ingått i hela fastighetens värde, att man aldrig kunnat peka på något visst belopp och säga: avverka så och så mycket skog så sänkes skatten efter lika många bevillningskronor. Den ojämförligt viktigaste skillnaden är dock, att i nuvarande anvisningar står, att taxeringsvärdet skall bestämmas med ledning av egendomens storlek, beskaffenhet och *avkastning*, medan det nu föreslås, att skogen hädanefter skall taxeras till *sitt fulla saluvärde*.

Även om man principiellt måste yrka på, att växande skogen icke alls skall få ingå i taxeringsvärdet för kommunalbeskattningen, vill jag dock upptaga frågan om taxeringsförfarandet till diskussion, dels därför att hos de flesta en fullkomlig obekantskap råder om skogens egendomliga särställning i avkastningsavseende dels också därför, att vid taxeringen till *statlig förmögenhetsskatt* ett skogsvärde för närvarande ju ingår.

Vad som då närmast behöver förklaras, är den för skogsbruket, till skillnad från så gott som alla andra slags fastigheter, ofta bestående olikheten mellan avkastningsvärde och saluvärde. Hela Kungl. propositionen bygger på, att dessa värden måste i stort sett sammanfalla, och då nu i allmänhet saluvärdet

lättare kan beräknas än avkastningsvärdet, föreslås det förra till användning vid taxering. Detta kan äga sin riktighet för många andra värdeobjekt, men icke för skogen, där förhållandet ofta är helt motsatt. Skogens tillväxt och avkastning beror på årsringarna och på toppskottens längd, d. v. s. på en naturlag, som är så fast att t. ex. en jämn blandning skogsbestånd av alla åldrar från 1—100 år årligen ökar sin virkesmassa med i medeltal c:a 3 %, detta nästan oberoende av var skogen växer, huru den sköts och av vilka trädslag den består. Denna årliga avkastning kunna vi direkt uppmäta med klave, måttband och tillväxtborr, d. v. s. skogsavkastning kan konstateras, om också med mycken möda, så dock på helt annat sätt än avkastning av t. ex. en tomt. Om nu varje träd åsättes sitt på orten gällande saluvärde, så utgör tillväxten i penningar ett nästan lika fixt belopp i förhållande till alla trädens saluvärden, som tillväxten i massa utgjorde i förhållande till totala virkesmassan. Enligt ett exempel från Klotens skogar, som jag tidigare uträknat och publicerat i Skogsvårdsför:s tidskrift 1913 skulle avkastningen i värde för ovan nämnd skog från 1—100 år uppgå till 3,4 %, varifrån dock c:a $^1/_3$ avgår för omkostnader till förvaltning m. m.

På grund av naturlagarnas obönhörliga tvång, kan man sålunda från dylik skog i form av uthållig skörd ej uttaga mera än omkring 2 % på samtliga trädens saluvärden, som i mitt använda exempel utgjorde 481 kronor pr hektar, medan årliga nettot var 10,48 kr. Fordrar man nu 6 % ränta, så kan denna skog vid oförändrade virkespris samt *vid uthålligt bruk* ej ränta högre summa än 175 kr pr hektar å *avkastningsvärdet* enl. 6 % räntefot, medan en skogsskövlare omedelbart kan uttaga varje träds *saluvärde* med tillsammans c:a bortåt 481 kr. eller nära tre gånger så mycket som avkastningsvärdet. Ofta händer för övrigt, att skogen försäljes och skövlas vid högkonjunktur, varjämte en flyttbar cirkelsåg uppsättes i själva skogen, så att transportkostnaderna nedbringas och skövlingen ger ännu högre netto. Endast om räntefoten i landet vore så låg som omkring 2,0 procent skulle uthålliga avkastningsvärdet för denna skog sammanfalla med samtliga trädens saluvärden vid omedelbart tillgodogörande. Att denna min funna procent ej är särskilt låg framgår av 60-årig bokföring på de sachsiska statsskogarna där resultatet uträknat efter ungefär enahanda grunder pekar på stadigt 2 à 2,5 % som årlig ränta på trädens sammanlagda värde ökat med ett visst värde å själva marken och ungskogarna.

Av ovanstående framgår, att varje skog kan anses ha en oändlig mängd olika värden, allt efter den behandling man tänker låta skogen undergå. Det ena gränsfallet uppstår, då man från skogen endast uttager årliga tillväxten, medan själva virkesförrådet bibehålles i orubbat skick; skogens värde beror då på vad den årligen kan avkasta, men ej alls på antalet träd och deras värde m. m. Dylik skog är tydligen fullt jämförbar med en frälseränta, vars taxeringsvärde enligt Kungl. förslaget skall bestämmas till 15 års avkastningar. Detta är också värdet av landets skogar från nationalekonomisk synpunkt, vilket iakttogs vid 1908 års värdering av Sveriges nationalförmögenhet, då skogarna värdesattes som en mångfald av deras årliga nettoavkastning (uthålliga avkastningsvärdet).

Motsatta gränsfallet är, att varje träd genast avverkas, d. v. s. virkesförrådet värdesättes icke som ett varaktigt produktionsmedel utan som en ome-

delbar skogsavkastning och bestämmes då hela skogens värde helt och hållet av ortens pris på de olika sortimenten (realisations- eller skövlingsvärdet).

Nu ligger saken så, att med nuvarande höga räntefot på 6 à 7 % samt topp-priser på virke så ligger ofta skövlingsvärdet flere gånger högre än uthålliga avkastningsvärdet, men i samma mån räntefoten sjunker eller skogsavkastningen genom varaktigt *stigande* virkespris ytterligare ökas, så kan skillnaden mellan avkastningsvärde och skövlingsvärde nedgå.

Vad som nu speciellt intresserar är, i vad mån Kungl. Maj:ts förslag avser eller kommer att leda till att skogarna taxeras till sitt uthålliga avkastningsvärde eller till det ofta flerdubbelt högre skövlingsvärdet (realisationsvärdet).

I lagtextens § 7 stadgas härom, att *»värdet efter ortens pris (»allmänna saluvärdet»)* skall ingå som taxeringsvärde. I och för sig är detta föga upplysande, ty man kan urskilja ett slags saluvärde, baserat på tänkt uthålligt skogsbruk, vilket mest kommer till användning vid de fåtaliga mycket stora skogsköpen samt ett annat saluvärde vid tänkt omedelbar realisation, ett värde som ofta användes vid de ytterst talrika spekulationsköpen i mindre skogsegendomar. Genom att dessa senare köp äro de ojämförligt vanligaste och därför liggande närmast till hands som jämförelsetal för taxeringsnämnderna, när ortens pris på skogsegendomar skall bestämmas, så kan man med största sannolikhet draga den slutsatsen, att de vid högkonjunkturer uppjobbade egendomspriserna i mycket hög grad torde komma att läggas till grund för fastighetstaxeringen av skog, d. v. s. skövlingsvärdet har större utsikter att slå igenom än det legitima avkastningsvärdet, varom nämnderna har långt mindre kännedom. Detta är för övrigt desto mer att befara, som förslagets anvisningar vid taxeringen mycket väl kunna tolkas i sådan riktning. Å sid. 33 läses nämligen: *Vidare skall beaktas tillgången på skog och dennas beskaffenhet, varvid virkestillgången uppskattas med hänsyn till ortens priser för olika slags virke å rot, den antagliga virkesmängden i olika åldersbestånd och virkesslag m. m.*

Så långt peka anvisningarna på helt enkelt rena skövlingsvärdet, men sedan tillägges i nästa punkt: *Skogens värde skall ingå i taxeringsvärdet med sitt fulla belopp, men det är skogens värde i handel och vandel under förutsättning av normal skötsel och fortsatt skogsbruk och icke dess värde vid fullständig realisation, som skall uppskattas.*

Denna sista punkt läst ensam tyder återigen på att lagens avsikt är, att jämväl låta värdet vid uthållig skogsskötsel i någon mån komma till sin rätt, ehuru även här uttrycket »i handel och vandel» för tanken in på rena avverkningsvärdet, som tyvärr ännu dominerar i »handel och vandel».

I dessa anvisningar pekas sålunda samtidigt på två mot varandra så fullständigt stridande värden som avkastningsvärdet vid uthålligt bruk och skövlingsvärdet vid omedelbar avverkning, och är det sålunda fullständigt omöjligt att ur anvisningarnas ordalydelse draga några som helst slutsatser i vad riktning en ny fastighetstaxering bör eller kommer att gå.

Därest emellertid taxeringsmyndighet såsom antagligast är, söker åsätta skogen det värde, som dels för en icke fackman ligger närmast till hands dels anvisas i första punkten, nämligen sammanlagda saluvärdet av samtliga träd på rot, så kommer ofta, enligt vad förut visats, den verkliga nettoavkastningen att röra sig om c:a 2 % av detta värde, medan i förslaget upptages en skatterepartition med 3 % av samma värde, d. v. s. hälften mera än den sannolika

avkastningen. Lägges nu till dessa i lagen bestämda skattekronor den genom deklaration utrönta verkliga skogsvinsten för året, så får skogen tydligen ingå med ett antal skattekronor, uppgående till $2\frac{1}{2}$ gånger dess uthålliga nettoavkastning.

Av denna skattesumma, som ej innefattar någon progressiv ökning, skulle sålunda 60 % utgå som fastighetsskatt samt 40 % som inkomstskatt.

Är nu en sådan skogsägare skuldsatt, får han för skuldränta göra avdrag i inkomstbeskattningen, d. v. s. fastighetsskatten kommer då att utgöra ännu större del av totala skattebeloppet. Med dylika ogynnsamma proportioner mellan fastighetsskatt och inkomstskatt måste tydligen de tidigare påpekade olägenheterna i lagen bli ytterligt markerade, emedan smärre skogsägare med i regel ojämna avkastningar från skogen skulle få erlägga en stor och tyngande del av sin skattesumma i form av fastighetsskatt, att utgå så att säga förskottsvis för avkastningar, som kanske ligga så långt fram i tiden, att stundom först efterkommande generationer få åtnjuta desamma.

Ytterligare bör observeras, att med ovanstående sannolika tolkning av taxeringsbestämmelserna ej blott den relativa fördelningen mellan fastighetsskatt och inkomstskatt blir olämplig, utan blir jämväl skattens totalbelopp synnerligen betungande, emedan en skogsägare har stora utsikter att få betala sammanlagd skatt för 2 à 3 gånger sin verkliga inkomst, medan en person med inkomst enbart av arbete eller yrke slipper all dylik fördubblad repartition; ungefär samma gäller en person med sin förmögenhet placerad i t. ex. obligationer och dyl. Att häri ligger en mycket stor fara är uppenbart, ty såsom förut påpekats, är närmaste uppgiften för vårt skogsbruk att söka genom skogsodlingar och sparsamhet föröka virkestillgångarna och därmed skogens avkastning, men skulle en dylik dubbelbeskattning i egentlig bemärkelse påtvingas det i skog nedlagda kapitalet, så måste den behövliga nya virkesanhopningen i skogen bli ytterst försvårad, emedan kapitalet kommer att dragas från skogen åt andra håll med mindre hårda villkor.

Vill man nu söka avhjälpa dessa obestridliga olägenheter, som åtfölja Kungl. Maj:ts förslag, så kan det synas ligga närmast till hands, att företaga en sänkning av repartitionstalet samt att så omarbeta taxeringsbestämmelserna, att skogens realisationsvärde helt avföres från diskussionen och ersättes med ett avkastningsvärde. Så enkelt löses emellertid knappast problemet. Om fastighetsskatten avsevärt sänkes, såsom nödvändigt är, så bortfalla givetvis en del av dess för skogsbrukets utveckling olyckliga verkningar, men därmed minskas ju ingalunda själva systemets ovan påpekade, om man så får säga, *pedagogiska olämplighet*, bestående däri att skatten lägges på växande skogen, som skogsägaren tyvärr även utan skattepålagor alltför lätt avhänder sig, under det att landets ekonomi fordrar att alla växtliga bestånd bibehållas för produktion av nya värden.

Härtill kommer dessutom ännu en svaghet med föreslagna systemet, på vilken jag dock ej hinner närmare ingå, nämligen svårigheten att vid taxeringen åsätta växande skog objektiva och rättvisa värden. Denna svårighet beror ju därpå att både skogsägarne och ännu mera taxeringsnämnderna i regel sakna nödiga uppgifter om skogstillgångarnas storlek, beskaffenhet och avkastningsförmåga. Genom de ständiga ändringarna av virkesförrådet i följd av tillväxt och avverkning kan man ej heller tänka sig införskaffa behövliga uppgifter om skogstillgångarna, ty detta arbete, som måste utföras vid

varje ny taxering skulle fordra en stor skolad tjänstemannastab och oöverkomliga kostnader. Och förresten, även om skogstillgångarna äro kända, huru många nämnder vore kompetenta att åsätta dessa tillgångar ett ens närmelsevis riktigt avkastningsvärde?

Inför dessa påpekade olägenheter med beskattning av den växande skogen samt svårigheten för nämnderna att åsätta riktiga värden har jag dristat mig att här nedan närmare utforma det av alla skogsintresserade (Domänstyrelsen, Skogsägareförbundet m. fl.) förordade förslaget att lämna själva växande skogen fri från kommunalbeskattning och i stället, om så behöves, lägga skatt på enbart *skogsmarken*. Denna beskattningsform är nämligen i motsats mot Kungl. Maj:ts förslag verkligt uppfostrande i skogslagens anda, i det den uppmuntrar eller rent av framtvingar att skogsskötsel bedrives på all därtill tjänlig mark, vartill kommer, att sådana taxeringsanvisningar kunna uppställas och utan större svårighet tillämpas, att beskattningen blir i mycket hög grad jämn, objektiv, fri från orättvisor samt lätt kontrollerbar för såväl skogsägaren som högre taxeringsinstanser. Då denna taxering dessutom skulle grunda sig på sådana oföränderliga faktorer som arealen skogsmark och dennas bördighet, så skulle vid förnyade taxeringar endast vissa prisjämkningar behöva företagas, medan själva stommen, bestående i arealbestämning och markens klassificering skulle kunna klareras en gång för alla, om den nämligen kunde tänkas bli tillfredsställande gjord redan från början.

För att bilda en ej alltför svag stomme för de verkliga skogssocknarnas ekonomi bör denna fastighetsbeskattning av skogsmarken läggas så hög eller eventuellt ingå med så högt repartitionstal, som överhuvud kan anses skäligt, utan att skatten blir alltför betungande för sådana skogsägare, som på grund av brist på huggbar skog sakna inkomst från sina utmarker. Någon skillnad i repartitionstal för mark till husbehov och mark, alstrande skog till avsalu kan ju med detta förslag ej gärna komma ifråga och försvinner därmed ännu en i Kungl. prop. befintlig svårighet, nämligen skogens uppdelning mellan dessa båda kategorier. Huru högt repartitionstal, som för markvärdet skall väljas, sammanhänger allt för intimt med övriga beslutade skattereformer för att på detta stadium kunna fixeras. Emellertid torde en dylik beskattning av marken kunna utan större olägenhet läggas så, att detta taxeringsvärde i många lågt taxerade skogsocknar endast föga kommer att understiga vad som nu är åsatt, och torde sålunda rätt goda garantier kunna erbjudas för, att något försvagande av socknens ekonomi med denna form ej behöver uppstå.

Huru själva taxeringen i och för skattläggning skall tillgå har jag närmare skisserat här nedan. Detta system grundar sig på en beräkning dels av skogsmarkens produktionsförmåga uttryckt i kubikmeter vid god skogsvård och normalt virkesförråd dels också på ett åsatt visst rotvärde pr producerad kubikmeter enligt ortens pris på medelgrovt virke. Den förra synpunkten beaktar sålunda markens naturliga godhet medan prissättningen tillåter en smidig anpassning efter skogens belägenhet i förhållande till flottled och förbrukningsort m. m., varjämte automatiskt hänsyn blir tagen till de värdeförändringar, som bli en följd av virkesprisens stegring eller penningvärdets fall.

Då denna beskattningsform, som av samtliga skogsvårdsintresserade omfattas med stort intresse, dels undanröjer de påvisade olägenheterna i skogspolitiskt hänseende hos Kungl. Maj:ts förslag dels också rent skattläggnings-

tekniskt erbjuder vissa fördelar genom sin möjlighet till objektivitet, måste det anses önskvärt att skattens utgående efter markvärdet utan skog upptages till verklig prövning innan denna ytterst viktiga fråga slutligt avgöres. Enligt förljudande finnes nämligen möjligheter för att riksdagen går med på en sådan provisorisk lösning, att en diskussion i denna punkt ännu har utsikt att bli till nytta för den slutliga lösningen av skogsbeskattningsfrågan.

Förslag till beskattning av skogsmark.

Endast den till skogsbörd användbara utmarken taxeras, varvid i första hand arealen bör utredas, företrädesvis med anlitande av skogskartor och skogsindelningshandlingar eller, där sådana saknas, med hjälp av lantmäteriuppgifter, som vid behov eventuellt kunna korrigeras genom frändragande av areal på berg, kärr och mossar m. fl. impediment.

Allt efter skogsmarkens godhet hänföres sedan antingen skogsskiftet i dess helhet eller eventuellt sådana enskilda delar, över vilka arealsammandrag föreligger, till en viss avkastningsklass, som angiver *markens sannolika produktionsförmåga i kubikmeter pr hektar under förutsättning av tillfredsställande skogsvård samt befintligheten av ett för marken ifråga normalt virkesförråd.* Dessa avkastningsklasser böra inrättas i nära anslutning till de godhetsgrader (»växtlighetsgrader», »markboniteter»), som vid skogsindelning allmänt användas av skogsmännen och varom för statens skogar finnes stadgat i Kungl. Domänstyrelsens s. k. skogsindelningscirkulär år 1916 (Jmfr även *Tor Jonson:* Bonitering av skogsmark. Skogsvårdsförs tidskr. 1914).

Ehuru de nu använda markklasserna måhända behöva omarbetas, anföras de dock här såsom exempel:

Markbonitet	Årlig avkastning vid bästa tänkbara skogsskötsel	Årlig avkastning vid god skogsskötsel
I	10,5 m³	7.5 m³
II	8 »	5,5 »
III	6 »	4,2 »
IV	4,5 »	3,1 »
V	3,4 »	2.5 »
VI	2,6 »	1,8 »
VII	1.8 »	1.2 »
VIII	1.2 »	0.8 »

Sedan klasser efter liknande grund blivit uppgjorda samt beskrivna, böra anvisningar lämnas dels vad som i olika landsdelar kan anses som medelklass dels också vilka andra klasser, som mera allmänt förekomma, varvid stor hjälp kan erhållas dels från statens och enskildes skogstaxeringshandlingar dels ock för Värmland av den där utförda stora s. k. Värmlandstaxeringen.

Sedan klassificeringen är gjord har taxeringsnämnden ytterligare endast att bestämma rotvärdet på en kubikmeter medelgrovt virke, sådant det från skogen i fråga kan skördas. Genom nuvarande taxeringen till skogsaccis har en rätt god inblick i dessa pris redan vunnits av nämnderna.

Multipliceras detta rotvärde med produktionsiffran, erhålles den *tänkta* avkastningsförmågan i penningar under förutsättning av fullgod skogsvård och normalt virkesförråd.

Markens värde kan sedan sättas såsom en viss i lagen bestämd mångfald av den sålunda beräknade årsavkastningen. Sättes denna mångfald till 3, så erhålles enligt av mig gjorda kalkyler ett sådant värde på den kala skogsmarken, att detsamma vore motiverat enligt 4 % räntefot, därest skogan kan föryngras genom självsådd (utan kostnad) och inga andra kostnader än för avverkning behöva på skogen nedläggas. Ett taxeringsvärde lika med tre gånger den beräknade virkesskördens rotvärde, ger sålunda ett bruttovärde, som är högre än vid köp i större komplex av dylik mark kan betalas, emedan skatter, administrationskostnader m. fl. utgifter tillkomma, inverkande sänkande på markvärdet. Vill man ändra detta kan i stället värdet bestämmas till 2 eller 2,5 gånger avkastningsförmågan, då resultatet mera närmar sig saluvärdet under god skogsvård.

För misskötta skogar med otillfredsställande virkesförråd, vilka nu avkasta långt mindre än vid god skötsel, anses markvärdet däremot icke böra nedsättas på grund av *nuvarande* mindervärdigt tillstånd hos den växande skogen.

Som exempel på användningen må följande exempel anföras: Södra Sveriges kronoparker beräknades av skogssakkunnige i betänkande av år 1915 att under god skogsvård kunna årligen avkasta i medeltal c:a 3 m³ pr hektar produktiv skogsmark.

1) En viss större typisk kronopark skall fastighetstaxeras till sitt markvärde, varvid av bokföringen framgår, att medelvärdet pr m³ å rot de sista åren uppgått till 10 kronor; härur den beräknade avkastningsförmågan hos marken = 3 m³ à 10 kr = 30 kronor samt markvärdet 3×30 = 90 kronor (eventuellt 2,5×30 = 75 kronor).

2) I samma socken ligger ett hemmansskifte med bördig granmark, som insättes i en klass beräknande ge 4 m³ pr år; läget nära järnvägsstation förbilligar avverkningskostnaden, varför rotvärdet beräknas till 12 kr pr m³; alltså markens taxeringsvärde 4×12×3 = 144 kronor (ev. 4×12×2,5 = 120 kr).

3) Ett utskogsskifte med dålig försumpad skogsmark och med 1 mils körväg beräknas däremot endast lämna 1 m³ mest klent virke à 5 kr; markvärdet = 1×5×3 = 15 kr. (ev. 1×5×2,5 = 12,50).

4) En prästskog visar enligt skogsindelningshandlingarna 550 hektar, så fördelade:

markklass 00	50 har	à 1 m³	=	50 m³
» 00	100 »	à 2 »	=	200 »
» 00	300 »	à 3 »	=	900 »
» 00	100 »	à 4 »	=	400 »
		Summa beräknad avkastningsförmåga	=	1,500 m³

i samma körläge som kronoparken, d. v. s. 10 kr. pr m³; alltså totala markvärdet 1,550×10×3 = 46,500 kronor, vilket pr hektar i medeltal ger c:a 85 kr. (ev. 1,550×10×2,5 = 38,750 kr. eller pr har 70 kr.).

Någon anledning att skilja på skogsmark för husbehovsvirke eller för avsalu finnes tydligen icke med detta system.

Stockholm i maj 1920.

I SKOGSARBETARFRÅGAN.

Av *TELL GRENANDER*

Behovet av fasta skogsarbetare är ju ganska olika i skilda delar av vårt land. På grund av den glesa bebyggelsen är hemmansdelarnas antal litet, och således finns det få familjer på en viss areal i stora delar av det inre, västliga Norrland, m. a. o. Lappmarken, Jämtland och Härjedalen. Antalet av de bond- och torparsöner, som i dylika trakter söka arbete i skogarna, blir därför ej så stort. Man måste där i stor utsträckning, ofta uteslutande, använda sig av lösa skogsarbetare. Av dessa finnes ej sällan ett otillräckligt antal, särskilt under utpräglad högkonjunktur. Men de, som finnas, äro i regel väl förtrogna med skogsarbetets natur. Endast kolningen utgör ett undantag. För den hanteringen äro många främmande.

På andra håll, såsom i Sydsverige, beror behovet av fasta skogsarbetare ej på den glesa bebyggelsen, utan på att folket mångenstädes ej är vant vid skogsarbete. Det är främmande både för skogsarbetets tekniska utförande och för skogsarbetarens liv. Om således skogsarbetarbristens orsaker äro olika i norra och södra Sverige, äro arbetarna dock i mycket lika. Bristen på fast bostad jämte i de flesta fall saknad av familj göra att den lösa skogsarbetaren sällan är en god, stadgad arbetare. Obekymrad om framtiden söker han sin utkomst hos den, som för tillfället betalar den högsta lönen. När han i skogen samlat en slant, finner han alltför lätt användning för densamma i kamraters lag.

För arbetsgivaren är det givetvis särdeles ovälkommet, att många av de arbetare, som stå att få, ej äro att säkert påräkna för en längre tid och ofta ej äro arbetsskickliga. Detta har ju gjort, att man alltmer börjat tänka på att öka antalet fasta skogsarbetare. Därvid har man valt tvenne vägar. Det ena sättet är att man givit hjälp åt arbetaren i form av fri tomt, virke, timmer, penningar m. m. Klart är, att en sådan väg kan med fördel väljas, endast om arbetaren skall bosätta sig inom ens egna skogskomplexer och har så långt till andra arbetsplatser, att ett erbjudande från dessa icke innebär någon frestelse för honom. Visserligen har man sagt, att om en eller flera så bosatta arbetare gå från en arbetsgivare till en annan, så gå väl lika många i motsatt riktning. Det skulle bli »ett ömsesidigt utbyte», vilket dock synes mig tvivelaktigt. Strömningen skulle nog ej äga rum från den ena ägaren av ett uthålligt skogsbruk till den andra och vice versa, utan arbetarna skulle söka sig till skogsjobbare, blott dessa hade arbete ej allt för långt borta. De betala ju i regel högst. Detta bleve i större utsträckning följden i Norrland än annorstädes, ty där är skogsarbetaren mera van vid att leva vissa tider långt borta från hemmet. Denna arbetarflykt till jobbarna bleve så mycket mera ovälkommen för den, som släppt till tomt, virke etc., som den i regel skulle inträffa under högkonjunktur, då arbetarna som bäst skulle behövas.

Men även om det ovan omtalade utbytet av arbetare skulle äga rum endast mellan dem, som bedriva ordnad skogsskötsel, så återstår dock frågan om arbetarens duglighet. En skogsarbetare t. ex., som erhåller 60 % kolutbyte av kolveden, vill nog ingen byta bort till grannen mot en, som kanske blott utvinner 40 %. Slagordet »ömsesidigt utbyte» torde därför rätteligen

böra ersättas med ett annat begrepp »ömsesidigt ombyte». Förhållandena synas mig alltså icke vara sådana, att de locka till anläggande av skogsarbetartorp med självägande rätt under andra än ovan angivna villkor: på stora komplexer långt ifrån gränserna.

Den andra utvägen för anskaffande av fasta skogsarbetare är, att markägaren bygger själv och låter arbetaren arrendera byggnader, jord och rättighet till bränsle. I våra tider blir det emellertid som bekant dyrt att bygga. Ett skogsarbetartorp inklusive ladugård och andra uthus går t. ex. i Norrland till 10 à 12,000 kronor, om man inberäknar virkets värde. Vad erhåller då skogsägaren på kreditsidan? I det föregående är framhållet, att med en fast skogsarbetarstam får man kontinuitet i arbetet, att de fasta skogsarbetarna i regel äro ordentligare och på många håll skickligare än de lösa. Vad kontinuiteten beträffar är den ofrånkomlig t. ex. när det gäller föryngring av hyggen. Å dessa kan ju, speciellt om de äro belägna i Sydsverige, arbetet ej uppskjutas ett flertal år. Skulle det mera sällsynta fallet inträffa, att löst folk ej finnes att tillgå, måste man ju skaffa fasta arbetare till röjning, markberedning, dikning och kultur av hyggena, *för att återväxten ej skall äventyras.* För t. ex. dikning av myrar blir förhållandet annorlunda. Kan löst folk uppbringas under lågkonjunktur, böra dikningarna av myr uppskjutas till sådana år. Kontinuiteten är ju härvidlag icke nödvändig. — Och vad ordentligheten hos de fasta skogsarbetarna beträffar, kan även den egenskapen köpas för dyrt. Särskilt för ett skogsbruk, som säljer sitt virke på rot, och för övrigt för alla dem, som icke hava sysselsättning för sina arbetare året runt, blir det nog mycket dyrt med fasta skogsarbetare. Dessa kunna ju nämligen aldrig betala i arrende förutom ränta å jorden, full ränta och amortering å byggnaderna. Det är arbetets kvantitet och kvalitet, som skulle betala resten. Ju färre dagar torparen arbetar åt skogsägaren, dess mindre inhöstar ju den senare i vinst. Om en skogsägare, såsom ofta i Norrland, skulle ha sysselsättning endast under barmarkstid åt sina fasta arbetare, blir det i själva verket ej mer än 80 dagar, som bli över till skogsbruk, när jordbruket på torpet blivit skött. Dessa 80 dagars arbetsresultat utöver motsvarande prestation av en lösarbetare kunna helt visst ej i tillräcklig mån bidraga till amortering av byggnaderna på torpet.

Ett annat blir förhållandet, om skogsägaren kan bjuda arbete under t. ex. 180 à 200 dagar. Så kan ske under vissa förhållanden. På en del trakter är det ju i södra Sverige betydligt fördelaktigare att sälja virke upphugget och framforslat till leveransort, än på rot i skogen. Därmed undvikes de där så vanliga mellanhänderna. Förädlingsvinsten på upphugget och framkört virke kan på så sätt bli stor nog att betala den fasta skogsarbetarens relativt dyra arbetskraft och därtill lämna skogsägaren en betydande företagarvinst. Ett liknande förhållande finnes i Norrland. Kolved kan på en del trakter på grund av avstånd till flottled ej som flottningsved säljas till kolugnarna vid älvarnas mynningar, utan måste kolas i skogen. Nu saknas emellertid ofta köpare till dylik ved till nöjaktiga priser. Järnbruken söderut kunna nämligen ej hålla förvaltningspersonal på de spridda platserna för skogskolning. Blott vid större kolgårdar och vid kolugnar är detta möjligt. Följden blir, att det saknas spekulanter på ved, som skall kolas i skogen utom de s. k. koljobbarnas krets. Den skogsägare, som ej vill utlämna hela förädlingsvinsten och stora delar av rotvärdet till dylika, måste alltså kola med eget

folk. Nu är det emellertid ont om skickliga kolare i Norrland. På stora skogsbruk blir man alltså tvungen att skaffa sig egna, fasta, på torp bosatta kolare för att betrygga affären.

Här är det kolningsresultatet som skall motivera anställandet av fasta kolare. En god kolare kan ju åstadkomma 50 läster kol från en mila under det att en mindre kunnig får blott 35. Ingendera exemplet torde vara sällsynta ytterlighetsfall och skillnaden utgör 15 läster per mila. Om nu en kolare från 1 september till en tid före körförets slut nästföljande år kolar 10 milor (inalles 500 läster), blir det en vinst för skogsägaren på 150 läster årligen. Om vidare för läst erhållas 40 kronor och omkostnaderna gå till 30 per läst, skulle extra inkomsten av en god kolare gå till 10 kronor per läst, vilket för 150 läster skulle göra 1,500 kronor årligen. Att märka är emellertid, att dessa 150 läster, som en god kolare kan åstadkomma förutom vad en mindre duglig kan ernå, icke betinga andra extra kostnader än kolning och utkörning. Kostnaderna för huggning och inkörning bli desamma, även om man får endast 35 läster per mila. Från bruttot 40 kronor bör för dessa överkol således endast dragas sammanlagda kostnaden för kolning och utkörning, förslagsvis 20 kronor. Återstår således ett netto per läst av 20 kronor, vilket för 150 läster gör 3,000 kronor.

Om det nu bär sig att kola med löst folk, och andra kunna koljobbare som regel ej räkna på vid köp av kolved, bör det, såsom förut antytts, bära sig än bättre att kola med fasta arbetare. En vinst med 2,000 à 3,000 kronor per år och kolare kan antagas tåla vid en avbränning, som jämte kontant arrendeavgäld räcker till amortering av byggnaderna, veden och betet på ett torp samt ränta å jorden dessutom. Likaväl som det under vissa förutsättningar är ekonomiskt oklokt att en skogsägare bygger skogsarbetartorp å sin mark, likaväl är det under andra och alldeles icke sällsynta förhållanden mycket förmånligt att så göra. Härvid är frågan icke berörd från social synpunkt. Den är värd ett eget kapitel.

Är saken klar, och fasta arbetare skola anställas, möter man följande spörsmål.

Huru stor areal inägojord bör en skogsarbetare bruka?

På huru lång tid skall jorden arrenderas ut?

Efter vilka grunder skall arrendet beräknas?

Efter vilka grunder skall skogsarbetet betalas?

För närvarande är jordens storlek visst icke avpassad överallt på lämpligt sätt. Ej sällan ser man jordbruk som föda 5 à 6 kor samt 1 häst överlåtas till folk, som nämnas fasta skogsarbetare. I arrendevillkoren inrymmes visserligen, att arrendatorn skall kola ett mindre antal milor. Många kan det emellertid ej bli, ty jordbrukets skötsel lämnar ej tid därtill. Dessa fåtal milor får visserligen skogsförvaltningen vanligen kolade för en billig penning, ty den kontanta arrendesumman är i regel låg. Detta kan ju vara tilltalande för den, som skall framvisa skogsbrukets vinstsaldo. Från synpunkten egendomsförvaltningen i dess helhet är det emellertid olämpligt att på ett sådant sätt låta jordbruket medelst låga arrendeavgifter för jorden betala skogsbrukets rörelse. Om en s. k. hästtorpare däremot har ett jordbruk, som ej föder mera än 1 häst och 2 à 3 kor, kan hans arbetskraft utnyttjas för skogsarbete i nöjaktig mån. En skogsarbetare åter, som ej skall utföra skogskörslor, bör ej ha mera jord än att 2 kor födas på densamma, för att samma mål skall nås.

En målmedveten skogsägare beräknar alltså huru många fasta arbetare han behöver, styckar därefter jorden i lämpliga lotter av nyssnämnd storlek och bebygger lotterna för sitt ändamål. Återstoden inägojord utarrenderas till egentliga jordbrukare eller försäljes.

Grunderna för arrendet äro varandra högst olika. Vad först beträffar tiden som arrendet omfattar, anser mången 5 år vara lagom, en annan 10 à 15 år vara lämplig. De 5-åriga kontrakten försvaras av dem, som påpeka, att jordens skötsel blir bra även med en så kort arrendetid och att det behöves en kort arrendetid med hänsyn till växlande konjunkturer och arbetspriser. Vad det förra skälet beträffar, kan väl detsamma tillerkännas ett visst värde på så små jordbruk, som skola frambringa alster ej till avsalu, utan *endast* till torparfamiljens underhåll. Men säkert är ju dock, att samma familj känner sig betydligt tryggare och på ett helt annat sätt fäst vid torvan, om arrendetiden sättes till 15 i stället för 5 år. Det andra skälet mot längre arrendetid, nämligen att arbetspriserna växla från en 5-års period till en annan kan emellertid även användas mot systemet med 5-åriga kontrakt, ty dylika förändringar kunna även förekomma från *ett* år till ett annat. Nu finnes visserligen den utvägen att inrymma i kontrakten en bestämmelse om arbetsprisernas höjande i abnorma fall enligt jordägarens bestämmande. Måhända kunna arbetarna finna sig i dylika patriarkaliska anordningar på gamla herrgårdar med trotjänare, men knappast annorstädes. Och inträffar efter kontraktets avslutande en lågkonjunktur med fallande arbetspriser är jordägaren à priori tappande part, om priserna fixerats med vissa belopp. Ett idealkontrakt vore alltså ett med arrendetid på 10 à 15 år med icke till visst antal kronor och öre fixerade priser. För egen del håller jag före att skogsarbetet bör betalas fullt enligt i orten gällande priser. Mången underbetalar sina skogsarbetare, men soulagerar dem i stället medelst nedsättning i kontanta arrendeavgiften. Det har emellertid visat sig, att denna metod lett till konstant missnöje. Nedsättningen i arrendet förbises av arrendatorn — det kännes alltid när arrendet skall ut, även om det är lågt — och känslan av att få mindre än andra, än lösarbetarna, överväldigar vår fasta skogsarbetare. Han känner sig undervärderad, arbetar ofta motvilligt och strejkar emellanåt. Man har sagt, att han skulle avskräckas av höga kontanta arrendeavgifter. Det beror väl på huru högt de sättas. Klart är, att de ej kunna sättas *så* högt, att byggnaderna endast med dem förräntas och amorteras. Detta är ju ock i det föregående antytt. Men i arrendesumman bör först ingå en faktor, som bestämmes av vad en lösarbetare får betala i hyra för bostadslägenhet. Underhållet är en särskild fråga, som här ej ingås på, men som ju bör moderera summan i icke nybyggda gårdar. Lägges till denna summa: jordarrende, värdet av bränsle och av bete i lämpliga hagar blir visserligen totalbeloppet ganska stort, som utgift betraktat, dock icke så avskräckande i dessa tider, då jordbrukets produkter värdesättas högt. Men om detta arrende skulle utgivas på en gång, bleve det helt visst mycket kännbart. Detta vore ju emellertid icke nödvändigt. Kontraktet kunde tillförsäkra skogsägaren att vid varje likviddag innehålla t. ex. $^1/_3$ av till utbetalning förfallen arbetsförtjänst som avkortning på arrendet. Dock skulle arrendet vara till fullo inbetalt till viss dag. På så sätt skulle detsamma lättare kunna utgöras av arrendatorn. — Om, såsom i det föregående anförts, till krontal och ören fixerade arbetspriser ej böra utsättas i kontraktet, utan arbetaren betalas fullt enligt i orten varje år gällande vanliga priser, återstår

att avgöra vad ortens vanliga priser i själva verket *äro*. I de flesta fall tror jag att skogsägaren och arbetaren kunna enas härom. I kontraktet bör emellertid inrymmas en klausul av följande lydelse: Uppstår tvist om vad som är att anse som vanliga arbetspriser avgöres frågan genom skiljenämnd på sätt i II kapitlet § 8 i lagen om nyttjanderätt till fast egendom den 14 juni 1907 sägs. I tvisten tappande part betalar kostnaden för skiljenämnd, och skulle detta enligt min mening skydda båda parterna mot okynnestvister.

Nu invändes måhända, att på så sätt bli de villkor, under vilka arbetaren skall arbeta, ej bestämda i tillräcklig mån, och detta skulle strida mot gällande arrendelags bestämmelser. Frånvaron av ett fixerat belopp i avlöning, skulle utgöra det obestämda. För min del skulle jag dock vilja tro, att här kan tillämpas, vad en framstående jurist yttrat om arrendelagen i annat sammanhang, ungefär som följer:

»Grundtanken i 2 kap, § 7 i lagen om nyttjanderätt till fast egendom den 14 juni 1907 är, att arrendatorn alltid skall kunna på förhand veta i vilken omfattning och när hans arbetskraft skall tagas i anspråk av jordägaren eller för dennes räkning.

Härför fordras att arbetsskyldigheten skall vara till sitt mått bestämd och att detta arbetsmått icke får godtyckligt uttagas, utan måste påkallas i en bestämd ordning.

Klart är att man vid stiftandet av en lag av den allmänna innebörd och räckvidd, som arrendelagen är avsedd att äga, icke kunnat i det yttre taga fasta på alla de olika skiftningar, som till följd av förhållandena i de särskilda orterna, jordägarnas olika yrken och näringsdrift o. s. v. arrendeförhållandena nödvändigt måste ikläda sig. Man har därför i 7 § arrendelagen endast kunnat hålla sig till den grundtyp av mindre arrenden, som gemenligen benämnas torplega, samt därvid närmast haft för ögonen, att jordägaren i allmänhet för sin del har behov av främmande arbetskraft för alldeles samma ändamål som torparen, d. v. s. för idkande av jordbruk. Är detta icke fallet, utan har jordägaren behov av arrendatorernas arbetskraft för tillgodoseende huvudsakligen av skogsbrukets behöriga fortgång, måste bestämmelserna i § 7 arrendelagen läsas och tillämpas så, som det praktiska behovet kräver. Och härefter äger man rätta sig, om man blott icke eftergiver grundtanken med bestämmelserna i § 7 arrendelagen.»

Om nu mitt resonnemang i det föregående är riktigt, att det praktiska behovet kräver en betalning efter varje år i orten gällande priser, och detta system ej kan sägas strida mot § 7 eller annan § i arrendelagen, synes mig inga hinder möta att tillämpa metoden. Och skulle mot förmodan densamma från en vid synpunkt på lagen verkligen ej vara acceptabel, då synes mig tiden vara inne för en lagändring i nu angiven riktning.

Febr. 1920.

° RIKSDAGEN °

KUNGL. PROPOSITIONER.

Förslag till kommunalskattelag. I prop. nr 191 föreslås beträffande skogens taxering bl. a. följande. Taxeringsvärde skall allt efter omständigheterna uppdelas i jordbruksvärde, skogsvärde och annat värde. (8 §.) Såsom skogsvärde upptages värde av växande skog utöver husbehov. *Fastighetsskatt* utgår efter fastighetens värde. (3 % av taxeringsvärdet för skog.) *Näringsskatt* utgår ej för skogsbruk. *Kommunal inkomstskatt* utgår för inkomst av skogsbruk.

Departementschefen yttrar rörande skogsbeskattningen i propositionen följande:

Enligt de av mig förut uppdragna riktlinjerna för kommunalskattereformen skulle allmän bidragsskyldighet till kommunen fullgöras av fastighetsägare eller med dem i skattehänseende likställda innehavare utav fast egendom dels genom fastighetsskatt och dels genom beskattning av inkomsten. Då jag nu går att undersöka, i vad mån förhållandena påkalla undantag från dessa allmänna normer beträffande skogsbeskattningen — vare sig fråga är om beskattning av växande skog eller beskattning av inkomst vid försäljning eller avverkning av skog — vill jag förutskicka den erinran, att, när man vid en genomgripande skattereform, sådan som den nu förevarande, skall bedöma, i vad mån äldre beskattningsformer kunna inrangeras i systemet, det väl ej i och för sig är av någon betydelse, om dessa skattereformer vid sin tillkomst betecknats såsom provisoriska, men att man däremot endast av vägande skäl bör göra några avvikelser från det vid skattereformen följda allmänna systemet, vare sig dessa avvikelser bestå i bibehållandet av någon förutvarande, i systemet ej passande beskattningsform eller eljest i undantagsbestämmelser för särskilda fall.

Vad då först angår frågan, huruvida inkomst utav skogsbruk (ordet här taget i vidsträckt mening) bör beskattas efter andra normer än annat slags inkomst, så synes mig något principiellt skäl för undantagsbestämmelser i sådant avseende icke förefinnas. Inkomstbeskattningen bör, enligt vad jag förut framhållit, avse att utgöra en beskattning efter förmåga, och förmågan måste anses vara lika stor, vare sig inkomsten härrör av skogsbruk eller ej. Då 1910 års statsskattereform redan infört en beskattning av ifrågavarande slags inkomst, behöver man ej heller av hänsyn till taxeringssvårigheterna tveka att jämväl i fråga om den kommunala beskattningen jämställa inkomsten av skogsbruk med annat slags inkomst. Att ersätta den kommunala inkomstbeskattningen, såvitt inkomst av skogsbruk angår, med en accis eller att eljest låta skogsinkomsten intaga en särställning synes alltså icke böra ifrågakomma. Jag vill i detta sammanhang erinra därom, att det av Eiser-

man och von Wolcker för accisens bibehållande åberopade skäl, att en skogsavkastning icke lämpligen kunde göras till föremål för medeltalsberäkning, icke längre äger giltighet vid det förhållande, att några bestämmelser om medeltalsberäkning ej medtagits i det inom departementet utarbetade skatteförslaget.

Annorlunda ställer sig däremot frågan om skogens »intressebeskattning». Att i det av mig förut skisserade skattesystemet någon sådan beskattning bör äga rum, synes mig påtagligt; tveksamt är däremot, i vilken utsträckning och på vad sätt beskattningen bör ske. Det synes mig, att man i detta avseende måste komma till olika resultat, beroende på huruvida fråga är om skog till husbehov eller till avsalu. Att beträffande fastighet, å vilken finnes skog endast till husbehov, tillämpa andra normer för beskattningen av den del utav taxeringsvärdet, som belöper å förmånen av sådan skogstillgång, än för beskattningen av fastighetsvärdet i övrigt, torde ej böra ifrågakomma. Nämnda förmån utnyttjas i så intimt samband med fastighetens brukande, att den ej bör i beskattningshänseende betraktas särskilt för sig. Annat är förhållandet, om å fastigheten finnes växande skog till avsalu. Sådan virkestillgång avses ju icke att utnyttjas i omedelbart samband med själva fastighetens brukande och intager redan av denna anledning en särställning. Om man jämför med varandra två fastigheter med samma jordbruksvärde, exempelvis 15,000 kronor, men av vilka den ena därjämte har sparad ståndskog för ett mera avsevärt belopp, t. ex. 30,000 kronor, så synes det knappast vara förenligt med rättvisa, att ägaren av den senare fastigheten skulle hava att under det skogen står på rot erlägga tre gånger så stor skatt efter *intresse* (jag avser här icke beskattningen av inkomst från skogen) som ägaren av den förra fastigheten. Värdet av skog till avsalu kan ej anses i lika hög grad som fastighetsvärdet i övrigt vara en måttstock för vederbörande innehavares intressegemenskap med kommunen. Det torde också till en del vara i känslan av det oriktiga i att i beskattningshänseende jämställa skog till avsalu med fastighetsvärde i övrigt, som taxeringsmyndigheterna — enligt vad framgår av den vid Eiserman—von Wolckers betänkande fogade sammanfattningen av inkomna yttranden i fråga om grunderna för uppskattning av skog — bruka upptaga det beräknade skogsvärdet med allenast ett reducerat belopp. Jag anser sålunda, att för växande skog, som ej är erforderlig för fastighetens eget behov, icke bör utgöras fastighetsskatt efter samma repartitionstal som för fastigheten i övrigt. Jag förutsätter därvid givetvis, att till grund för taxeringen även beträffande skogen lägges det verkliga värdet. Däremot kan jag ingalunda ansluta mig till den meningen, att skogsvärde bör helt undandragas fastighetsskatt mot kompensation av accis. För särskilt sådana landskommuner, där skogsfastigheterna äro det för närvarande viktigaste skatteobjektet, skulle det medföra synnerliga svårigheter, om den årliga regelbundna fastighetsskatten, i vad anginge skogsvärde, omlades till en allenast vid avverkningen inflytande accis. Att en måttlig årlig beskattning jämväl av den växande skogens värde skulle föranleda till skadliga kalavverkningar eller eljest ur forstlig synpunkt mindre välbetänkta åtgärder, lärer ej vara att befara.

Förordning ang. allmänningsskogar i Västerbottens och Norrbottens län. I kungl. prop. 176 framlägger Kungl. Maj:t förslag till en gemensam författning för dessa allmänningar.

De bestämmelser, som för närvarande gälla för allmänningsskogarna i Norrbottens län, ha utfärdats i form av särskilda kungl. brev för varje skog. För de under bildning varande allmänningsskogarna i Västerbottens län samt för de allmänningar, som tillkommit vid efteravvittring inom Arjeplogs, Jokkmokks och Gällivare socknar av Norrbottens län, saknas ännu bestämmelser. Norrländska skogsvårdskommitten har funnit det önskvärt, att förhållandena beträffande samtliga dessa skogar regleras genom en särskild, för alla gällande författning. Häremot har icke från något håll erinran framställts. Även delägarna i de redan bildade norrbottniska allmänningarna hava i från dem infordrade yttranden anslutit sig till denna uppfattning och torde alltså hava för sin del funnit, att befintliga skiljaktigheter mellan bestämmelserna i de för de olika allmänningarna utfärdade kungl. breven icke äro så väsentliga, att de icke lämpligen kunna ersättas med en gemensam formulering.

Ökade kostnader för dagtraktamenten under år 1920 för vissa under jordbruksdepartementet hörande statsinstitutioner. I prop. nr 196 föreslås härför å tilläggsstat för år 1920 66,000 kr., därav för Skogshögskolan 1,150 kr. och för Skogsförsöksanstalten (inbegripet norrlandsavdelningen) 8,350 kr.

Vissa byggnadsarbeten vid statens skogsskolor. I prop. nr 197 begäres å tilläggsstat för år 1920 sammanlagt 60,000 kr., förutom redan tidigare använda 150,000 kr.

Förslag till ändrad lydelse av lagen om skogsaccis. I prop. nr 225 föreslås ändrad lydelse av 1 och 3 §§ i lagen den 11 okt. 1912 om skogsaccis och om virkestaxering. 1 § i lagen skulle få följande lydelse:

För avverkat virke skall till den kommun, där skogen är belägen, i den ordning här nedan sägs, i allmänhet erläggas en avgift benämnd skogsaccis.

Har avverkningen ägt rum på grund av upplåtelse, som skett före den 1 juli 1920, utgår skogsaccis, räknat för etthundra kronor av virkets taxerade värde, med hälften av det belopp, vilket under det år, taxeringen sker, på grund av kommunal- och kyrkostämmors beslut sammanlagt utgöres inom kommunen för varje skattekrona, dock icke mera än två för hundra av det taxerade värdet.

Vid annan avverkning än i nästföregående stycke avses skall, om avverkningen företagits inom Västerbottens eller Norrbottens län, inom Särna socken av Kopparbergs län eller inom området för städer, som icke tillhöra landstingsområde, någon accis icke utgöras, samt, därest avverkningen ägt rum inom övriga delar av riket, accis utgå med en tiondel av det belopp, vartill densamma skolat beräknas vid tillämpning av bestämmelserna i nästföregående stycke.

För avverkat virke, som taxeras i den ordning, denna lag föreskriver, skall, enligt vad därom är särskilt stadgat, dessutom erläggas skogsvårdsavgift.

Lönereglering för domänverkets personal. I prop. nr 271 föreslår Kungl. Maj:t ny lönereglering för skogsstaten i huvudsaklig överensstämmelse med domänstyrelsens förslag (se förra häftet av denna tidskrift, s. × 105–× 112). Däremot har propositionen ej upptagit av domänstyrelsen föreslagna ökade löner för generaldirektören, överdirektören och domänfullmäktige, likaledes ej tre notariers uppflyttning i sekreteraregrad och ej heller domänstyrelsens förslag om extra kallortstillägg.

Beträffande domänfullmäktiges löneförslag (se sid. ×113-×127 i förra häftet) anför departementschefen följande:

Jag vill härvid erinra om domänfullmäktiges förslag att indela reviren i olika klasser. Denna tanke är icke ny utan har länge varit diskuterad. Den grundar sig på det obestridliga förhållandet, att olika revir äro av väsentligen skiljaktig natur och kräva högst olika kompetens och arbetsenergi. Det har med styrka framhållits, att det är till statens egen fördel att genom högre avlöning bereda ökad gottgörelse för det mer kvalificerade arbetet revirförvaltaren bör utföra på ett mera svårskött revir än för det lättare arbete ett annat revir påfordrar. Denna tanke finner jag ovedersägligen riktig. Huruvida för denna tankes realiserande en klassindelning av reviren är lämplig och praktisk, kan emellertid i saknad av noggrannare utredning icke nu upptagas till prövning. Men jag anser, att de anförda omständigheterna böra leda till, att betydelsen av svårskötthetsmomentet vid poängberäkningen förstärkes. Jag vill därvid betona, att jag med svårskötthet avser, att förvaltningsområde, skall antingen i kvantitativt eller kvalitativt eller bägge hänseendena ställa på tjänstemannen större krav än det såsom jämförelsegrund antagna förvaltningsområdet. Det revir, som av sin innehavare kräver särskilt framstående kvalifikationer eller särskilt stor arbetsintensitet, är i denna mening mer svårskött än andra. Svårskötta revir i denna betydelse finnas i olika landsdelar, lika väl i söder som i norr. Skogsskötselns intensitet samt förefintligheten av statlig förädlingsverksamhet äro härvid av stor betydelse.

Kommittén har förordat, att vid tjänsternas gruppering den mest ogynnsamt ställda befattningen borde betecknas med 10 och att dyrort borde ingå med 4 poäng samt kallort, ödslighet och svårskötthet med 2 poäng varje. För min del vill jag tillstyrka, att förstnämnda tal höjes till 12 och att även svårskötthetén tillerkännes 4 poäng. Denna förändring kan synas ringa men blir i praktiken av ganska stor betydelse, särdeles när svårskötthetén fattas på nu angivet sätt. På grund härav blir den av kommittén å sid. 38 av betänkandet förslagsvis verkställda indelningen av antalet av vissa tjänster i olika lönegrupper förändrad. På totalkostnaden har denna förändring icke någon avsevärd inverkan.

Det av domänfullmäktige framkastade förslaget om förvaltningspremier till revirförvaltare och flitpremier till kronojägare kan visserligen hava åtskilligt, som talar för sig. Det synes dock skola bliva ganska svårt att genomföra i praktiken och är i varje fall icke tillräckligt utrett. Jag lämnar det därför för närvarande å sido.

Antalet befattningar vid domänverket. I prop. n:r 272 föreslås det antal befattningar vid domänverket, vilkas antal enligt avlöningsreglementet för tjänstemän vid detta verk skall fastställas av Kungl. Maj:t och riksdagen. Dessa skulle bliva 1 generaldirektör, 1 överdirektör och 2 domänfullmäktige samt i 5—12 lönegraderna följande tjänstemän:

överjägmästareassistenter 13,
notarie 3, bokhållare 1, registrator 1, revisor 2, kassör 1, skogstaxator 12,
byråjägmästare 4, skogsingenjör 11,
skogsskoleföreståndare 8,
jägmästare 133,
domänfiskal 1 och flottledsingenjör 1,

överjägmästare 13,
byråchef 7.

Ny stat för Statens Skogsförsöksanstalt. I prop. n:r 273 föreslås höjning i det ordinarie anslaget till Statens Skogsförsöksanstalt

från ..... kr. 81,650
med ..... » 22,400
till ..... » 104,050

I denna proposition föreslås skogsmästarens lön höjd till 3,200 eller med 500 kr. mer än som beräknats i statsverkspropositionen.

Anslag till statens skogsskolor och skogshushållning i allmänhet. I prop. n:r 274 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen att

dels från och med år 1921 i riksstaten uppföra ett nytt ordinarie anslag till statens skogsskolor å ..... kr. 210,000;

dels från och med samma år i riksstaten uppföra ett nytt ordinarie anslag till skogshushållning i allmänhet å ..... » 35,000;

dels vid bifall till dessa bägge förslag ur riksstaten utesluta det nuvarande ordinarie anslaget till den lägre skogsundervisningen och skogshushållning i allmänhet å 178,000 kr.;

dels till fortsättningsskolan vid Kloten anvisa å *extra stat* för år 1921 ett förslagsanslag, högst ..... » 29,000;

dels ock till ökade expensmedel m. m. vid statens skogsskolor å *tilläggsstat* för år 1920 anvisa ett förslagsanslag, högst ..... » 4,200.

Denna prop. medför en ökning i kostnaderna för ändamålen i fråga med 37,000 kr. mer än som beräknats i statsverkspropositionen.

Anslagen för tillsyn å enskildas skogar. I prop. n:r 275 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen att

dels höja ordinarie anslaget för tillsyn å enskildas skogar i lappmarkerna samt Särna och Idre socknar från ..... kr. 500,000
med ..... » 150,000
till ..... » 650,000;

dels ock höja ordinarie anslaget för tillsyn å enskildas skogar i Västerbottens och Norrbottens läns kustland från ..... kr. 347,000
med ..... » 103,000
till ..... » 450,000.

Teknisk-vetenskaplig forskningsverksamhet inom kraft- och bränsleområdet. I prop. n:r 307 föreslås, att till bedrivande genom ingenjörsvetenskapsakademien av tekniskt-vetenskaplig forskningsverksamhet inom kraft- och bränsleområdet såsom förslagsanslag, högst, att utgå enligt av Kungl. Maj:t fastställda närmare villkor, anvisa

dels å tilläggsstat för år 1920 under sjunde huvudtiteln ett belopp av 150,000 kr., därav 50,000 kr. skola användas till inköp av apparatutrustning,

dels ock å extra stat för år 1921 under tionde huvudtiteln ett belopp av 200,000 kr.

Tekniskt-vetenskapliga undersökningar på byggnadsområdet. I prop. n:r 316 föreslås riksdagen att till utförande av tekniskt-vetenskapliga undersökningar på byggnadsområdet genom ingenjörsvetenskapsakademien anvisa och till Kungl. Maj:ts förfogande ställa

dels å extra stat under tionde huvudtiteln för år 1921 ett förslagsanslag, högst 75,000 kr.;

dels ock, å tilläggsstat under sjunde huvudtiteln för år 1920 ett förslagsanslag, högst 50,000 kr.

Tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo. I prop. n:r 344 föreslås förlängning av den provisoriska skogslagen på ytterligare ett år med en del förändringar beträffande skydd för skog inom kustområde. Som motiv för lagens framläggande ånyo och de föreslagna förändringarna anför departementschefen bl. a. följande:

»Då jag den 14 mars 1919 i sammanhang med framläggande av förslag till 1919 års provisoriska skogslag redogjorde för inkomna yttranden rörande 1918 års lag i ämnet, omnämnde jag även, hurusom dels skogsvårdsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län hemställt om *förbud mot avverkning av skog i* bergaktiga *exponerade lägen* dels ock skogsvårdsstyrelsen i Kalmar län, södra delen, ansett oförsiktig eller oförståndig avverkning å dylik mark icke förenlig med god skogsvård och sålunda redan förbjuden i 1918 års lag. Framställningen från den förstnämnda skogsvårdsstyrelsen föranledde då icke någon åtgärd, och mot uppfattningen att en olämplig avverkning av skog i exponerat läge strider mot god skogsvård torde ej något vara att erinra. Att frågan upptagits på nytt synes emellertid bero på, att den nu befinner sig i ett delvis annat läge än när de nyssnämnda yttrandena avgåvos, enär nämligen under mellantiden skogslagstiftningskommitténs förslag blivit tillgängligt. Enligt detta förslag skulle gälla, att där på grund av belägenhet i havsbandet eller på höjder eller eljest särskilt exponerat läge eller till följd av andra naturomständigheter, såsom jordmånens beskaffenhet, jordlagrets tunnhet eller markens benägenhet för försumpning, förhållandena äro sådana, att det måste befaras, att i händelse av ovarsam avverkning av befintlig skog återväxt skulle omöjliggöras eller ock återväxt, som kunde förväntas uppkomma, skulle bliva oskäligt sen eller underhaltig, Konungen skulle äga att, på framställning av skogsvårdsstyrelsen och efter förutgången undersökning, förordna, att avverkning, som omfattar annat än torra träd och ej avser fastighetens eller därmed sambrukad fastighets oundgängliga husbehov, må äga rum allenast med tillstånd av skogsvårdsstyrelsen, samt att sådant förordnande även skulle få meddelas av Konungens befallningshavande att gälla intill dess Konungen i ärendet beslutit. Om nu, såsom enligt utredningen i ämnet är anledning att befara, detta förslag kan vara ägnat att särskilt i kusttrakterna framkalla en forcerad avverkning av skog under tiden intill dess den motsedda nya lagstiftningen kan komma att träda i kraft, utgör detta visserligen tillräckligt skäl att söka genom provisoriska bestämmelser förebygga, att en dylik avverkning får en för därav berörda skogars bestånd ödesdiger omfattning. Men jag är icke övertygad att härför kan för närvarande föreskrivas en så ingripande åtgärd som den av skogslagstiftningskommittén föreslagna, nämligen förbud mot avverkning utan skogsvårdsstyrelsens medgivande, såvitt ej avverkningen gäller torra träd eller sker till husbehov. Innan utredningen i frågan kommit i fullständigare skick torde försiktigheten bjuda att dels rätten till avverkning ej inskränkes längre än som redan gäller beträffande fastigheter, vilka efter den 14 maj 1918 övergått till annan än viss närmare skyldeman till föregående ägaren, d. v. s. att, utöver den allmänna inskränkningen i rätten att avverka ungskog, avverkning förbjudes allenast om den strider mot

grunderna för god skogsvård eller vederbörande fastighet därigenom skulle komma att lida brist på behövlig skog efter ortens förhållanden, dels sålunda stadgad begränsning får gälla endast beträffande skogar i kustområdena eller sålunda inom en zon, där havsklimatet gör sig mera gällande med avseende å skogens växtlighetsförhållanden, icke i avseende å skogar i exponerade lägen i allmänhet. Härjämte torde vid denna nya lagstiftning ett undanag, motsvarande det, som nu är inrymt i 3 §, böra göras till förmån för innehavare av avverkningsrätt, upplåten före viss dag, i vilket hänseende, då framställningarna om en provisorisk lagstiftning till skydd för skogar i havsbandet och domänstyrelsens tillstyrkande av sådan lagstiftning länge varit kända, det förefaller mig, som om avverkningsrätt, upplåten efter innevarande dag, kunde underkastas de nya bestämmelserna.

Vid utformandet av dessa torde i övrigt skogslagstiftningskommitténs förslag kunna i flera hänseenden tagas till förebild. Sålunda torde det lända till fördel för allmänheten om tillämpningen av de nya bestämmelserna göres beroende av särskilt förordnande därom, att visst skogsområde skall vara underkastat samma bestämmelser. Vidare torde det vara ändamålsenligt att ett interimsförordnande i ämnet kan meddelas i avbidan på det slutliga förordnandet, vilket kan kräva långvariga, om ock summariska förarbeten. Men i stället för att enligt skogslagstiftningskommitténs förslag det slutliga förordnandets utfärdande ankommer på Kungl. Maj:t och länsstyrelsen äger meddela ett interimsförordnande, torde det vara lämpligt såsom ägnat att främja ett snabbare avgörande och med systemet i den provisoriska lagen för övrigt mera överensstämmande, att det slutliga förordnandet utfärdas av länsstyrelsen, interimsförordnandet, där sådant ifrågakommer, av skogsvårdsstyrelsen.

Den undersökning, som lärer böra föregå länsstyrelsens förordnande, synes kunna ske i samma ordning, som nu gäller beträffande undersökning vid klagan över avverkningsförbud. Givetvis kan ifrågakomma att, sedan förordnande av förevarande slag meddelats, avverkning sker, som föranleder avverkningsförbud. Den undersökning, som kan komma till stånd i anledning av klagan över avverkningsförbudet, kommer emellertid att avse frågan, om den företagna avverkningen stått i strid mot grunderna för god skogsvård eller fastigheten därigenom kommit att lida brist på behövlig skog efter ortens förhållanden; denna undersökning kommer sålunda att gälla annat än det, som varit föremål för den undersökning, som föregått länsstyrelsens förordnande om inskränkning i avverkningsrätten.

Att ett dylikt förordnande skall kunna överklagas säger sig självt, likasom ock att kostnaden för den föregående undersökningen bör bestridas av skogsvårdsstyrelsens medel. Avenledes synes uppenbart, att förordnande, som nyss sagts, utan hinder av förd klagan bör lända till efterrättelse.

Beträffande spörsmålet, huruvida avverkningsförbud, meddelat enligt 1918 års provisoriska skogslag förföll, när denna lag upphörde att gälla, synes det kunna ifrågasättas, att, då 1919 års lag, som omedelbart avlöste den förra lagen, i allt väsentligt var lika lydande med denna samt de avvikelser, som förekommo i den nya lagen, gingo i skärpande riktning, den omständigheten att ny lag trätt i kraft saknade betydelse för frågan om de tidigare avverkningsförbudens giltighet. Härmed må för övrigt förhålla sig huru som helst; vad som för närvarande är av vikt härutinnan är, att de avverkningsförbud,

som gälla, när ny lag under innevarande år kan komma att träda i kraft, ej anses förfallna, därför att den lag, enligt vilken de meddelats, upphört att gälla.

De av mig nu antydda tillägg till 1919 års lag hava jämte bestämmelserna i denna med de smärre jämkningar av formell art, som föranletts av berörda tillägg, upptagits i ett inom justitiedepartementet upprättat förslag till ny *lag om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo.* Ehuru det icke torde vara att förvänta, att den länge förberedda definitiva skogslagstiftning, som skall göra den provisoriska lagstiftningen i ämnet överflödig, skall kunna träda i kraft den 1 juli 1921, har jag dock icke trott mig böra sätta i fråga, att den föreslagna nya provisoriska lagen skall erhålla giltighet för längre tid än den nuvarande eller sålunda för ett år.»

Särskilda grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare vid domänverket. I prop. n:r 423 föreslås, *att* dyrtidstillägg utgår endast å 85 procent av de sammanlagda avlöningsförmåner, på vilka sådant tillägg må beräknas, dock högst å ett belopp av 1,250 kr. för månad samt *att* det grundtal, som Kungl. Maj:t jämlikt § 2 i kungörelsen fastställer, skall i varje särskilt fall minskas med 16.

Tjänstepension för ordinarie tjänstemän vid domänverket. I prop. n:r 422 förelägges riksdagen förslag till lag ang. rätt till tjänstepension för ordinarie tjänstemän vid domänverket. Enligt förslaget skulle generaldirektör och överdirektör bliva likställda med samma befattningar vid statens järnvägar. För övriga samtliga tjänstemän skulle pensionsunderlaget bliva:

1:a lönegraden	1,644 kr.	7:e lönegraden	5,076 kr.
2:a »	1,824 »	8:e »	5,400 »
3:e »	2,040 »	9:e »	5,724 »
4:e »	2,436 »	10:e »	6,360 »
5:e »	3,924 »	11:e »	6,684 »
6:e »	4,200 »	12:e »	6,996 »

samt för kvinnliga tjänstemän 1,404 kr., 1,608 kr. och 1,800 resp. i de tre lönegraderna.

MOTIONER I SKOGS- OCH JORDFRÅGOR M. M.

Användande av sax för fångst av djur. Hrr P. J. Edberg och D. Viklund (andra kammaren, motion n:r 341) föreslå,

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition n:r 110 måtte uttala sig för (se sid. ×81 i denna tidskr.)

1) att särskilda bestämmelser böra utfärdas beträffande rävsaxskalmarnas höjd och tjocklek;

2) att bestämmelsen om länsstyrelsens tillstånd för utövande av djurfångst med sax måtte utgå; samt

3) att förbudet mot fångande av lekatt (vessla) i trampsax måtte upphävas.

Allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst. Hrr Adam Hult och Jöns Pålsson (första kammaren, motion n:r 227) föreslå, att den av Kungl. Maj:t föreslagna förhöjningen i dyrtidstilläggen endast må utgå till familjeförsörjare, medan icke familjeförsörjarne skulle erhålla samma tillägg som hittills.

Hrr N. S. Norling och Per Norin (första kammaren, motion n:r 228) föreslå, att utöver vad Kungl. Maj:t föreslår, ett tillägg av 300 kr. må utgå till gift manlig befattningshavare, vars fastställda lön icke överstiger 4,000 kr.

Hrr Teodor Julin och C. I. Asplund (första kammaren, motion n:r 229) föreslå följande ändrade lydelse av § 3 i Kungl. Maj:ts förslag:

Överstiga avlöningsförmånerna 100 kr. för månad, utgår dyrtidstillägg för den del därav, som utgör 100 kr. per månad på sätt nyss sagts, och för den del, som överstiger 100 kr. men icke 170 kr. per månad, efter ett procenttal lika med det hela tal, som ligger närmast $^2/_3$ av grundtalet, samt för den del, som överstiger 170 kr., men icke 1,250 per månad, efter ett procenttal, som motsvarar hälften av grundtalet. Å den del, som överstiger 1,250 kr. per månad utgår icke dyrtidstillägg.

Hrr Sam Clason, Einar J:son Thulin, K. J. Ekman, Edv. Björnsson, J. W. Spens, N. J. F. Almkvist, Th. Borell, Ernst Wigforss, William Linder, K. Schlyter och Alfred Petrén (första kammaren, motion n:r 231) hemställa, att riksdagen måtte besluta,

dels att beträffande avlöningsförmåner, som överstiga 100 kr. för månad, dyrtidstillägget för den del, som överstiger 100 men icke 1,250 kr. för månad, utgår efter ett procenttal, som motsvarar *två tredjedelar* av grundtalet,

dels ock att dyrtidstillägget skall utgå från och med 1 januari 1920.

Hrr Ernst Hage och Carl Lovén (andra kammaren, motion n:r 331) föreslå att för befattningshavares årsavlöning, som ej överstiger 2,000 kr. dyrtids, tillägg må utgå i enlighet med indextalet, mellan 2—3,000 kr. $^3/_4$ av grundtalet, mellan 3—5,000 kr. $^2/_{10}$ av grundtalet och mellan 5—9,000 kr. $^1/_{10}$ av grundtalet. Vidare yrkas att de nya bestämmelserna skola träda i kraft 1 jan. 1920.

Hrr A. J. Bärg, F. S. H. Lagerkvist, Olof Nilsson och Henning Leo (andra kammaren, motion 332) hemställa dels att dyrtidstillägget å avlöningsbelopp ej överstigande 100 kr. per månad må utgå med ett procenttal, som efter verkställda beräkningar anses motsvara levnadskostnadsökningen efter ingången av augusti månad 1914, dels ock, att dyrtidstillägget å avlöningsbelopp överstigande 100 men icke 1,250 kr. per månad må utgå med $^4/_{10}$ av det sålunda erhållna procenttalet.

Hr Ernst Eriksson (andra kammaren, motion 333) föreslår, *att* för befattningshavare, vars avlöningsförmåner icke överstiga 300 kr. per månad, skall för första 100-talet utgå dyrtidstillägg motsvarande grundtalet, för andra 100-talet $^2/_3$ härav och för tredje 100-talet hälften härav samt *att* för befattningshavare med över 300 kr. lön per månad för första 100-talet efter grundtalet och för övriga hälften härav.

Hrr Thore och Bokelund (andra kammaren, motion 334) ha väckt samma motion som n:r 231 i första kammaren.

Hr Erik Nylander (andra kammaren, motion 336) hemställer att det av Kungl. Maj:t föreslagna dyrtidstillägget må få utgå från årets början och yrkar härigenom på ett med 7,500,000 kr. höjt anslag.

Förslaget till kommunalskatt. Hrr Nils Wohlin och Joh. Johansson (första kammaren, motion 282) föreslå beträffande skogens beskattning dels utredning rörande en jordbruks- och skogsfastighetstaxering ej efter saluvärdet utan efter avkastningsvärdet, dels att Kungl. Maj:ts förslag må antagas som provisorium till juni 1924, varvid dock repartitionstalet för skogsvärdet må bestämmas till 1,5 %.

Hr Ernst Trygger jämte 26 ledamöter av första kammaren (motion n:r 271) hemställer bl. a., att skogsaccisen skall bibehållas.

Hr S. H. Kvarnzelius jämte 8 ledamöter av första kammaren (motion 259) samt hr Edén jämte 12 ledamöter av andra kammaren (motion n:r 393) yrka avslag å propositionen samt begära ny utredning och framlägga i avvaktan härpå ett provisoriskt förslag. Motionärerna vända sig med framhållandet av Svenska Skogsvårdsföreningens resolution[1] vid senaste årsmöte mot den föreslagna beskattningen av skogsvärdet då den ordnats så att den ej befordrar uthålligt skogsbruk.

Hr G. Rosén (första kammaren, motion 262) hemställer att riksdagen måtte avslå samtliga förslag, som avse ändringar i nu gällande bestämmelser rörande skogsaccis.

Ny stat för statens skogsförsöksanstalt. Hr Sjöblom (andra kammaren, motion 369) föreslår, att skogsmästarens avlöning skall förutom fri bostad utgå med en begynnelseavlöning av 3,500 kr., vartill må komma 4 arvodesförhöjningar om 300 kr. vart tredje år. (Jämför Kungl. Maj:ts prop. 273).

Löneregleringen för domänverkets personal. Hr Gunnar Andersson (första kammaren, motion 257) föreslår, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition n:r 271 angående lönereglering för domänverkets personal och

att riksdagen i dess ställe måtte hos Kungl. Maj:t hemställa om skyndsamt utarbetande av och framläggande för riksdagen av förslag till lönereglering för domänverkets personal, förutsättande en omorganisation av domänverkets tjänstebefattningar, ledande framförallt till att den större dugligheten och ekonomiska förmågan vid revirförvaltningen erhåller högre avlöning ävensom att inom verket personalen må kunna förflyttas på för förvaltningen lämpligaste sätt,[2] samt

att riksdagen behagade medgiva, att det förslag till avlöningsreglemente, som ingår i Kungl. Maj:ts proposition n:r 271, må provisoriskt tillämpas under 1921.

Hrr Gustav Rosén och Axel Modig (första kammaren, motion 263) samt hrr Bernhard Nilsson i Landeryd, Ernst Eriksson och David Norman (andra kammaren, motion 393) föreslå, att riksdagen endast på så sätt bifaller Kungl. propositionen att avlöningarna nedflyttas till det belopp som föreslagits av kommunikationsverkens lönekommitté.

Hr Gust. Barthelson (första kammaren, motion 264) yrkar den ändring i Kungl. Maj:ts förslag

att arvode till generaldirektör och chef för domänverket må utgå med 30,000 kronor för år samt till överdirektör och souschef vid domänverket med 18,000 kronor för år;

att kallortstillägg måtte utgå till domänverkets tjänstemän efter samma grund som för tjänstemän inom övriga affärsdrivande verk är stadgat;

att lönegrupperingen sker efter en skala, vari dyrort ingår med 4 tiondelar, svårsköttet med 4 tiondelar och ödslighet med 2 tiondelar;

att domänfullmäktiges arvode må utgå med 4,000 kronor för år.

Hr P. Alb. Bäckman jämte 9 kammarledamöter hemställer (andra kammaren, motion 392), att riksdagen måtte besluta, att skogsingenjör skall uppflyttas i 9 lönegraden, grupp C eller till samma avlöning som jägmästare.

[1] Se »Skogen» 1920, h. 5, sid. .

[2] Se Domänfullmäktiges yttrande å sid. 113 i föregående häfte.

RECENSIONER.

AUGUSTINE HENRY: Forests, Woods and Trees in relation to Hygiene, London 1919 (Constable and Company Ltd.).

England har under kriget haft erfarenhet av de vådor som kunna komma utav att ett land saknar skogar i tillräcklig utsträckning för att kunna självt sörja för de oundgängliga behoven av virke. Uppmärksamheten har blivit starkt riktad på nödvändigheten av att för landets ekonomiska trygghet skapa en virkesreserv för eventuella avbrott i importen, och det pågår en målmedveten agitation för åstadkommande av skogsplanteringar å alla ställen, där sådan kan lämpligen utföras. Som ett led i denna agitation kan man uppfatta professor HENRY's 300 sidor starka volym. Förf. börjar med en trevligt hållen redogörelse för skogarnas inflytande på klimatet och fortsätter med att behandla deras betydelse i sanitärt hänseende. Han anför som ett exempel les Landes i Gascogne, som förr i världen var ett kalt område med talrika träskmarker och då hade rykte om sig att vara den mest ohälsosamma trakten i hela Frankrike, där invånarna i mycket hög grad ledo av malaria och andra febersjukdomar och ofta voro skrofulösa. Sedan år 1850 har större delen av les Landes — sammanlagt cirka 720,000 hektar — skogsodlats, och de ovannämnda sjukdomarna ha praktiskt taget försvunnit. Det ifrågavarande distriktet är nu ett av de mest hälsosamma i Frankrike och minskningen i dödligheten är avsevärd.

Efter en intressant redogörelse från de stora städerna för parkernas historik och nuvarande betydelse övergår professor HENRY till sitt egentliga område, där han har många utredningar och ett positivt program att komma med, nämligen »gathering grounds» eller »catchment areas» för städernas vattenledningssystem. För de stora städerna är det ett mycket viktigt spörsmål, huru de skola kunna ordna sin vattentillförsel på ett hygieniskt sätt. Det är därför önskvärt, att städerna själva rå om »the gathering grounds», d. v. s. de markområden, där den nederbörd faller, som sedan uppsamlas i deras vattenledningar för att användas som dricksvatten etc. I allmänhet ha de stora städerna också sökt att förverkliga detta önskemål, dock ej alltid med nämnvärd framgång, då det ofta ställt sig alltför dyrbart att inköpa de stora områden som erfordras. Det är olämpligt, att dessa uppsamlingsområden för vattenledningsvatten äro tätt bebyggda, då kloakvatten etc. ej kan undvikas. En reglering av dessa områden borde ske på så sätt, att kommunen exproprierade all dylik mark och alltså kunde bestämma var bosättning finge ske. Utnyttjandet av marken skulle ske genom skogsbruk, varigenom det renaste möjliga vatten kan garanteras och varigenom man skulle komma en bit på vägen mot det nationella målet med den finansiella skogsreserven. HENRY gör en detaljerad utredning över vilka områden i England, Skottland och på Irland,

som lämpa sig för ändamålet, och han anger även de olika trädslag som böra användas för olika förhållanden. Allt som allt skulle arealen av de marker, som användas såsom vattenuppsamlingsområden, uppgå till omkring 370,000 hektar, varav blott 80,000 ägas av de korporationer, som tillgodogöra sig vattnet. Henry's program innebär att respektive städer inköpa de marker det är fråga om och att staten bidrager till deras överförande till skogsområden, antingen så, att staten utför planteringarna och svarar för skogsskötseln, eller också på det sättet, att staten lämnar ett visst kontant belopp per ytenhet och hela företaget skötes kommunalt. Den blivande skogsavkastningen delas mellan staten och kommunen enligt vissa fastställda grunder.

Sven Petrini.

August Kubelka. **Die Ertragsregelung im Hochwalde auf waldbaulicher Grundlage.** W. Frick, Wien u. Leipzig 1914.

Kubelka utgår ifrån att den största möjliga produktion erhålles medelst blädning och önskar införa luckhuggningen på alla skogar, där transportförhållandena kunna ordnas tillfredsställande för en intensiv drift. *Kubelkas* skogsindelningsmetod är också avsedd speciellt för blädningsskogar och går ut på att sammanföra likartad skog till bokföringsenheter med fasta gränser. Dessa fasta avdelningar (Betriebskörper) underkastas sedan en behandling sådan att en mångfald var för sig likåldriga, 0,25—0,50 har stora grupper uppstå. För att kunna bestämma avverkningens storlek bestämmer Kubelka virkesförrådets storlek genom mätning. Vid denna taxering särskiljes allt virke under 15 cm:s brösthöjdsdiameter såsom varande utom räkningen, och för dessa dimensioner uppgöres ingen avverkningsplan, utan den gallring som här ifrågakommer blir en extra post. Alla träd över 15 cm klavas vid brösthöjd, provstammarna uttagas, och virkesförrådet beräknas på varje fast avdelning. Vart 10:e år verkställas revisioner, då allt virke som nu når över 15 cmsgränsen klavas och kuberas. Härigenom konstateras om virkesförrådet ökats eller minskats, och avverkningsbeloppet ändras därefter, varvid förutsättes tillgång till produktionstabeller över det normala virkesförrådet. Meningen är att överföra skogen till ett sådant normaltillstånd, att virkesförrådet kan hållas konstant, d. v. s. att man avverkar lika mycket som den årliga tillväxten. Åldersbestämningarna äro helt och hållet eliminerade, och hela metoden stöder sig ytterst på jämförelser mellan diameterfördelningen vid olika tillfällen. Kuberingen kan emellertid sägas vara behäftad med variationsfel på grund av grovheten hos uppskattningsmetoderna, och detta kan göra att avverkningsbeloppet blir bestämt med en rätt hög grad av osäkerhet, trots det att klavning utföres av hela skogens huvudmassa. En tillväxtmetod är speciellt känslig för dylika påverkningar, varför man kan riskera stor variation i avverkningskvantiteten från den ena inventeringsperioden till den andra.

S. P.

A. E. Douglass: **Climatic cycles and tree-growth.** (Carnegie publ. N:o 289) Washington 1919. 127 sid.

Den gåtfulla periodiska växlingen i solfläckarnas antal återverkar som bekant på en mängd jordiska företeelser. Norrskenens frekvens och styrka är väl det påtagligaste exemplet. Men man har velat sätta perioden i relation

även till klimatiska förändringar, ja t. o. m. till sådana fenomen som spannmålspriser, krig och fiskens vandringar i Nordsjön.

Genom det arbete, vars titel läses här ovan, få nu också skogsmännen en direkt anledning att intressera sig för solfläckarna. De mångåriga undersökningar av den amerikanske astronomen *Douglass,* vars resultat där äro framlagda, ha nämligen avslöjat periodiska växlingar av årsringarnas tjocklek, av vilka de påtagligaste och mest genomgående stå i relation till solfläcksperioden.

Författaren började sina undersökningar å *Pinus ponderosa* i Arizona, i vars arida klimat han väntade finna en relation mellan nederbörd och årsringarnas tjocklek. Ett dylikt samband konstaterades verkligen. Under det tidsintervall av 43 år, för vilket nederbördsmätningar för trakten föreligga, har årsringstjockleken följt nederbördssumman för året med en noggrannhet av 70 %. Siffran gäller under förutsättning att nederbördssumman räknas från höst till höst, så att hela vinterns nederbörd sammanräknas med följande sommars. Om man räknar med den ackumulerade fuktigheten (såsom algebraisk summa av årens avvikelser från medelnederbörden från periodens början till och med det år det gäller) fås en samvariation av årsringarnas tjocklek och de så erhållna nederbördsvärdena av 82 %.

Jämförelser av sektioner från olika trakter visade att samma tjocklekskurva hos årsringarna återfinnes över stora områden. Exempelvis visade sig överensstämmelse mellan sektioner från Prescott och Flagstaff i Arizona, vilka platser ligga 96 km från varandra. Förf. tänker sig möjligheten att på denna väg avgränsa enhetliga meteorologiska distrikt.

Efter dessa lovande resultat utsträcktes undersökningarna till andra trädslag och trakter, douglasgran, hemlock och Sequoia från olika trakter av Amerika och tall och gran från europeiska lokaler. Vad speciellt de europeiska träden angår, visade sektioner från östersjöbäckenet, från Eberswalde i Preussen till mellersta Sverige, inbördes god överensstämmelse. Träd från norska kusten och södra England visade även många likheter med de baltiska träden. Däremot avveko träd från inre delarna av Norge samt från Bajern och NW Österrike härifrån.

En utjämning av kurvorna genom fortlöpande medeltalsbildning enligt *Hanns* formel tillåter mera generella drag att framträda. En analys av dessa utjämnade kurvor har bragt i dagen perioder av olika längd, av vilka de flesta och mest framträdande genom sin längd stå i tydlig relation till solfläcksperioderna:

Periodlängd, år	Multipler av solfläcksperioden, c:a 11 år
5 –6	1/2
10 –13	1
21 –24	2
32–35	3
100 –105	9

Den sistnämnda långa perioden var den mest framträdande i Sequoiastammar från Sierra Nevada, där förf. lyckats att identifiera och mäta årsringarna i upp till tretusenåriga (max. 3077 år) Sequoior.

Den tredubbla solfläcksperioden framträdde med förbluffande noggrannhet (± 3 år under en period av 400 år) i en stam från norra Norge (ovan pol-

cirkeln) och återfanns även i Arizona. En dubbel solfläcksperiod träffades i de nyssnämnda Sequoiorna, i träd från inre Norge etc. Den enkla perioden synes vara vanligast. Den konstaterades i de 500-åriga sektionerna av *Pinus ponderosa* från Arizona, i Sequoiastammarna och med särskild pregnans i sektionerna av vanlig tall från Eberswalde och av tall och gran från s. Sverige.

Med samma pregnans visa Pinus-ponderosa-stammar från Arizona den halva solfläcksperioden. Utom dessa perioder är en 2-årig period den mest framträdande.

Det förtjänar påpekas att de nämnda perioderna i många fall kunna ses direkt på primärkurvorna utan någon som helst utjämning. För analysen av periodiciteten har förf. använt en tilltalande enkel och objektiv optisk-fotografisk metod, som tillåter ett kontinuerligt genomprövande av ett kurvmaterial med olika periodlängder, utan harmonisk analys o. d.

En möjlighet att förstå sambandet mellan solfläckarnas och årsringarnas perioder ger kanske förf:s påvisande av en korrelation mellan solfläcksfrekvens och nederbördsmängd. I varje fall är säkerligen relationen komplicerad, ty i somliga distrikt (inre Norge) sammanfaller tillväxtmaximum med solfläcksminimum, medan det i regel är tvärtom.

Ett vackert indicium på att en realitet ligger bakom *Douglass'* resultat synes mig hans sammanställning av periodlängdens ändring under tidernas lopp, dels i årsringstjockleken (ur material från Arizona), dels i solfläcksfrekvensen, vars period som bekant är underkastad störningar:

Trädväxt		Solfläckar	
År	Periodlängd, år	År	Periodlängd, år
1595—1661	11,0±0,5	1615,5—1660,0	11,1
1661—1677	16 med ?	1660,0—1675,0	15,0
1677—1770	12,5 och 10,8	1675,0—1769,7	10,5
1770—1793	9,0	1769,7—1788,1	9,2
1793—1817	?	1788,1—1816,4	14,,5
1817—1910	11,6; 21,0; 7,3	1816,4—1905	11 08

Att band med tjockare och tunnare årsringar omväxla i en och samma stamsektion är ju mycket vanligt och tolkas väl alltid av skogsmän som resultat av upprepade friställningar. *Douglass* åter synes ej ens ha tänkt på denna förklaring, denna felkälla, från hans synpunkt sett. Detta är naturligtvis en svaghet i hans undersökning, men med tanke på den goda överensstämmelse han funnit mellan träd från de mest olika lokaler inom samma meteorologiska distrikt måste man säga att hans resultat dock synas väl grundade.

Ur praktisk skoglig synpunkt måste man då därav dra den lärdomen att solfläcksperioden utgör en felkälla vid bedömningen efter årsringarnas tjocklek av gallringsresultat etc., såvida man ej för varje försök jämför med en ogall-

rad yta. Där detta ej låter sig göra, får man ej nöja sig med för korta jämförelseperioder. Det blir att hoppas att de flerdubbla solfläcksperioderna spela så liten roll att de kunna försummas. Men redan den enkla solfläcksperioden, som f. n. är c:a 11,4 år, är obehaglig om den skulle visa sig ha större inflytande.[1]

Som en hållpunkt vid bedömningen av denna fråga har jag ur *Douglass'* primärkurva för en 94-årig sydsvensk gran, vilken visade särskilt vacker 11-års periodicitet, beräknat medeltjockleken av årsringarna för år vid solfläcksmaxima resp. -minima under perioden 1860 till 1910, då granen höggs. Siffrorna äro 1,54 resp. 0,58 mm. Maximiårens tillväxt var således i detta fall 266 % av minimiårens.

Lars-Gunnar Romell.

TIDSKRIFTSÖVERSIKT.

Skogsuppskattning.

Landsskogtakseringen Olaf Skøien. Tidsskrift for Skogbruk h 1—2, 1920.

Det norska stortinget beslöt år 1917, att en taxering av rikets skogar skulle verkställas. Till en början skulle man inskränka sig till att taxera 8 fylken och Skøien blev huvudledare för arbetet, som påbörjades den 20 aug. 1919 i Østfold, där uterbetet var färdigt den 15 nov. Skøien ger nu en kort översikt över planläggningen av taxeringen och bifogar en karta över linjenätet. Taxeringsprocenten är 0,25 för det ifrågavarande fylket, och 25 linjer av 10 meters bredd ha blivit utlagda med 4 kms inbördes avstånd i rät vinkel från gränsen mot Sverige mot Kristianiatjorden. Kartunderlaget är Norges Geografiske Opmaalings rektangelkartor i skalan 1: 50000. Linjerna uppgingos med hjälp av kompass, och kontroller togos vid större vattendrag, landsvägar och järnvägar och f. ö. så snart man nådde säkra fixpunkter. Skogsmarken indelades i inägor, hagmark, skogsmark och impediment och skogen åtskildes i löv- och barrskog, vardera med 3 boniteter. Träden mättes i 5:cms diameterklasser och vart 50:e träd i varje klass under 30 cm togs som provträd, medan för större dimensioner togs vart 10:e. Taxeringsresultatet kommer att senare meddelas.

I vår fortsättes arbetet i Hedmarks fylke.

S. P.

[1] Vid Skogsvårdsföreningens senaste exkursion, omförmälde jägmästare G. Kolmodin, att han trodde sig de sista åren kunnat observera starkare tillväxt hos skogen, vilket han ville tillskriva gynnsamma meteorologiska förhållanden under dessa år. G. Sch.

NYUTKOMNA BÖCKER.

Beer, Oscar Ad. och Sjöholm, L. G.: Ungdomens skogsbok. En läsebok om Sveriges skogar och deras vård. Andra upplagan på grund av K. Domänstyrelsens uppdrag granskad av Gunnar Schotte. Stockholm 1920. 120 sid. 63 fig. Pris 3 kr.

Centralstyrelsens berättelse till Svenska Trävaruexportföreningens ordinarie vårmöte den 18 mars 1920. Uppsala 1920. 8 sid. 4:o.

Förslag till lag om ströängars indragande till kronan samt till andra därmed sammanhängande författningar avgivna av Kolonisationskommittén. Stockholm 1920. 163 sid. 4:o.

Linder, L.: Bibliografisk förteckning över Svenska Skogsvårdsföreningens publikationer 1902—1919 jämte utförligt register över det förtecknade innehållets gruppindelning samt författareregister med kortfattade biografiska anteckningar och uppgifter om författarskap, utarbetad under medverkan av professor G. Schotte. Stockholm 1920. Sv. Skogsvårdsf. förlag. 288 sid. Pris 25 kr., till medlemmar lämnas 1 ex. för 15 kr. Numrerad bibliofilupplaga å bättre papper, pris 50 kr., för medlemmar 30 kr.

Normalstadgar för skogsallmänningsförening. Fastställda den 18 Dec. 1919. Göteborg 1920. 8 sid.

Rabenius, Lars: Huvuddragen av den s. k. ekonomiska demokratien. (Sveriges industriförbund, avd. Div. publ. n:r 16). Stockholm 1920. 24 sid.

Skogshögskolans katalog. Vårterminen 1920. Stockholm 1920. 24 sid.

Skogsteknisk instruktionsbok. Malmö 1918. Emil Janssons boktryckeri. Tryckt i 20 numrerade ex. 46 sid. + 16 tomma blad. Innehåller: Den praktiska posteringskalkylen och Förord till apteringsstatistiken av rektor O. Ericsson.

Stadgar för Skogssällskapet. Fastställda den 18 Dec. 1919. Göteborg 1920. 6 sid.

Svenska trävaruexportföreningen. Sveriges trävaruexport åren 1919—1910. Uppsala 1920. IX tab. i 4:o.

Sveriges industriella produktion år 1918. Preliminär redogörelse av Kommerskollegium Sthlm 1920. 25 sid.

Sveriges Industriförbund 1910—1920. Minnesskrift utgiven med anledning av förbundets tioåriga tillvaro. Stockholm 1920. 182 sid. 4:o. Innehåller bl a: Elis Boræus, Pappersindustri i Norrland, s. 112—115, J. Mannerheim., Några reflektioner rörande vårt lands trävaruindustri s. 146—147, Chr. Stobjohann, Något om Sveriges trämasse- och cellulosaindustri, s. 132—133.

Sveriges officiella statistik. Socialstatistik. Olycksfall i arbete år 1915 av K. Socialstyrelsen. Stockholm 1920. 67 sid.

Tamm, Olof: Markstudier i det nordsvenska barrskogsområdet. 248 sid. med 22 fig. och 4 tavl. Medd. fr. Statens Skogsförsöksanstalt h. 17, n:r 3. Pris 6 kr.

* * *

Beretning om Norges landbrukshøiskoles virksomhet i budgetaaret fra 1:ste juli 1917 till 30:te juni 1918 ved Bastian R. Larsen. Anden del: Høiskolens landbruk, Avhandlinger og forsøksberetninger. Kristiania 1919. Sammanlagt 462 sid. och ett stort antal illustr.

Chancerel Lucien: Traité pratique de Sylviculture. Exploitation forestière et boisement. Paris 1920. Gauthier-Villars et C:ie. 373 sid. 87 fig. Pris 21 frs.

— Flore forestière du Globe. Principaux arbres forestiers. Leurs caractères, leurs stations, leurs sols, leurs races, les qualités de leur bois, leurs produits, leur emploi cultural, leurs ennemis. Paris 1920. Gauthier-Villars et C:ie. 738 sid. Pris 45 frs.

Den Kongelige Veterinær- og Landbohøjskole. Aarsskrift 1920. Kovenhavn 1920. Aug. Bangs Boghandel. 222 sid. Innehåller bl. a.: Joh:s Helms, Egene i Silkeborgegnen, s. 197—222, 18 fig.

Det forstlige Forsøgsvæsen i Danmark. Udgivet ved den forstlige Forsøgskommission. Femte Bind. Hæfte 2. København 1920. s. 105—192. Gyldendalske Boghandel. Nordisk Forlag. Innehåller: Axel S. Sabroe, Skovtræer i det nordlige Japan, s. 105—155; K. Mørk-Hansen, C. H. Schröders Udhugning i Bøg, II, s. 156—179; A. Oppermann, Sommerfældning i Bøgeskov, s. 180—192. Hæfte 3. København 1920, s. 193—292. Innehåller: L. A. Hauch, Proveniensforsøg med Eg. II, s. 195—224; Joh:s Helms og Paul Wegge: Prikleforsøg paa Silkeborg og Vemmetofte Skovdistrikter, s. 225—292.

Goblet d'Alviella, Felix: Éléments de Sylviculture I—II. Paris och Bruxelles 1919. Marcel Revière et Maurice Lamertin. 383+269 sid. 86+34 fig.

Homén, Theodor: Ostkarelen och Kola Lappmark. Skildrade av finska natur- och språkforskare. Helsingfors 1920. Söderström & C:o förlagsaktiebolag samt Alb. Bonnier, Stockholm. 374 sid. 61 fig. och 14 kartor.

Innberetning om det norske skogvesen og endel andre under landbruksdepartementets skogkontor henhørende anliggender for kalender-året 1918 avgitt av Skogdirektøren. Kristiania 1920. 98+125 sid. 4:o.

Jørgensen, H. A.: Anvisning til bruk av Regnestaven. Kristiania 1919. H. Aschehoug & C:o. 80 sid. 12 planscher. Pris 4 kr.

Lommebog for Skovbrugere 1920. Udgivet af danske Forstkandidaters Forening. København 1920. N. C. Roms Forlagsforretning. Pris inb. 4 kr.

Mattoon, Wilbur R.: Making Woodlands profitable in the Southern States. Farmers bulletin 1071. U. S. Departm. of Agriculture. Washington 1920. 38 sid. med 55 fig.

Skogsägarnas i Finland ömsesidiga skogsbrandstodsförenings årsberättelse 1919. 4 redovisningsår. Helsingfors 1920. 4 sid. 4:o.

Statsskovdistrikternes Udbytte af Ved og Penge i Finansaaret 1918—19 med schematisk sammenstilling. 4 sid. + 1 tabell.

Winn, Wren: Timbers and their uses. A Handbook for woodworkers, merchants and all intererted in the conversion and use of Timber. London 1919. 333 sid. 96 fig.

MEDDELANDEN FRÅN SKOGSBIBLIOTEKET. N:o 6.

Ur bokförvärvet till Skogsbiblioteket. 1 jan.—31 mars 1920.

Allmän skogsvetenskap och skogsskötsel.

Almanack för Västmanlands län 1920. Innehåller bl. a. Påminnelser om skogen, jakten och fisket. Västerås 1920. 8:o.

Ayres, H. B. and Ashe, W. W., The Southern Appalachian forests. Washington 1905. 4:o: (Departm. of the interior. U. S. geol. survey. Ser. H. Forestry 12. Professional paper. N:o 37.)

Boerker, R. H. D., Our national forests. A short popular accunt of the work of the U. S. forest service on the national forests. New York 1919. 8:o

Breton Bonnard, L., Creation d'une fortune par le peuplier. Sa plantation rationelle mise en valeur des sols frais, humides et marécageux multiplicat on et pépinières. Paris 1915. 8:o.

Bring, E., Dissertatio gradualis de Silvicultura Scaniæ . . . u. o. 1757. 8:o.

Forstkalender, Schweizerisher. Taschenbuch für Forstwesen, Holzgewerbe, Jagd und Fischerei. Herausgegeben von R. Felber. Jahrg. 15 (1920.) Frauenfeld 1920. 8:o.

Gihoul, L. Culture forestière des arbres résineux conifères. Breda 1847. 8:o.

Graves, H. S., Practical forestry in the Adirondacks. Washington 1899. 8:o. (U. S. Departm. of agriculture. Div. of forestry.) (Gåva av prof. G. Schotte.)

Henry. A., Forest, woods, and trees in relation to hygiene. London 1919. 8:o.

Langille, H D., ... Forests conditions in the Cascade range forest reserve, Oregon. Washington 1903. 4:o. (Departm. of the interior. U. S. geol. survey. Ser. H. Forestry 6. Professional paper. N:o 9.)

Leiberg, J. B., Rixon, Th. F., and Dodwell, A., Forest conditions in the San Francisco mountains forest reserve, Arizona. Washington 1904. 4:o. (Departm. of the interior. U. S. geol. survey. Ser. H. Forestry 7. Professional paper. N:o 22.)

Mohr, Ch., Notes on the red cedar. Washington 1901. 8:o. (U. S. Departm. of agriculture. Div. of forestry. Bull. N:o 31.) (Gåva av prof. G. Schotte.)

Nobbe, Fr., Welche fremdländischen Holzarten können für die Forstwirtschaft Sachsens Bedeutung gewinnen? Vortrag. Freiberg 1895. 8:o. (Gåva av prof. G. Schotte.)

Normalstadgar för. skogsallmänningsförening. Fastställda den 18 dec. 1919. Göteborg 1920. 8:o.

Nygaard, J, Skogalmanak 1920. Kristiania 1919. 8:o.

Plummer, F. G., Forest conditions in the Black Mesa forest reserve, Arizona. Washington 1904. 4:o. (Departm. of the interior. U. S. geol. survey. Ser. H. Forestry 8. Professional paper. N:o 23.)

— and Gowsell, K. G., Forest conditions in the Lincoln forest reserve, New Mexico. Washington 1904. 4:o. (Departm. of the interior. U. S. geol. survey. Ser. H. Forestry 11. Professional paper N:o 33.)

Reuter, Fr., Die Kultur der Eiche und der Weide in Verbindung mit Feldfrüchten zur Erhöhung des Ertrages der Wälder und zur Verbesserung der Jagd. 2:e vollst. neu bearb. und verm. Aufl. Berlin 1867. 8:o.

Skogssällskapet. Års- och revisionsberättelse 1918. Göteborg 1919. 8:o.

— Stadgar. Fastställda den 18 dec. 1919. Göteborg 1920. 8:o.

Skogsvårdsstyrelsen i Stockholms län. Instruktion för länsskogvaktarna i Stockholms län. Allm. Kungörelse år 1920. Ser. B. N:r 6. 8:o.

Stebbing, E. P., British forestry. Its present position and outlook after the war. London 1919. 8:o.

— Commercial forestry in Britain, its decline and revival. London 1919. 8:o.

Årsberättelse, Skogsägarnas i Finland ömsesidiga skogsbrandstodsförenings. 1919. 4. redovisningsår. Helsingfors 1920. 4:o.

Skogsindelning och skogsuppskattning.

Caziot, P., Expertises rurales et forestières. Traité pratique d'estimation de la propriété rurale. Paris 1917. 8:o. (Encyclopédie agricole.)

Claughton-Wallin, H., The absolute form quotient. Washington 1918. (= Journal of forestry. Vol. 16 (1918.) (Gåva av förf.

Endres, M., Lehrbuch der Waldwertrechnung und Forststatik. 3:e erweit. Aufl. Berlin 1919. 8:o.
Peddle, J. B., The construction of graphical charts. 2:nd ed. revised and enlarged. New York and London 1919. 8:o.
Recknagel, A. and Bentley, J., Forest management. New York and London 1919. 8:o.

Skogsteknologi.

Aspegrén, S., Handledning vid dikning. Utg. på föranstaltande av Kungl. Lantbruks-Akademien. 2:a genomsedda uppl. Stockholm 1920. 8:o.
Ericson, O., Grafisk sammanställning över normalvakanter för olika kvalitéer, tjocklekar och bredder å sågade trävaror.
Grafisk sammanställning: utvisande huru timrets mittmåttskubik, toppmåttskubik och sågvirkeskubik varierar för olika toppdiametrar.
— Grafisk sammanställning utvisande huru träd av formklass 0,65 och 13 tums brösthöjdsdiameter vid olika höjd kubiskt och ekonomiskt resultera.
(Den praktiska posteringskalkylen Tab. 3—5.)
Gayer, K., Die Forstbenutzung Ein Lehr- und Handbuch. 11:e Aufl. herausgegeben von L. Fabricius. Berlin 1919. 8:o.
Schrenk, H. von, Gross-tie forms and rail fastenings, with special reference to treated timbers. Washington 1904. 8:o. (U. S. Departm. of agriculture. Bureau of forestry. Bull. N:o. 50.) (»åva av prof. G. Schotte.)
Tiemann, H. D., The. kiln drying of lumber. A practical and theoretical treatise. Philadelphia and London 1917. 8:o.
Winn, W., Timber and their uses. A handbook for woodworkers, merchants, and all interested in the conversion and use of timber. London 1919. 8:o.

Skogslagstiftning, skogspolitik och skogshistoria.

Berg, C. H. E. von, Geschichte der deutschen Wälder bis zum Schlusse des Mittelalters. Ein Beitrag zur Culturgeschichte. Dresden 1871. 8:o.
Betänkande angående lönereglering för domänverket. Avgivet enligt det av Kungl. Maj:t den 6 december 1918 lämnade uppdrag. Stockholm 1920. 8:o.
Betänkande angivet den 9 december 1918 av skogslagstiftningskommittén. D. 2. Stockholm 1920. 8:o.
Lag, Sveriges rikes. 41:e uppl. utg. av Hj. Westring. Stockholm 1920. 8:o.
Ziebarth, K., Das Forstrecht. T. 1—4. Berlin 1887—89. 8:o.

Undervisning.

Berättelse om Jernkontorets kolareskola år 1919. Nyköping 1919. 8:o.
Lov om Norges landbrukshøiskole. Kristiania 1919. 8:o.
New York. State college of forestry at Syracuse university. Syracuse. 8:o.
Bulletin. 1913—16.
Circular N:o 17, 19, 23, 27—30. 1917—18.
Technical publication N:o 2, 5, 6, 1915—17.
Skogshögskolans katalog. Vårterminen 1920. Stockholm 1920. 8:o.
Studiehandbok för Skogshögskolan. Utg. av dess lärarråd. Stockholm 1919. 8:o.

Botanik.

Abstracts, Botanical. A monthly serial furnishing abstracts and citations of publications in the international field of botany in its broadest sense. Ed. by *B. E. Livingston.* Vol. 1—2. Baltimore 1918—19. 8:o.
Buesgen, M., Der deutsche Wald. 2:e, durchgeseh. Aufl. Leipzig u. å. (Naturwissenschaftl. Bibliotek für Jugend und Volk.) (Gåva av prof. G. Schotte.)
Clements, F. E., Plant succession. An analysis of the development of vegetation. Washington 1916. 8:o. (Carnegie institution of Washington. 242.)
Forest flora, The, of North-West and Central India: a handbook of the indigenous trees and shrubs of those countries. Commenced by *J. Lindsay Stewart,* continued and completed by *D. Brandis.* London 1874, 8:o.
Francé, R. H. Die technischen Leistungen der Pflanzen. Leipzig 1919. 8:o.
Journal of bacteriology. Official organ of the society of American bacteriologists. Ed. by *E. E. A. Winslow.* Vol. 1—4. Baltimore 1916—19.. 8:o.

KING, G., The species of Artocarpus indigenous to British India. The Indo-Malayan species of Quercus and Castanopsis. Calcutta 1889. Fol. (Annals of the R. bot. garden, Calcutta. Vol. 2.)
LAVALLÉE, A., Arboretum segrezianum selectae arborum et fruticum in hortis segrezianis collectorum. Paris . . . 1885. 4:o.
MASTERS, M. F., Contributions to the history of certain species of Conifers. London 1886. 8:o. (Extracted from the Linnean Society's journal. Botany.
Merkbuch, Forstbotanisches. Nachweis der beachtenswerten und zu schützenden urwüchsigen Sträucher, Bäume und Bestände im Königreich Preussen. 1. Provinz Westpreussen. Berlin 1900. 8:o (Gåva av prof. G. Schotte.)
MURBECK, SV., Über staminale Pseudapetalie und deren Bedeutung für die Frage nach der Herkunft der Blütenkrone. Lund u. Leipzig 1918. 4:o. (Lunds univ. årsskrift. N. F. Avd. 2. Bd. 14. N:r 25. K. Fysiograf. sällsk, handl. N. F. Bd. 29. n:r 25.
—— Beiträge zur Biologie der Wüstenpflanzen. I. Lund u. Leipzig 1919. 4:o. (Lunds univ. årsskrift. N. F. Avd. 2. Bd. 15. N:r 10. K. Fysiograf. sällsk. handl. N. F. Bd. 30. N:r 10.) (Gåva av förf.)
NÖRDLINGER, H., Quersnitte von hundert Holzarten . . . . Bd. 2. Stuttg. u. Augsburg 1856. 8:o.
PETERSEN, O. G., Forstbotanik. 2:n Udg. København og Kristiania 1920. 8:o.
PRIBRAM, E., Der gegenwärtige Bestand der vorm. Kralschen Sammlung von Mikroorganismen. Wien 1919. 8:o.
RANKIN, W. H., Manual of tree diseases. New York 1918. 8:o.
SCHNEIDER, C. K., Dendrologische Winterstudien. Jena 1903. 8:o.
SCHOUW, I. F., De italienske Naaletræers geographiske og historiske Forhold. København 1844. 4:o.
VIDAL Y SOLER, S., Sinopsis de familias y generos de plantas lenosas de Filipinas. Introduccion á la flora forestal del archipelago Filipino. Texto. 4:o. Atlas. Fol. Manila 1883.
ZIGRA, J. H., Dendrologisch- öconomische, technische Flora, der im russischen Kaiserreiche bis jetzt bekannten Bäume und Sträucher . . . . . Bd. 1—2. Dorpat 1839. 8:o.

Zoologi och jakt.

COLLINGE, W. E., The food of some British wild birds: a study in economic ornithology. London 1913. 8:o.
HUITFELDT KAAS, H., Ferskvandsfiskenes utbredelse og invandring i Norge med et tillæg om krebsen. Kristiania 1918. 4:o.
HÖGDAHL, TH., Nya jaktboken. 2:a omarb. och tillök. uppl. Stockholm 1919. 8:o.
JÄGERSKJÖLD, L. A., OCH KOLTHOFF, G., Nordens fåglar. Med bilder av O. Gylling. H. 41. Stockholm 1920. Fol.

Klimatologi och marklära.

Bulletin of the geological institution of the university of Uppsala. Ed. by *H. Sjögren*. Vol. 16. Uppsala 1919. 8:o.
ENGLER, A., Untersuchungen über den Einfluss des Waldes auf den Stand der Gewässer. Zürich 1919. 8:o. (Mitteilungen der Schweizerischen Zentralanstalt für das forstliche Versuchswesen. Bd. 12.)
FRED, E. B., A laboratory manual of soil bacteriology. Philadelphia and London 1916. 8:o.
Iakttagelser, Meteorologiska, i Sverige. Bd. 59. (1917.) Stockholm 1919. 4:o.
—— Bihang. Hamberg, H. E., Fréquence de la grêle en Suède. Stockholm 1919. 4:o.
LINDHOLM, F. Sur l' insolation dans la Suède septentrionale. Stockholm 1919. 4:o. (K. Sv. Vetenskapsakad. handl. Bd. 60. N:o 2.
PRINZ, E., Handbuch der Hydrologie. Wesen, Nachweis, Untersuchung und Gewinnung unterirdischer Wasser. Berlin 1919. 8:o.
ROLF, B., Tables pschychrométriques portatives. Calculées selon la formule Svensson-Ekholm. Stockholm 1919. 8:o. (Station d' explorations scientifiques d'Abisko.)
WALLÉN, A., Les prévisions des niveaux d' eaux et des débits en Suède. Stockholm 1919. 8:o. (Ur Geografiska annaler. 1919. h. 3—4.)
Översiktskarta, Hydrografisk, över Sverige. Utg. av Hydrografiska byrån 1916. Stockholm Fol.

Kemi och fysik.

BECHHOLD, H., Die Kolloide in Biologie und Medizin. 3:e Aufl. Dresden u. Leipzig 1920. 8:o.

Edman, C. Th., Beskrivning om salpeter-sjudning efter Österbottniska sättet. Utg. av J. J. Edman. Stockholm 1823. 8:o.
Graetz, L., Die Atomtheorie in ihrer neusten Entwickelung. Sechs Vorträge. 2:e Aufl. Stuttgart 1920. 8:o.
Ostwald, W., Grundlinien der anorganischen Chemie. 4:e umgearb. Aufl. Dresden u. Leipzig 1919. 8:o.
Washington, H. S., Manual of the chemical analysis of rocks. 3:d ed., revised and enlarged. New York and London 1919. 8:o.
Zsigmondy, R., Kolloidchemie. Ein Lerbuch. 2:e. verm. und ungearb. Aufl. Leipzig 1918. 8:o.

Geografi, topografi och skogshistorik.

Almquist, J. A., Uddeholmsverken. Historisk skildring. Stockholm 1899. 4:o. (Gåva av Uddeholms aktiebolag.)
Danmark. Land og Folk. Historisk-topografisk- statistisk Haandbog. Udg. ved *D. Bruun*, under Medvirkning af en Række Fagmænd. Bd. 1—2. København og Kristiania 1919 8:o.
Homén, Th., Östkarelen och Kola lappmark. Skildrade av finska natur- och språkforskare. Helsingfors 1920. 8:o. (Gåva av förf.)
Världsatlas, Nordisk. Utg. av S. Zetterstrand och K. D. P. Rosén. Bl. N:r 13, 21. Stockholm 1920. Fol.

Jordbruk.

Feilitzen, Hj. von. Gödselvården i Östergötlands län, sådan den är och sådan den borde vara. Föredrag. Göteborg 1920. 8:o.
Nauckhoff, V., Några bidrag till växtnäringslärans utveckling i Sverige. Stockholm 1920. 8:o.
Årsskrift, Svenska betes- och vallföreningens. 1919. Uppsala 1919. 8:o.

Statistik.

Statistik, Sveriges officiella. Bergshantering 1918. Berättelse av K. Kommerskollegium. Stockholm 1919. 8:o.
Jordbruk med binäringar. Jordbruk och boskapsskötsel. 1917. Av K. Stat. Centralbyrån. Stockholm 1920. 8:o.
—— Jordbruk med binäringar. Årsväxten 1919. Preliminär redogörelse av K. Stat. Centralbyrån. Stockholm 1920. 8:o.
Udbytte, Statsskovdistrikternes, af Ved og Penge i Finansaaret 1918—19. København 1920. Fol.
Årsbok, Statistik, för Sverige. Utg. av K. Stat. Centralbyrån. Årg. 6 (1919)—7 (1920). Stockholm 1919—20. 8:o.
—— för Sveriges kommuner. Utg. av K. Stat. Centralbyrån. Årg. 2 (1919.) Stockholm 1920. 8:o.

Diverse.

Brauner, J., Tankar wid Skötseln och Nyttan af Boskap och Fjäderfä, med botemedel i wanlige och mäst tillfällige Siukdomar, samt Skogars Bruk och Missbruk i alla derå grundade Hushållsmål. 2:a uppl. Stockholm 1772. 8:o.
Adresskalender för Stockholm med förstadssamhällen. Årg. 65 (1920.) Stockholm 1920. 8:o.
Bok-katalog, Svensk, för åren, 1911—15. På uppdrag av Svenska bokförläggareföreningen utarb. av A. Nelson. Stockholm 1919. 4:o.
Heckscher, E. F., Staten och det enskilda initiativet efter kriget. Föredrag. Stockholm. 1918. 8:o. (Sv. Industriförbund. Avd. Småskrifter. N:r 15.) (Gåva av prof. G. Schotte.)
Industrikalender, Svensk, 1920. Utg. av Sv. Industriförbund under red. av A. Hessler. Stockholm 1920. 8:o.
Minnesskrift vid Stockholms stadsfullmäktiges femtioårsjubileum den 20 april 1913. Stockholm 1913. 4:o. (Gåva av Stockholms stads stat. kontor.)
Skogsveckan. 16—30 mars 1920. Program. Stockholm 1920. 8:o.
Statskalender, Sveriges, för året 1920. Utg. efter Kungl. Maj:ts nådigaste förordnande av dess Vetenskapsakademi. Uppsala & Stockholm 1919. 8:o.
Tidskrift, Ekonomisk, utg. af D. Davidson. Årg. 2 (1900)—21 (1919.) Uppsala & Stockholm 1900—19. 8:o.

SKOGSADMINISTRATION

ANSLAG AV MEDEL.

Ang. förslag till skogsförvaltningsåtgärder, avsedda att under år 1920 bekostas av kyrkofonden. Nåd. brev till Statskontoret den 19 mars 1920.

GUSTAF o. s. v.

Vår ynnest o. s. v. Med underdånig skrivelse av den 31 december 1919 har domänstyrelsen överlämnat förslag till förvaltningsutgifter, avsedda att under år 1920 bekostas av kyrkofonden eller av kyrkofonden tillkommande skogsmedel från prästerskapet anslagna boställen, varjämte styrelsen i enlighet med föreskrift i nådigt brev den 26 mars 1915 överlämnat tablå, utvisande det beräknade beloppet av kyrkofonden under år 1920 tillkommande skogsmedel.

Enligt förslaget skulle ställas till domänstyrelsens disposition för skogsindelning 70,000 kronor och till revirförvaltarnas disposition följande belopp, nämligen

dels för hantlangning vid skogsindelning	500	kronor
» avverkning och virkestransport	364,726	»
» skatter och onera	154,877	»
Summa	520,103	kronor

dels ock för skogsodling och hyggesrensning	138,660	kronor
» vägar	15,336	»
» rågångsrensning och hägnader	15,992	»
» dikning	107,114	»
» byggnadsarbeten	27,095	»
» inventarier	500	»
» extra skogsbevakning	65,674	»
» oförutsedda och diverse utgifter	91,095	»
Summa	461,466	kronor

eller tillhopa 981,569 kronor.

Domänstyrelsen har tillika hemställt om nådigt bemyndigande att i den mån till styrelsen inflytande skogsmedel — icke allenast från den skog, som med utgiften närmast avsåges, utan även från övriga i utgiftsförslaget upptagna skogar — av styrelsen prövades icke förslå till dessa utgifters bestridande, för år 1920 av kyrkofonden använda erforderligt belopp, dock högst 1,051,569 kronor.

På grund av nådig remiss har kammarkollegium den 26 februari 1920 avgivit underdånigt utlåtande i ärendet.

Vid föredragning av detta ärende hava VI funnit gott, med godkännande av domänstyrelsens berörda förslag till skogsförvaltningsåtgärder, avsedda att under år 1920 bekostas av kyrkofonden, förklara, att vid ecklesiastika löneboställer eller andra ecklesiastika boställen av sådan beskaffenhet, att däråt nedlagda skogsindelnings- med flera kostnader kunnat enligt § 23 i förordningen angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket den 26 januari 1894 bekostas av de ecklesiastika boställenas skogsfond, må för år 1920 användas ej mindre för skogsindelning, avverkning och virkestransport samt skatter och onera de härför erforderliga belopp än även för de i 6 § 5 mom. av lagen om kyrkofond avsedda kostnader för bevakning samt skogsodlings- och andra arbeten för skogsskötselns främjande å ecklesiastika boställen av nyssnämnda art högst 461,466 kronor.

Tillika hava VI funnit gott förordna, att till gäldande av omförmälda kostnader för år 1920 skola i varje särskilt fall i första hand användas kyrkofonden tillkommande, till domänstyrelsen inflytande skogsmedel ej allenast från den skog, som med utgiften närmast avses, utan även från övriga skogar av nu ifrågavarande beskaffenhet.

Slutligen hava VI velat bemyndiga Eder att, i den mån sålunda inflytande skogsmedel av domänstyrelsen prövas icke lämna tillgång till bestridande av ifrågavarande utgifter, till styrelsen förskottsvis ur kyrkofonden utbetala erforderliga belopp, dock högst en miljon femtioettusenfemhundrasextio kronor; och har Ni att efter 1920 års utgång hos Oss anmäla vad av Eder blivit för berörda ändamål förskjutet.

Ang. fördelning av det å extra stat för år 1920 uppförda anslag till skogsodlingens befrämjande. K. Brev den 23 april.

Till följd av föreskrift i brev den 27 juni 1919 har domänstyrelsen med skrivelse den 23 mars 1920 inkommit med förslag till fördelning av det å extra stat för år 1920 under nionde huvudtiteln uppförda reservationsanslag å 90,000 kronor till skogsodlingens befrämjande inom andra delar av riket än Västerbottens och Norrbottens län samt Särna socken med Idre kapellag och därvid överlämnat till ärendet hörande handlingar.

Då VI nu låtit oss föredragas detta ärende hava VI av berörda anslag tilldelat nedannämnda skogsvårdsstyrelser följande belopp, nämligen:

Skogsvårdsstyrelsen	inom	Stockholms	län landstingsområde	2,000	kronor
»	»	Uppsala	» »	1,000	»
»	»	Södermanlands	»	2,500	»
»	»	Östergötlands	» »	5,000	»
»	»	Jönköpings	» »	10,000	»
»	»	Kalmar läns norra	»	2,000	»
»	»	Gottlands	» »	2,500	»
»	»	Blekinge	» »	4,400	»
»	»	Kristianstad	» »	6,000	»
»	»	Malmöhus	» »	6,000	»
»	»	Hallands	» »	20.000	»
»	»	Göteborgs o. Bohus	» »	11,500	»
»	»	Älvsborgs	»	10,000	»
»	»	Skaraborgs	»	4,000	»
»	»	Örebro	» »	500	»
»	»	Västmanlands	» »	1,000	»
»	»	Kopparbergs	» »	1,000	»
				Summa 89,400	kronor

Ang. fördelning av de på extra stat för år 1920 såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för uppehållande av skogsvårdsstyrelsernas verksamhet anvisade medel. K. Brev den 23 april.

Gustaf etc. Vår ynnest etc. Sedan riksdagen såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för uppehållande av skogsvårdsstyrelsernas verksamhet på extra stat för år 1920 anvisat reservationsanslag av 67,500 kronor, har domänstyrelsen till följd av befallning den 27 juni 1919 i skrivelse den 23 mars 1920 avgivit förslag röranden användningen av detta anslag och därvid jämväl avgivit infordrat utlåtande över en till OSS ställd, till styrelsen remitterad skrivelse i ärendet från skogsvårdsstyrelsen inom Gottlands län.

Då VI nu låtit OSS föredragas detta ärende, hava VI funnit gott att, i enlighet med vad domänstyrelsen hemställt, av samma anslag tilldela skogsvårdsstyrelsen

inom	Stockholms	läns landstingsområde	1,500	kronor
»	Uppsala	»	1,500	»
»	Södermanlands	» »	1,500	»
»	Östergötlands	»	1,500	»
»	Jönköpings	» »	4,000	»
»	Kronobergs	» »	1,500	»
»	Kalmar läns norra	»	1,500	»
»	Kalmar » södra	»	1,500	»
»	Gottlands	» »	7,500	»
»	Blekinge	»	4,500	»
»	Kristianstads	»	7,500	»

inom	Malmöhus	läns landstingsområde	.....	5,500	kronor
»	Göteborgs och Bohus	» »	.....	8,500	
»	Älvsborgs	» »	.....	4,000	»
»	Skaraborgs	» »	.....	2,000	»
»	Värmlands	» »	.....	1,500	»
»	Örebro	» »	.....	1,500	»
»	Västmanlands	» »	.....	4,500	»
»	Kopparbergs	» »	.....	1,500	»
»	Gävleborgs	» »	.....	1,500	»
»	Västernorrlands	» »	.....	1,500	»
»	Jämtlands	» »	.....	1,500	»
			Summa	67,500	kronor

Angående anslag av bevakningsmedel till gäldande av utgifter i samband med beslag.

Viss skogsingenjör har meddelat *dels* att, då jämlikt 9 § i för Norrbottens och Västerbottens län gällande ungskogslag av den 18 juni 1915 virke tagits i beslag, detta i allmänhet varit förenat med kostnad för virkets kontrollering och tillvaratagande, vilken kostnad i brist på tillgängliga medel måst förskotteras av vederbörande bevakare, *dels* att detta missförhållande blivit ändå mer framträdande därigenom, att det visat sig mycket svårt för dessa att få gottgörelse för sådana utlägg, samt anhållit om tillstånd att av tillgängliga medel för extra bevakning få utbetala ersättning för havda nödvändiga utgifter för virkets kontrollering och tillvaratagande vid utförandet av den skogspersonalen åliggande beslagsskyldigheten.

Häröver har vederbörande överjägmästare avgivit yttrande, varvid han framhållit, bl. a.

dels att det syntes honom olämpligt, att vederbörande tillsyningsmän gjorde beslag av ifrågavarande art på eget bevåg och ansvar, utan att först rådgöra med skogsingenjören, vilken han även ansett det böra åligga att förskottera med beslaget förenade kostnader.

dels att han ansett det vara en god hjälp och uppmuntran utan åtminstone nämnvärd risk för staten, om kostnaden för verkställda beslag finge i första hand förskotteras av tillgängliga förvaltningsmedel mot att densamma sedermera återbetaltes, då målet avgjorts, antingen av influtna försäljningsmedel för det beslagtagna virket eller, om målet förlorats, av vederbörande beslagtagare.

Domänstyrelsen har icke kunnat bifalla skogsingenjörens framställning enär medel till extra bevakning för gäldande av ersättning för nödiga utgifter för virkets kontrollering och tillvaratagande vid utförande av den skogsstatspersonalen enligt dimensionslagen åliggande beslagsskyldigheten författningsenligt icke kunna av Styrelsen beviljas.

Anslag för deltagande i vägkurser. Sedan för år 1920 bland driftkostnader för statens domäner under år 1920 anvisats 2,000 kronor till stipendier åt bevakande skogsstatspersonal för deltagande i vägkurser och andra specialkurser har K. Maj:t på av Domänstyrelsen gjord framställning dels anslagit ytterligare 1,000 kronor för samma ändamål dels medgivit, att den extra bevakande skogsstatspersonal, som innevarande år tilldelas sådant stipendium, må för den tid, som tages i anspråk härför, behålla två tredjedelar av dem för samma tid eljest tillkommande arvode.

AVLÖNINGS- OCH ERSÄTTNINGSFRÅGOR

Angående kronans deltagande i kostnaderna för förseende av vissa kronoegendomar med elektrisk kraft. K. M:t har, på av Domänstyrelsen gjord framställning i fråga om kronans deltagande i kostnaderna för förseende av under Styrelsens förvaltning stående utarrenderad kronoegendom med elektrisk kraft, bemyndigat Styrelsen medgiva, att arrendator av sådan egendom, som för egendomens förseende med elektrisk kraft låter utföra anläggning efter plan, som av Styrelsen godkännes, må erhålla fri utsyning å egendomens skog av för den elektriska anläggningen, i vad den avser egendomen, erforderliga stolpar till det antal, som utan skada för skogen därstädes kan uttagas, samt att de till anläggning hörande, fast förlagda ledningar och anslutningskontakter skola, där så av arrendatorn påfordras, vid dennes frånträdande av arrendet, dock tidigast vid löpande arrendeperiods slut, i då befintligt skick av kronan inlösas jämlikt de i 2 kapitlet 18 § av lagen den 14 juni 1907 om nyttjanderätt till fast egendom stadgade grunder.

Ang. ålderstillägg. En extra kronojägare har hos Domänstyrelsen under åberopande av att han sedan den 1 december 1916 varit förordnad såsom extra kronojägare med arvode anhållit om upplysning, huruvida han icke från och med innevarande år vore berättigad till ett ålderstillägg å 75 kronor.

Med anledning härav har styrelsen meddelat, att han för innevarande år icke blivit tilldelad ålderstillägg av orsak, att han från och med den 1 november 1918 varit tjänstledig under en tid av cirka 11 månader för genomgående av skogsskola och således icke varit i tjänst så lång tid, som föreskrivits för bekommande av ålderstillägg, eller tre kalenderår.

Ang. höjning av maximiarvodena åt skogsstatens extra bevakande personal.

Sedan Sveriges kronojägareförbund hos Kungl. Maj:t hemställt, att K. M.: vid fastställandet av 1920 års driftkostnader för statens domäner måtte besluta höja de enligt brevet den 6 oktober 1916 utgående maximiarvodena åt skogsstatens extra bevakande personal med ytterligare 200 kronor från och med år 1920 har K. M:t icke funnit framställningen föranleda till någon vidare åtgärd.

Ang. dyrtidstilläggets utgående å hela den i stat bestämda avlöningen för Domänstyrelsen underlydande tjänstemän, till vilka bostad eller boställe upplåtits. K. Brev den 23 april.

Den 29 juni 1918 föreskrev Kungl. Maj:t bland annat, i samband med fastställande av avlöningsstat för skogsstatens ordinarie personal, att, om befattningshavare vid skogsstaten innehade boställe, dettas uppskattade avkomst skulle avgå å indelningshavarens lön, och att, därest åt befattningshavare upplåtes bostad, han skulle vidkännas avdrag å lönen, motsvarande skälig hyra, och bemyndigade Kungl. Maj:t tillika Eder att bestämma det avdrag för skälig hyra, som borde göras å lönen för befattningshavare, åt vilken bostad upplåtits, varvid dylikt avdrag icke finge för kronojägare eller tillsyningsman understiga 200 kronor om året.

Den 31 december 1918 har Kungl. Maj:t därefter, bland annat, förordnat följande: Befattningshavare, som innehade boställe, därå för honom lämplig bostad funnes, skulle vidkännas avdrag å lönen, motsvarande dels skälig hyra för bostaden, dels boställets därutöver uppskattade avkomst. Befattningshavare, åt vilken enbart bostad upplåtits, skulle vidkännas avdrag å lönen motsvarande skälig hyra. Det tillkomme Eder att bestämma beloppet av sålunda föreskrivna avdrag för hyra med iakttagande av att avdrag ej finge understiga 200 kronor om året.

Därefter har Kungl. Maj:t den 1 oktober 1919 funnit en av Eder gjord framställning om bemyndigande för Eder att vid slutet av varje kalenderår till de befattningshavare i skogsstaten, som disponerade domänfonden tillhörig bostad eller boställe, utbetala ersättning för det dyrtidstillägg, som belöpte å deras avlöning frändragen skälig hyra för bostaden eller bostället icke föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd.

I skrivelse den 23 februari 1920 har Ni nu hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes vidtaga åtgärder i syfte att det dyrtidstillägg, som innevarande år komme att utgå till domänstyrelsens underlydande tjänstemän, måtte utgå å hela den i stat bestämda avlöningen och ej allenast å den del därav, som återstode, sedan tjänstemännen inbetalt hyra eller annan ersättning för till dem upplåten bostad eller boställe.

Till följd av remiss har statskontoret den 29 mars 1920 avgivit utlåtande i ärendet.

Vid föredragning denna dag av detta ärende har Kungl. Maj:t i enlighet med vad statskontoret hemställt, funnit förevarande framställning icke föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd.

Angående uppförande av ny koja i stället för en nedbrunnen sådan å kronoparken Gunnarn inom Östra Stensele revir.

Sedan viss Överjägmästare, med översändande av från vederbörande jägmästare inkommen rapport om ödeläggande genom eldsvåda av en å kronopark befintlig, Kronan tillhörig avverkningskoja, underställt Kungl. domänstyrelsens prövning huruvida köparen av en virkespost å kronoparken och vilkens med avverkning av denna post sysselsatta arbetare utan tillstånd tagit sin bostad i den ifrågavarande kojan och sålunda troligen få anses vara i viss mån skyldiga till att eld uppkommit i densamma, skulle anses skyldig ersätta kojan, och i så fall i vilken grad, och sedan köparen på förfrågan av jägmästaren förklarat sig villig att, om Kronan tillhandahölle virke fritt å rot, uppföra en ny koja i den gamlas ställe, har Kungl. styrelsen funnit skäl bemyndiga jägmästaren att avgiftsfritt tillhandahålla köparen

erforderligt virke å rot, lämpligt för uppförande av kojbyggnad och från plats belägen så nära den gamla kojan som möjligt, skolande det åligga köparen att snarast möjligt därefter uppföra en ny, med den gamla fullt likvärdig och likabelägen koja.

CIRKULÄR

N:r 5: rörande tjänstgöringsbetyg för bevakande skogsstatspersonal; givet den 26 februari 1920.

Kungl. domänstyrelsen vill härigenom föreskriva, att personer, som söka befattning, å ordinarie eller extra stat, såsom kronojägare, tillsyningsman, kronoskogvaktare, skogsrättare eller skogsfogde, därvid skola antingen förete styrkta avskrifter av sina betyg och förordnanden eller ock på annat sätt vederbörligen styrka sin kompetens och föregående tjänstgöring. Tjänstgöring inom skogsstaten, vid statens skogsskolor eller vid Klotens fortsättningsskola, varöver tablå av sökande skall upprättas ooh bifogas ansökningshandlingarna, skall styrkas genom tjänstgöringsbetyg enligt av Kungl. styrelsen fastställt formulär. Dylikt betyg skall av vederbörande jägmästare utfärdas och tillställas bevakare, då denne till följd av transport eller befordran övergår till befattning, som lyder under annan jägmästare, samt eljest då bevakare i och för ansökning till befattning av förenämnt slag därom hos jägmästaren gör framställning. Betygen skola (såsom av formuläret framgår), angiva dels den tid (uttryckt exempelvis $^{15}/_{1}$—$^{24}/_{3}$ 1919) varunder bevakare tjänstgjort å befattningar av olika beskaffenhet; dels de arbetsgrenar tjänstgöringen omfattat, såsom allmän bevakningstjänst, ledande av skogsarbeten av olika slag, undervisning, prickare vid stämpling m. m.; dels de vitsord, av fyra olika grader, varav bevakare visat sig förtjänt för ledande och utförande av skogsarbeten, avgivande av rapporter och redovisningar m. m., förmåga att undervisa, flit och intresse samt uppförande; dels ock vitsord, likaledes av fyra grader, i avseende på allmänt omdöme om bevakarens tjänstgöring.

Med utfärdande av förevarande cirkulär är Kungl. styrelsens cirkulär den 27 april 1914 angående skyldighet för sökande av befattning såsom kronojägare eller kronoskogvaktare att styrka sin tjänstgöring upphäft.

N:r 6, till samtliga revirförvaltare angående insändande av uppgifter om utförda beståndsvårdande huggningar; givet den 6 mars 1920.

För att åstadkomma en utredning angående omfattningen av verkställda beståndsvårdande huggningar å statsskogar, bergverksskogar, ecklesiastika skogar och under skogsstatens förvaltning ställda häradsallmänningar, får Kungl. domänstyrelsen härmed från Eder infordra följande uppgifter rörande å förenämnda slag av skogar utförda beståndsvårdande huggningar, vare sig dessa utförts i yngre och medelålders bestånd eller i äldre bestånd.

För tidsperioderna 1901—1910, 1911—1915 och 1916—1919.

För dessa trenne perioder skola för varje skog, där beståndsvårdande huggningar förekommit, de genomhuggna bestånden utmärkas å revirets exemplar av kartan genom snedsträckning med blyerts i 45° nedre vinkel mot kartans vänstra kant jämte påskrift av tidsperiod enligt ovanstående fördelning samt G för gallring och B för blädning. Därest ett bestånd genomhuggits tvenne gånger, betecknas detta genom streckning vinkelrätt emot den förra streckningen jämte påskrift av tidsperiod och vederbörande bokstav. Allt efter som denna inläggning sker, skola kartorna av revirförvaltaren översändas till vederbörande skogstaxator, som med ledning av å överjägmästarexpeditionen befintliga beståndsbeskrivningar för varje skog har att uträkna arealen genomhuggna bestånd och införa denna i för varje revir upprättad rapport, varvid arealen fördelas i 3:ne grupper allt efter som beståndens ålder vid genomhuggningen var under 61 år, 61—100 år, över 100 år.

Sedan förenämnda arealuppgifter för en skog blivit av skogstaxatorn införda i revirrapporten, skall kartan omedelbart återställas till revirförvaltaren.

Därest för någon skog karta saknas eller revirförvaltaren finner det vara lämpligare att insända omedelbar uppgift å därstädes med beståndsvårdande huggningar genomgången areal i de olika åldersgrupperna, skall i stället för karta dylik uppgift insändas till skogstaxatorn.

Insändandet av förenämnda kartor eller uppgifter skall för varje revir ske successivt allt efter som arbetet fortskrider och vara avslutat före utgången av instundande september månad, varefter vederbörande skogstaxator insänder revirrapporterna jämte sammandrag för distriktet genom överjägmästaren till Kungl. styrelsen före innevarande års utgång.

För år 1920 och följande år.

Rapporten om med beståndsvårdande huggningar genomgången areal i olika åldersgrupper upprättas årligen av revirförvaltaren och insändes i samband med årsberättelsen. Härvid skall uppgiften för varje skog, där så kan ske, grunda sig på enligt förenämnda bestämmelser verkställd inläggning av genomhuggna bestånd å icke blott revirexpeditionens utan även vederbörande bevakares karta. De beståndsvårdande huggningarna betecknas därvid med snedstreckning och påskrift enligt ovanstående. Däremot utmärkes trakthuggning med lodrät streckning och blädning, sedan densamma fått form av huvudsakligen slutavverkning, med vågrät streckning.

Nr 7.: angående utsyningar å ecklesiastika löneboställens skogar; givet den 7 april 1920.

Uti 29 § av nådiga förordningen angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket den 26 januari 1894 given föreskrift ifråga om utsyning från ecklesiastik skog till byggande och bättrande av kyrka eller prästgård gäller fortfarande jämväl pastorat, där löne-reglering, fastställd enligt lagen om reglering av prästerskapets avlöning den 9 december 1910, vunnit tillämpning. Där, med stöd av nådiga kungörelsen angående grunder för ändringar i lagstiftningen om ecklesiastika boställsskogar den 9 december 1910, utsyning av virke önskas av *pastorat* till uppförande och underhåll av laga hus och hägnader å prästgård samt av *församling* till kyrkobyggnad, skall ansökan därom sålunda prövas av Kungl. domänstyrelsen.

Ansökan från *arrendator* av ecklesiastiskt löneboställe om utsyning av virke till byggnad och underhåll av den arrenderade fastighetens hus och hägnader, vilken utsyning må ske endast å skogs- eller hagmark tillhörande samma boställe (jämför punkten 2 av nämnda nådiga kungörelse den 9 december 1910 samt 27 § av nådiga förordningen angående utarrendering av prästerskapets löneboställen den 15 september 1911), skall likaledes prövas av Kungl. styrelsen *utom i det fall* att utsyningen gäller virkeskvantitet, som icke är större än att denna — utöver den lönebostället, jämlikt av vederbörande länsstyrelse upprättat kontrakt, för år regelbundet tillkommande utsyning för fastighetens behov — kan uttagas av boställets ordinarie virkesavkastning enligt gällande skogshushållningsplan under en period av högst fem år från utsyningens verkställande, det år, varunder utsyningen begärts, dock oräknat, vilken period dock icke må sträcka sig utöver gällande plans tillämpningstid. I sistnämnt fall skall arrendators ansökan om utsyning prövas av vederbörande jägmästare, varvid denne har att beakta gällande bestämmelser, samt ifråga om utsyning i och för nybyggnadsarbete förvissa sig om att arbetet i laga ordning bestämts.

Vid utsyningar av förevarande slag gäller i regel, *att* ej grövre och värdefullare träd utsynas än som för ändamålet erfordras för så vitt ej beståndens beskaffenhet härtör lägga hinder i vägen; *att* endast det virke utsynas, som är avsett att in natura användas för uppgivet ändamål; *att* därest någon del av den utsynade virkesmängden ej skulle komma att för avsett ändamål användas, denna del skall återfalla till bostället; *att* utsyningstagaren skall skriftligen underrättas, att någon del av det utsynade virket icke må lämnas såsom ersättning för kostnaderna för virkets försågning; *att* hantlangning vid utsyningen skall utgöras av utsyningstagaren; *att*, där utsyning efter Kungl. Styrelsens prövning skett, rapport upptagande det utsynade virkets mängd, beskaffenhet och värde omedelbart skall jämte till ansökningen hörande handlingar genom överjägmästaren översändas till Kungl. styrelsen; *samt att*, där ansökan om utsyning inkommer till jägmästaren efter den 1 april, sökanden skall vara skyldig att, därest han önskar utsyningen verkställd tidigare än i sammanhang med annan jägmästarens förrättning i den ort, där bostället är beläget, till jägmästaren utbetala ersättning i enlighet med gällande bestämmelser angående resekostnads- och traktamentersättning åt befattningshavare vid skogsstaten. Har så skett, må jägmästaren ej uppföra samma resa och förrättning i sina till Kungl. styrelsen ingivna reseräkningar eller därför erhålla betalning av domänfonden.

N:o 8.: ang. uppgifter å trädantal inom körskiften; givet den 13 april 1920.

På förekommen anledning har Kungl. domänstyrelsen härmed velat föreskriva, att vid utsyning jämlikt nådiga förordningarna den 18 juni 1915 angående förekommande av överdriven avverkning av ungskog inom de delar av Västerbottens och Norrbottens län, som icke höra till lappmarken, och angående utsyning å viss skog, inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden, vederbörande förrättningsman har att, då stämplingstrakten uppdelas i körskiften, på begäran av utsyningstagaren lämna uppgift på inom skilda körskiften utstämplade träd.

CIRKULÄRSKRIVELSER

N:r 3: ang. lån för inköp av motorfordon; den 1 mars.

Sedan Kungl. Maj:t den 13 februari 1920 bemyndigat Kungl. domänstyrelsen att jämväl under innevarande år av domänfondens avkastning utlämna lån å högst 3,000 kronor för varje till skogsstatens förvaltande personal för inköp av motorcyklar, automobiler eller andra motorvagnar, vill Kungl. styrelsen meddela, att för lånen, vilka skola återbetalas inom fem år, löpa med fem procents ränta och utlämnas mot av Kungl. styrelsen godkänd säkerhet, skola gälla de i Kungl. styrelsens cirkulärskrivelse den 10 juli 1919 meddelade bestämmelser.

N:o 4.: angående arvoden åt biträden å överjägmästarexpeditionerna till samtliga överjägmästare den 22 mars.

Av förekommen anledning får Kungl. domänstyrelsen fästa Eder uppmärksamhet därpå, att de genom Kungl. domänstyrelsens beslut den 5 november 1919 fastställda arvoden åt biträdena å överjägmästarexpeditionerna dels icke få utan särskilt tillstånd överskridas, dels äro så beräknade, att däri anses ingå jämväl dyrtidstillägg.

N:r 5. Angående sågtabellen till årsberättelsen 1915, till samtliga överjägmästare, den 22 mars.

Då det ej sällan visat sig förenat med svårighet att från respektive jägmästare erhålla fullt riktiga uppgifter för sammanställande av tabell b i texten av Kungl. styrelsens förvaltningsberättelse, sågningstabellen, vill Kungl. styrelsen, till förenkling av jägmästarnas arbete med avlämnande av den i Kungl. styrelsens cirkulär den $^{19}/_{12}$ 1916 angående årsredogörelser föreskrivna sågningsredogörelser, härmed föreskriva att sådan redogörelse skall tillsvidare lämnas i full överensstämmelse med tabell b i Kungl. styrelsens berättelse för 1917. Härvid bör särskilt uppmärksammas, att den i kolumn 30 den $^{31}/_{12}$ ena året befintliga behållningen (utgående balans) av *sågat* virke skall fullt överensstämma med påföljande års den $^{1}/_{1}$ behållning av *sågat* virke. Vid årsskiftet eller senast före årsberättelsens avlämnande skall följaktligen göras så noggrann inventering av vid årsskiftet befintlig tillgång å sågat virke av skilda slag som med hänsyn till rådande förhållande ske kan. Härvid bör hänsyn tagas till att redogörelsen ej avlämnas förrän någon tid in på det nya året, i följd varav riktigare uppgift då bör kunna lämnas än omedelbart efter årsskiften och sålunda in- och utgående balanserna lättare kunna uppgivas i överensstämmelse med varandra.

Då för år 1919 redan torde hava till Eder avlämnats revirberättelserna, bör Ni anmoda vederbörande jägmästare, som härav beröras, att upprätta härförut omförmälda tabell för år 1919.

I kolumn 29 av 1917 års tabell b äro de i kolumnhuvudet angivna siffrorna 26 + 28 + 29 felaktiga; skall givetvis vara 25 + 27 + 28.

Då nu ej medhinnes tryckning av blanketter, må ifrågavarande uppgifter avlämnas av vederbörande jägmästare på så sätt, att de på ett halvark i löpande kolumnnummerföljd angiva de tal, som för reviret (respektive såg) skola införas i Kungl. styrelsens förvaltningsberättelse, och tillkommer Eder att granska dessa uppgifter, varvid sammanställning för distriktet ej är nödvändig.

N:r 6. Angående vissa garantiförsäkringsbrev som säkerhet, till skogsstatens förvaltande personal, den 6 april.

Kungl. domänstyrelsen får härigenom meddela, att det i cirkulärskrivelse den 9 december 1919 (K. 2389) lämnade medgivandet, att av Svenska Kredit- och Garantiförsäkringsaktiebolaget i Stockholm utställda garantiförsäkringsbrev finge godtagas såsom säkerhet för behörigt fullgörande av likvid för skogsalster icke längre är gällande.

N:r 7. Angående uppgifter till ny matrikel över skogsstaten, till samtliga överjägmästare, jägmästare, skogsingenjörer och skogsskolföreståndare, den 19 april.

Sedan Kungl. domänstyrelsen beslutit, att en ny upplaga av matrikeln över skogsstatens personal skall utgivas från trycket, får Kungl. styrelsen, med överlämnande av koncept till nämnda matrikel i vad den avser personalen inom Edert verksamhetsområde m. m. anhålla att detsamma, granskat och, i förekommande fall, kompletterat, måtte inom fjorton dagar efter delfåendet av denna cirkulärskrivelse återställas till Kungl. styrelsen.

N:o 8. Angående tillgång å upphugget, till försäljning avsett vedvirke den 1 juli 1920; till samtliga överjägmästare, den 21 april.

Kungl. domänstyrelsen anmodar Eder härmed att från vederbörande jägmästare infordra och med sammandrag för Edert distrikt, (allt enligt visst formulär), till Kungl. styrelsen senast den 1 instundande juli inkomma med uppgift å tillgången den 1 juni 1920 av upphugget, till försäljning avsett vedvirke från domän- och kyrkofondens skogar ävensom eventuellt från andra allmänna skogar under skogsstatens vård och förvaltning, där dylikt virke kan förekomma. I denna uppgift skall såsom av formuläret framgår, angivas kvantiteterna av dels I:a ved, löv och barr, dels II:a ved (ej skilt på löv och barr) ävensom huruvida veden är liggande i skogen eller framförd till avsättningsort.

N:o 9. Angående tillgång å upphuggen pappersved och props den 1 juni 1920; till samtliga överjägmästare, den 15 maj.

Sedan Kungl. domänstyrelsen genom cirkulärskrivelse den 21 sistlidne april anmodat Eder att före den 1 instundande juli inkomma med uppgift å tillgången den 1 juni 1920 av upphugget, till försäljning avsett vedvirke från domän- och kyrkofondens m. fl. skogar, vill Kungl. styrelsen härmed föreskriva, att nämnda uppgift skall kompletteras att ävenledes omfatta all vid ifrågavarande tidpunkt upphuggen pappersved och props, såväl framforslad till avsättningsort som liggande i skogen, varvid de olika virkessortimenten angivas var för sig.

Kungl. styrelsen vill därjämte föreskriva, att försäljning av pappersved och props från Dalarnas och söder därom belägna överjägmästardistriktet tills vidare icke må ske i de fall nämnda virkessortiment framforslats eller skola framforslas till plats, varifrån lastning å järnväg eller båt kan ske.

FINANSER.

Statens domäner 1919,

Disponerat kapital:	Kronor	Kronor	Kronor
Vid årets början disponerat kapital		282,013,158:94	
Fastigheternas genom inköp ökade värde	259,169:58		
Under året lyftade anslag:		2,544,176:46	
Överskott av rörelsen den 31 december		32,029,000:—	316,586,335:40
Avgå under året verkställda inbetalningar till statsverket			25,880,000:—
Vid årets slut disponerat kapital			290,706,335:40
Under året i medeltal disponerat kapital			279,255,511:—
Resultat av rörelsen under året:			
Inkomster:			
inbetalda	29,862,000:—		
inkomstrester	27,153,000:—	57,015,000:—	
Driftkostnader:			
utbetalda	24,721,000:—		
utgiftsrester	265,000:—	24,986,000:—	
Överskott		32,029,000:—	
utgörande 11,50 procent å det under året i medeltal disponerade kapitalet			

Det disponerade kapitalets användning: Vid slutet av år	1918	1919	ökning
I verket bundet kapital:			
Statens skogsdomäner	170,537,576:98	170,796,747:56	+ 259,169:58
Statens jordbruksdomäner	61,456,171:74	61,456,171:74	
Inventarier	380,920:10	380,820:40	
Säger	232,374,688:82	232,633,838:40	+ 259,169:58
Rörelsekapital:			
Förnyelsefond	4,629,933:92	1,355,902:97	— 3,274,030:95
Kapital som ännu ej tagits i bruk:			
Kontanta medel	45,008,556:20	16,882,781:—	+ 11,708,037:83
Fordringar m. m.		39,833,813:03	
Summa	282,013,158:94	290,706,335:40	+ 8,693,176:46

FÖRSÄLJNINGS- OCH PRISFRÅGOR.

Angående försäljning av brännved från vissa allmänna skogar. Kungl. domänstyrelsen har i skrivelse den 26 mars på grund av särskilt bemyndigande, meddelat överjägmästarna i de 7 södra distrikten beträffande försäljning av brännved från under skogsstatens vård och förvaltning stående allmänna skogar, att tillsvidare prima ved endast må avyttras till statsinstitutioner, varemot beträffande försäljning av sekunda ved ingen restriktion gäller.

Angående underhandsförsäljning av virke från Burträsks revir. Sedan viss kronojägare anhållit att från kronopark få inköpa 700 stycken träd att användat till byggnads ändamål till pris som beräknats efter 1916 års priser, har domänstyrelsen bemyndigat jägmästaren att, med iakttagande av en skogsvårds fordringar å kronoparken utstämplats och till av överjägmästaren fastställd köpeskilling försälja begärda byggnadstimmerträd, därvid hänsyn skall tagas till de grundpriser, som sistlidne höst meddelats till ledning vid virkesvärderingarna, och har jägmästaren att tillse att virket användes till uppgivet ändamål.

LAGAR OCH FÖRORDNINGAR.

I svensk författningssamling utkomna författningar berörande skogsväsendet.
Lag om ändrad lydelse av andra stycket av slutbestämmelserna i lagen den 19 juni 1917 (N:o 337) ang. ändring i vissa delar av lagen den 1 juli 1898 (N:o 66) om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige, given den 12 mars (N:o 83).

K. Kung. ang. upplåtelse av kronan tillhörande jordägarandelar i gruvor; given den 26 mars (N:o 107).

K. Maj:ts skrivelse till kommerskollegium och domänstyrelsen den 26 mars 1920 ang. upplåtelse av rätt till bearbetande av icke inmutningsbara mineralfyndigheter å kronojord (N:o 108)

K. Maj:ts skrivelse till domänstyrelsen den 26 mars 1920 ang. avstående i vissa fall av mark från kronoegendomar eller upplåtande av nyttjanderätt eller servitutsrätt till sådan mark (N:o 109).

Lag om ändrad lydelse av 1 § lagen den 24 juli 1903 (N:o 79, s. 1) angående vård av enskildas skogar (given den 30 april 1920) N:o 170).

Kungl. Kung. ang. fastställande enligt den 30 maj 1916 (N:o 262) med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst av nytt grundtal att gälla tillsvidare från och med april månad år 1920; (given den 16 april N:o 149)

K. Kung. ang. tabeller till hjälp vid uträkning av befattningshavare i statens tjänst tillkommande dyrtidstillägg (grundtal = 147) genom den 16 april N:o 150)

RÄTTEGÅNGAR OCH PREJUDIKAT.

Utslag ifråga om resekostnads- och traktamentsersättning åt jägmästaren Gösta Englund.

Kungl. Maj:ts
utslag på de besvär, jägmästaren Gösta Englund i underdånighet anfört över domänstyrelsens den 16 juni 1919 meddelade beslut ifråga om resekostnads- och traktamentsersättning,
i anledning av vilka besvär domänstyrelsen utlåtit sig den 26 juli 1919;
givet i Regeringsrätten den 29 januari 1920.

Klaganden, som den 15 april 1919 erhållit transport från jägmästartjänsten i Västbo revir till jägmästartjänsten i Finspångs revir, anhöll i en till domänstyrelsen ingiven rese- och traktamentsräkning om ersättning för resa den 13 maj 1919 från Norrköping till Jonköping och återresa den 15 i samma månad ävensom för tre dagtraktamenten med sammanlagt 74 kronor 50 öre. Enligt anteckning å räkningen hade ifrågavarande resa företagits för närvaro vid inventering av Västbo revirs jägmästarexpedition den 14 maj 1919.

Genom överklagade beslutet har domänstyrelsen, då ersättning för dylik resa icke vore medgiven i kungörelsen den 28 augusti 1917 angående resekostnads- och traktamentsersätt-

ning åt befattninghavare vid skogsstatens och statens skogsskolor, funnit ifrågavarande räkning icke föranleda någon styrelsens åtgärd.

I besvären yrkar klaganden, att honom måtte tillerkännas ersättning enligt nämnda räkning.

Kungl. Maj:t har i nåder låtit sig föredragas ovanberörda underdåniga besvär och finner ej skäl att göra ändring i domänstyrelsens beslut. Det vederbörande till underdånig efterrättelse länder.

Under Kungl. Maj:ts sekret.

ÖVRIGA ÄRENDEN.

Ang. brandförsäkring av såg- och virkeslager. Jägmästaren i visst revir har med förmälan, att viss såganläggning jämte virkeslagret sedan 1917 varit brandförsäkrade, hemställt om bemyndigande att få förnya försäkringen för tiden $^{25}/_{5}$ 1920—$^{24}/_{5}$ 1921.

Vid ärendets föredragning har Kungl. Domänstyrelsen icke funnit skäl bifalla framställningen.

A.-B. OTTO HELLSTRÖM

STOCKHOLM

Konsulterande inom träförädlingsindustrien och skogsbruket.

Kontor: **Kungsgatan 56, uppg. A, 3 tr.** Postadr.: **Stockholm 1.**
Telegramadr.: **Trärådgivare.** R. T. **228 13, 228 14.**

Handlägger tekniska och ekonomiska utredningar för företag inom träförädlingsindustrien o. skogsbruket. Upprättar planer för nyanläggning o. ombyggnad av sågverk, brädgårdar, lådfabriker o. andra arbetsföretag inom träförädlingsindustr. Åtager sig kontroll över utförandet av omförmälda byggnader o. anordningar, ävensom skogsförvaltning samt kontroll över arbetsföretag inom skogsbruket.

C. C. SPORRONG & C:o

KUNGSGATAN 17 :: STOCKHOLM I

KNAPPAR
EMBLEM
FÖRENINGSMÄRKEN
MEDALJER

SÅGVERKS

-HYVLERI-
-BRÄNSLE-
-LÅDFABRIKS-
-MASKINER

ÅNGPANNOR

TRANSPORT
ANORDNINGAR

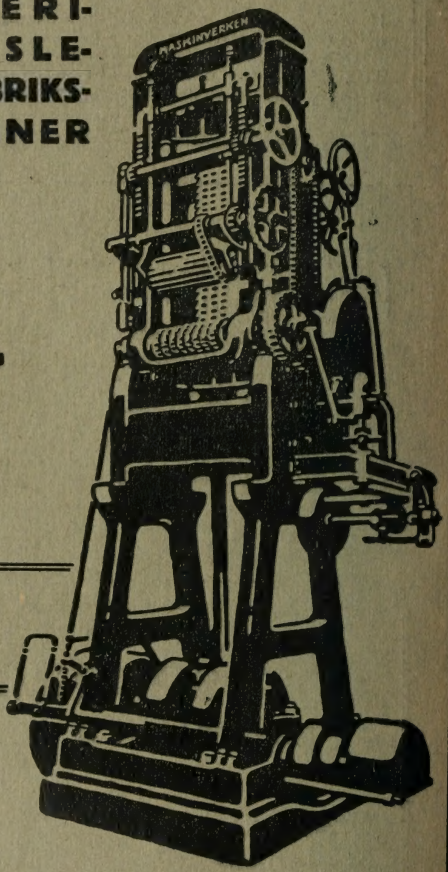

UNIVERSALSÅGRAM
NY
PATENTERAD
UNIK PRESTATIONSFÖRMÅGA

NAMNANROP

A.-B. SVENSKA **MASKINVERKEN** STOCKHOLM

CENTRALTRYCKERIET, STOCKHOLM 1920